

วารสาร

วิพิธพัฒนศิลป์

W I P I T

Wipitpatanasilpa Journal of Arts

โครงการบัณฑิตศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ Graduate School, Buriwitpatanasilpa Institute

E - ISSN 2730 - 2640

Vol. 2 No. 3 September–December 2022

ปีที่ 2 ฉบับที่ 3 กันยายน - ธันวาคม 2565

วัตถุประสงค์

1. เพื่อส่งเสริมและเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ หรือ ผลงานวิจัยด้านศิลปวัฒนธรรม และการศึกษาด้านศิลปวัฒนธรรม
2. เพื่อเป็นสื่อกลาง แลกเปลี่ยนความรู้ และสร้างเครือข่าย ทางวิชาการ และงานวิจัยด้านศิลปวัฒนธรรม
3. เพื่อเป็นแหล่งข้อมูลสำหรับบริการวิชาการ และงานวิจัย ด้านศิลปวัฒนธรรมระดับชาติ และนานาชาติ
4. เพื่อเป็นการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

Aims

1. To encourage a wide range of advanced articles in arts, culture, and arts education
2. To share knowledge and build networks among researchers in arts, culture, and arts education
3. To provide a resource for international articles in arts, culture, and arts education
4. To promote Bunditpatanasilpa Institute locally and globally

ขอบเขตเนื้อหา

1. ศิลปวัฒนธรรมด้านนาฏศิลป์ ดุริยางคศิลป์ ทศนศิลป์ วรรณศิลป์ มานุษยวิทยาดนตรี
2. ศึกษาศาสตร์ อาทิ การจัดการเรียนรู้ การสอน การวัดและประเมินผลทางการศึกษาด้านศิลปวัฒนธรรม
3. การบูรณาการศิลปวัฒนธรรมข้ามศาสตร์

Scopes, WIPIT seeks a rich and diverse range of articles in the following areas:

1. Arts and culture, with an emphasis on dance, music, visual arts, literature, and ethnomusicology
2. Arts education, including learning management, teaching, and assessment
3. Interdisciplinary studies in arts, culture, and broader area

กำหนดเผยแพร่: 3 ฉบับต่อปี

- ฉบับที่ 1 มกราคม – เมษายน
ฉบับที่ 2 พฤษภาคม – สิงหาคม
ฉบับที่ 3 กันยายน – ธันวาคม

Periodical Issues: Three issues per year

- 1st Issue (January – April)
2nd Issue (May – August)
3rd Issue (September – December)

ติดต่อวารสาร

โครงการบัณฑิตศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์
2 ถนนราชินี แขวงพระบรมมหาราชวัง
เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร 10200
โทร. +66(0)2-224-5851 +66(0)64-272-7263
อีเมล: wipit.bpi@gmail.com

Contact Wipitpatanasilpa Journal of Arts (WIPIT)

Graduate School, Bunditpatanasilpa Institute,
2 Rachini Road, Phra Borom Maha Ratchawang Subdistrict,
Phra Nakhon District, Bangkok, 10200 Thailand
Tel. +66(0)2 224 5851, +66(0)64 272 7263
Email: wipit.bpi@gmail.com

Website: <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/WIPIT>

กองบรรณาธิการ

คณะที่ปรึกษา

นางนิกา โสภาสัมฤทธิ์

อธิการบดีสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประวีณา เอี่ยมยี่สุน

รองอธิการบดีสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

บรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดุชนัน มีป้อม

รองบรรณาธิการ

ดร.สาริศา ประทีปช่วง

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

ดร.สุชาดา โสวัตร

นางสาววิไลวรรณ ใจทัศน์กุล

กองบรรณาธิการผู้ทรงคุณวุฒิ

ดร.สิริชัยชาญ พักจำรูญ

ศิลปินแห่งชาติ สาขาศิลปะการแสดง (ดนตรีไทย)

รองศาสตราจารย์ ดร.ศุภชัย จันทร์สุวรรณ

ศิลปินแห่งชาติ สาขาศิลปะการแสดง (นาฏศิลป์)

พลเรือตรีวีระพันธ์ วอกลาง

ศิลปินแห่งชาติ สาขาศิลปะการแสดง (ดนตรีสากล)

ศาสตราจารย์วิบูลย์ ลี้สุวรรณ

ราชบัณฑิต ประเภทวิชาจิตรศิลป์ (จิตรกรรม)

รองศาสตราจารย์ ดร.ณรงค์ชัย ปญฺ์กรัษฏ์

มหาวิทยาลัยมหิดล

ดร.ไพโรจน์ ทองคำสุก

ราชบัณฑิต ประเภทวิชาจิตรศิลป์ (นาฏกรรมไทย)

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ยุพา ประเสริฐยิ่ง

สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

Editorial Board

Advisor

Mrs. Nipa Sophasamrit

President of Bunditpatanasilpa Institute

Asst. Prof. Dr. Praweena Aiemyesoon

Vice President of Bunditpatanasilpa Institute

Editor-in-Chief

Asst. Prof. Dr. Dussadee Meepom

Associate Editor

Dr. Sarisa Prateepchuang

Assistant Editor

Dr. Suchada Sowat

Ms. Wilaiwan Chaituskul

Editor Emeritus

Dr. Sirichaicharn Fachamroon (Performing Arts, Thai Music)

National Artist of Thailand

Assoc. Prof. Dr. Supachai Chansuwan (Performing Arts, Thai Dance)

National Artist of Thailand

Rear Admiral Weeraphan Woklang (Performing Arts, Western Music)

National Artist of Thailand

Prof. Viboon Leesuwan (Visual Arts)

Royal Academician

Assoc. Prof. Dr. Narongchai Pidokjrajt

Mahidol University

Dr. Pairoj Tongkumsuk (Thai Dramatic Arts)

Royal Academician

Asst. Prof. Yupa Prasertying

Bunditpatanasilpa Institute

กองบรรณาธิการ

กองบรรณาธิการภายนอก

ศาสตราจารย์ ดร.ชัยยศ อิชฎฐ์วรพันธุ์

มหาวิทยาลัยศิลปากร

รองศาสตราจารย์ ดร.ชัยวิชิต เชียรชนะ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

รองศาสตราจารย์ ดร.มานพ วิสุทธิแพทย์

มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมชัย ตระการรุ่ง

มหาวิทยาลัยมหิดล

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิษณุ มุกตามณี

มหาวิทยาลัยศิลปากร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พันธุ์ศักดิ์ พลสำรัมย์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภาวิณี บุญเสริม

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณกามาศ จิรจารุภัทร

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

ดร.ดุชนิ สว่างวิบูลย์พงศ์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Mr. Joseph Kraft

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ดร.วิจิตร อภิชาติเกรียงไกร

ศิลปินอิสระ

ดร.กฤษฎ์ นิรมิตธรรม

นักวิชาการอิสระ

กองบรรณาธิการภายใน

รองศาสตราจารย์ ดร.สุพรรณิ เหลือบุญชู

รองศาสตราจารย์สรณรงค์ สิงห์เสนี

รองศาสตราจารย์ศุภชัย สุขชีโชติ

รองศาสตราจารย์ ดร.จินตนา สายทองคำ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เมตตา สุวรรณศรี

ดร.นิวัฒน์ สุขประเสริฐ

ดร.บำรุง พาทยกุล

ผู้ออกแบบปก

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ภัทรพร เลี่ยนพานิช

Editorial Board

External Editorial Committee

Prof. Dr. Chaiyosh Isavorapant

Silpakorn University

Assoc. Prof. Dr. Chaiwichit Chianchana

King Mongkut's University of Technology North Bangkok

Assoc. Prof. Dr. Manop Wisuttiapat

Bangkokthonburi University

Asst. Prof. Dr. Somchai Trakarnrung

Mahidol University

Asst. Prof. Dr. Vichaya Mukdamanee

Silpakorn University

Asst. Prof. Dr. Pansak Polsaram

Chulalongkorn University

Asst. Prof. Dr. Pawinee Boonserm

Thammasat University

Asst. Prof. Dr. Phakamas Jirajarupat

Suan Sunandha Rajabhat University

Dr. Dusadee Swangviboonpong

Chulalongkorn University

Mr. Joseph Kraft

Srinakharinwirot University

Mr. Wijit Apichatkriengkrai

Artist

Dr. Krit Niramittham

Independent Scholar

Internal Editorial Committee

Assoc. Prof. Dr. Supunnee Leuaboonscho

Assoc. Prof. Sannarong Singhaseni

Assoc. Prof. Supachai Sukkechote

Assoc. Prof. Dr. Jintana Saitongkam

Asst. Prof. Dr. Metta Suwannasorn

Dr. Niwat Sukprasirt

Dr. Bamrung Phattayakul

Journal Cover Designer

Asst. Prof. Phattaraporn Leanpanit

บทบรรณาธิการ

วารสารวิพิธพัฒนศิลป์ ปีที่ 2 ฉบับที่ 3 เป็นวารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่โครงการบัณฑิตศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริม เผยแพร่ผลงานทางวิชาการ ผลงานวิจัย ที่มีคุณภาพ เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนความรู้ สร้างเครือข่าย และให้บริการวิชาการ งานวิจัยด้าน ศิลปวัฒนธรรมในระดับชาติและนานาชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง บทความด้านศิลปวัฒนธรรม สาขานาฏศิลป์ ดุริยางคศิลป์ ทัศนศิลป์ วรรณศิลป์ ศาสนา ศาสตร์ การบูรณาการ ศิลปวัฒนธรรม และวัฒนธรรมข้ามศาสตร์ โดยมี กลุ่มเป้าหมาย คือ คณาจารย์ นักศึกษา นักวิจัย และ บุคคลทั่วไป ทั้งในระดับชาติและนานาชาติ โดยแต่ละ บทความที่จะได้รับการเผยแพร่ต้องผ่านการพิจารณา กลั่นกรองบทความจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ซึ่งมีความเชี่ยวชาญและมีประสบการณ์ตรงตามสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง

ในวารสารฉบับนี้ ประกอบด้วยบทความวิจัย 1 เรื่อง บทความวิชาการ 3 เรื่อง และบทความงานสร้างสรรค์ 1 เรื่อง ซึ่งประกอบด้วยสาระความรู้ที่หลากหลาย ได้แก่ 1) การสร้างสรรค์เดี่ยวซอฮู้ เพลงฉิ่งมุล่ง ชั้นเดี่ยว 2) การสร้างสรรค์นาฏศิลป์ในนิทรรศการ “108 พันก้าว” ครบรอบ 108 ปี โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย 3) งานวิเทศสัมพันธ์กับความท้าทายในสถานการณ์ โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) 4) รูปแบบ การจัดอบรมของโครงการอบรมภาษาเมียนมาของ สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดล 5) เพลงชุดภูมิวัฒนธรรมพัฒนศิลป์: การสร้างสรรค์เพลง ค่านิยมองค์กร สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

กองบรรณาธิการขอขอบคุณผู้เขียนบทความทุกท่าน ที่ทุ่มเทผลิตผลงานทางวิชาการอันทรงคุณค่า และให้ความไว้วางใจในการดำเนินการเผยแพร่ บทความในวารสารวิพิธพัฒนศิลป์ และขอขอบคุณ ผู้ประเมินอิสระทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ตรวจสอบ ความถูกต้อง พร้อมทั้งกลั่นกรองคุณภาพบทความ ที่เผยแพร่ในวารสารฉบับนี้อย่างเข้มข้นและมีมาตรฐาน ทำให้กองบรรณาธิการ มีความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาวารสาร ให้มีคุณภาพต่อไป

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดุชนันท์ มีป้อม

บรรณาธิการวารสาร

Message from the Editor-in - Chief

The Wipitpatanasilpa Journal of Arts (WIPIT), Volume 2, No. 3, September – December 2022, is the electronic journal of the Graduate School of Bunditpatanasilpa Institute, Bangkok, Thailand. The WIPIT Journal encourages and supports a wide range of articles by national and international authors to advance knowledge and promote academic networks by publishing articles on visual and performing arts, culture, interdisciplinary arts, and arts education. In addition, the WIPIT Journal encourages lecturers, students, researchers, and other unaffiliated authors to submit works for publication. Each article was reviewed by three reviewers with specialisations.

This issue includes five articles in total (one research article, three academic articles, and one creative work article) based on various area of topics, including 1) The Solo Variation for the *So U in Phleng Ching Mu-long Chan Diao* 2) The Creation of Dance in the “108 Pan Kaow” Exhibition to Celebrate the 108th Anniversary of King Chulalongkorn Memorial Hospital, The Thai Red Cross Society, 3) International Affairs with Pandemic Challenges in COVID-19, 4) The Structural Procedures of Burmese Language Training Project Management of Research Institute for Languages and Cultures of Asia, Mahidol University, 5) *Phum-wat Patanasilpa: The Creative Suite of Bunditpatanasilpa Institute Core Values.*

The WIPIT Journal of Arts would like to thank the authors and reviewers who revised and edited these articles for publication. We will keep advancing WIPIT as a high-quality E-journal for the academic community.

Assistant Professor Dr. Dussadee Meepom

Editor-in-Chief

สารบัญ

เรื่อง

หน้า

บทความวิจัย

- การสร้างสรรค์เดี่ยวซออุ เพลงฉิ่งมุล่ง ชั้นเดี่ยว.....1
The Solo Variation for the So U in Phleng Ching Mu-long Chan Diao
ฐกฤต สุกุลกิตติไกร / Mr.Takit Sukunkittikai

บทความวิชาการ

- การสร้างสรรค์นาฏศิลป์ในนิทรรศการ “108 พันก้าว” ครบรอบ 108 ปี
โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย.....18
*The Creation of Dance in the “108 Pan Kaow” Exhibition to Celebrate the 108th
Anniversary of King Chulalongkorn Memorial Hospital, The Thai Red Cross Society*
ศักย์กวิน ศิริวัฒนกุล / Sakgavin Siriwattanakula
ณัฐกานต์ บุญศิริ / Natthakan Bunsiri
- งานวิเทศสัมพันธ์กับความท้าทายในสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019
(COVID-19).....35
International Affairs with Pandemic Challenges in COVID-19
ชุตินา สุตจรรยา / Chutima Sudjanya
- รูปแบบการจัดอบรมของโครงการอบรมภาษาเมียนมา
ของสถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเซีย มหาวิทยาลัยมหิดล.....52
*The Structural Procedures of Burmese Language Training Project Management
of Research Institute for Languages and Cultures of Asia, Mahidol University*
วาสนา ส้วยเกียรติ / Wassana Suaykred

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง

หน้า

บทความงานสร้างสรรค์

เพลงชุดภูมิวัฒนธรรมพัฒนศิลป์: การสร้างสรรค์เพลงค่านิยมองค์กร

สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์70

Phum-wat Patanasilpa: The Creative Suite of Bunditpatanasilpa Institute Core Values

บำรุง พาทยกุล / Bamrung Phattayakul

วัชรมนต์ อรัญยานาค / Watcharamon Aranyaank

บทความวิจัย (Research Article)

การสร้างสรรค์เดี่ยวซอู้ เพลงฉิ่งมุล่ง ชั้นเดี่ยว

The Solo Variation for the *So U* in *Phleng Ching Mu-long Chan Diao*

ฐกฤต สุกุลกิตติไกร / Takit Sukunkittikai

คณะศิลปศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

Faculty of Art Education, Bunditpatanasilpa Institute

champ092528@gmail.com

Received: October 10, 2022 Revised: December 29, 2022 Accepted: December 29, 2022 Published: December 30, 2022

บทคัดย่อ

บทความวิจัยเรื่อง การสร้างสรรค์เดี่ยวซอู้ เพลงฉิ่งมุล่ง ชั้นเดี่ยว มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างสรรค์เดี่ยวซอู้ เพลงฉิ่งมุล่ง ชั้นเดี่ยว ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ เน้นกระบวนการที่นำไปสู่การสร้างสรรค์

ผลการวิจัยพบว่า เพลงฉิ่งมุล่ง ชั้นเดี่ยว เป็นเพลงอัตราจังหวะชั้นเดี่ยวประเภทเพลงฉิ่ง มี 3 ท่อน อยู่ในเรื่องฉิ่งพระจันทร์ ในชั้นแรกนั้นได้มีความนิยมนำเพลงฉิ่งมุล่ง ชั้นเดี่ยว มาใช้สำหรับการไล่มือเพื่อให้เกิดความคล่องตัวในเครื่องดนตรีต่าง ๆ เนื่องจากลักษณะของเพลงฉิ่งมุล่ง ชั้นเดี่ยว เป็นเพลงประเภททางพื้น สามารถแปรทำนองของเครื่องดนตรีต่าง ๆ ได้หลากหลาย และสามารถบรรเลงติดต่อกันได้เป็นเวลานาน ซึ่งการนำเอาเพลงฉิ่งมุล่ง ชั้นเดี่ยว มาเป็นเพลงไล่มือนั้น นอกจากจะได้พละกำลัง ความคล่องตัว และความชำนาญมากขึ้นแล้ว ยังสามารถใช้ฝึกเพื่อพัฒนาทักษะการแปรทำนองของผู้บรรเลงได้อีกด้วย ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเกิดแรงบันดาลใจในการนำเพลงฉิ่งมุล่ง ชั้นเดี่ยว มาสร้างสรรค์ให้เกิดเป็นเพลงเดี่ยวสำหรับเครื่องดนตรีซอู้ โดยใช้แนวคิดการประพันธ์เพลงของอาจารย์มนตรี ตราโมท (ศิลปินแห่งชาติ) และยังคงลักษณะเฉพาะของเพลงฉิ่งมุล่งไว้เป็นสำคัญ ในการสร้างสรรค์เดี่ยวซอู้ เพลงฉิ่งมุล่ง ชั้นเดี่ยว ในครั้งนี้ผู้วิจัยใช้รูปแบบการประพันธ์ 2 รูปแบบ คือ 1) การใช้ลักษณะสำนวนกลอนที่นิยมใช้ในทางเดี่ยวเที่ยวเก็บ และ 2) การใช้เทคนิคในการบรรเลงเพลงเดี่ยวสำหรับเครื่องดนตรีประเภทเครื่องสี นอกจากนี้ ผู้วิจัยมีจุดมุ่งหมายในการสร้างสรรค์เพลงเดี่ยวเพื่อฝึกความคล่องตัวด้านการใช้สำนวนกลอน การใช้นิ้ว การใช้คันชักให้กับผู้บรรเลง โดยมีรูปแบบของการดำเนินทำนองและกลวิธีพิเศษที่แสดงถึงความเป็นเพลงเดี่ยวอย่างชัดเจน มีความเหมาะสมสำหรับการบรรเลงเพลงเดี่ยว

คำสำคัญ: เพลงฉิ่งมุล่ง ชั้นเดี่ยว, เพลงเดี่ยวซอู้, การสร้างสรรค์ทางเดี่ยว

Abstract

This research aims to create the solo variation played in the *so u* (Thai alto two-stringed fiddle) in the piece called *Phleng Ching Mu-long Chan Diao* based on qualitative research methods focusing on the creation of the solo variation.

The research found that *Phleng Ching Mu-long Chan Diao* is one of the Thai classical pieces played in *chan diao* metric level with three sections, and it is a selection of pieces played as the musical selection called *Phleng Ruang Ching Phra Chan*. Mostly, *Phleng Ching Mu-long Chan Diao* has been used as an exercise piece for various Thai musical instruments to gain musical skill strength because this piece is played in the *thang phuen* format, which can be realised to be a musical variation in different musical instruments. In addition, the musical characteristics of *Phleng Ching Mu-long Chan Diao* also play a key role in challenging the intelligent musical creation of the musician who plays it. Therefore, all interesting musical features have inspired the researcher to create the solo variation of the *so u* in *Phleng Ching Mu-long Chan Diao*. This solo variation was done based on the Thai classical music theory of composition by Montri Tramot (National Artist of Thailand) with the remaining unique musical characters of the *Ching Mu-long Chan Diao*. There are two methods of Thai musical composition used in this research: 1) the use of the *klon* (musical verse) found in the solo piece and 2) the musical techniques particularly used for the stringed instruments. Furthermore, the intention of the solo variation for the *so u* in *Phleng Ching Mu-long Chan Diao* is to enhance a group of musical skills, including the fluent use of the *klon*, the fingers, and a fiddle bow for the musician and to demonstrate the unique musical characteristics of *phleng diao* (solo).

Keywords: *Phleng Ching Mu-long Chan Diao*, the *so u* solo, the creation of solo variation

บทนำ

ดนตรีไทยเป็นศิลปะประจำชาติ เป็นเครื่องมือที่สามารถตอบสนองความต้องการประเทืองอารมณ์ และกระตุ้นความรู้สึกของมนุษย์เป็นอย่างมาก ถ้าขาดเสียงเพลงและเสียงดนตรีแล้ว จะทำให้มนุษย์อยู่อย่างไร้อารมณ์และความรู้สึกเหตุเพราะขาดเครื่องแห่งการประเทืองจิตใจ ไม่ละเอียดย่อนและไม่เกิดความสุข องค์ประกอบหนึ่งของดนตรีไทยที่แสดงให้เห็นถึงภูมิปัญญา เอกลักษณ์ วิถีชีวิต และความเป็นอยู่ สภาพแวดล้อมของสังคมไทย คือ เพลงไทย ซึ่งเป็นเพลงที่ใช้บรรเลงกับวงดนตรีไทย โดยมีครู อาจารย์ ทางดนตรีไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันได้สร้างสรรค์ขึ้นมากมายหลายประเภท มีการเลือกใช้และบรรเลงกันตามความเหมาะสม โดยแบ่งออกเป็น 3 ประเภทใหญ่ ๆ ได้แก่ ประเภทเพลงหน้าพาทย์ ประเภทเพลงเรื่อง และประเภทเพลงมโหรี (บุญธรรม ตราโมท, 2540)

เพลงประเภทที่ 1 คือ เพลงหน้าพาทย์ ตามความหมายในหนังสือสารานุกรมศัพท์ดนตรีไทย ภาคคีตะดุริยางค์ฉบับราชบัณฑิตยสถานกล่าวว่า เพลงหน้าพาทย์ คือ เพลงประเภทหนึ่งที่ใช้บรรเลงในการแสดงกิริยาของมนุษย์ สัตว์ วัตถุ หรือธรรมชาติ ทั้งกิริยาที่มีตัวตน กิริยาสมมุติ กิริยาที่เป็นปัจจุบัน และกิริยาที่เป็นอดีต เช่น บรรเลงในการแสดงกิริยา ยืน เดิน กิน นอน ของมนุษย์และสัตว์ จะเห็นได้ว่าในการเรียนดนตรีไทยนั้นให้ความสำคัญต่อการเรียนเพลงหน้าพาทย์เป็นอย่างมาก เพราะถือว่าเป็นเพลงชั้นสูง ผู้เรียนต้องมีความพร้อมทั้งกำลังกายและกำลังใจ สติปัญญา ความรู้ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2540)

เพลงประเภทที่สอง คือ เพลงเรื่อง ซึ่งเป็นเพลงที่นำเพลงหลาย ๆ เพลงมาเรียงร้อยบรรเลงติดต่อกัน ทำนองเพลงมีความกลมกลืนและมีความหมายเดียวกัน แบ่งออกได้เป็นหลายประเภทได้แก่ เพลงเรื่องประเภทเพลงช้า เพลงเรื่องประเภทปรบไก่ เพลงเรื่องประเภทสองไม้ เพลงเรื่องประเภทเพลงเร็ว และเพลงเรื่องประเภทเพลงฉิ่ง

เพลงประเภทที่สาม คือ เพลงมโหรี เป็นเพลงที่ใช้ร้องส่งกับวงมโหรี นิยมบรรเลงเพลงตับ ได้แก่ ตับเรื่องและตับเพลง

จากแนวทางที่ครูมนตรี ตราโมท ได้กล่าวไว้ถึงเพลงประเภทที่สอง ได้แก่ เพลงเรื่อง ยังสามารถจำแนกประเภทย่อยได้อีก และหนึ่งในนั้น คือ เพลงเรื่องประเภทเพลงฉิ่ง โดยเพลงที่บรรจุในเพลงเรื่องประเภทนี้จะไม่มีหน้าทับบรรเลงกำกับจังหวะ แต่ใช้ฉิ่งบรรเลงกำกับจังหวะเพียงอย่างเดียว (เป็นที่มาของชื่อ “เพลงฉิ่ง”) สำหรับเพลงเรื่องประเภทเพลงฉิ่ง มีความซับซ้อนและมีรูปแบบหลากหลาย เช่น เรื่องฉิ่งชั้นเดียว เพลงที่บรรจุในเพลงเรื่องมีอัตราชั้นเดียวทั้งสิ้น หรือเรื่องฉิ่งพระฉิ่ง มีอัตราลดหลั่น 3 ระดับ คือ อัตราสามชั้น สองชั้นและชั้นเดียว เช่น เพลงฉิ่งช้างเจ็ดเชือก หรือฉิ่งช้างประสานงา (เรื่องฉิ่งชั้นเดียว) เพลงฉิ่งจิ้งจกทอง เพลงฉิ่งฟองน้ำ เพลงฉิ่งทำน้ำ เพลงฉิ่งคางคกปากสระ เพลงฉิ่งดวงพระธาตุ เพลงฉิ่งมุล่ง สองชั้น และเพลงฉิ่งมุล่ง ชั้นเดียว เป็นต้น เพลงประเภทเพลงฉิ่งเป็นลักษณะเพลงประเภทดำเนินทำนอง ทำนองของเพลงฉิ่งได้รับการยกย่องว่าเป็นสำนวนเพลงที่มีเอกลักษณ์และมีความไพเราะด้วยลักษณะของสำนวนกลอนของเพลงฉิ่งมิได้ถูกบังคับด้วยจังหวะหน้าทับเหมือนเพลงประเภทเพลงสามชั้น หรือเพลงเถา ทำให้โบราณจารย์ได้ประพันธ์ทำนองของเพลงประเภทเพลงฉิ่งไว้อย่างไพเราะแสดงให้เห็นถึงภูมิปัญญาของบรรพชน เพลงประเภทเพลงฉิ่งนอกจากจะบรรเลงในลักษณะของวงปี่พาทย์แล้ว ยังได้รับความนิยมในการนำมาเป็นเพลงบรรเลงสำหรับการโล่มือ (สันติ อุดมศรี และ จรัญ กาญจนประดิษฐ์, 2564) ในเครื่องดนตรีในวงปี่พาทย์ เช่น ระนาดเอก ระนาดทุ้ม ข้องวงใหญ่ ปี่ใน เป็นต้น

เพลงฉิ่ง เป็นเพลงที่มีลักษณะเฉพาะ คือ ไม่มีจังหวะหน้าทับกำกับทำให้ลักษณะท่วงทำนอง และสำนวนของเพลงมีความแตกต่างจากเพลงประเภทหน้าทับปรบไก่ หรือหน้าทับสองไม้ที่โบราณจารย์ได้เรียบเรียงสำนวนกลอนไว้อย่างลึกซึ้ง นอกจากนี้เพลงฉิ่งยังมีความโดดเด่นในลักษณะการประพันธ์การดำเนินทำนอง ลักษณะการเปลี่ยนบันไดเสียงอีกด้วย เพลงฉิ่งที่มีอัตราจังหวะสองชั้นมีอยู่หลายเพลงด้วยกัน เช่น เพลงฉิ่งนอก ฉิ่งกลาง ฉิ่งसान ฉิ่งเล็ก ฉิ่งทำน้ำ ฉิ่งฟองน้ำ เป็นต้น ซึ่งเพลงฉิ่งเหล่านี้ถูกนำมา

ร้อยเรียงอยู่ในเพลงฉิ่งพระฉันทน์ โดยแต่ละสำนักมีวิธีการร้อยเรียงและบรรเลงแตกต่างกันออกไป นอกจากนี้ ยังมีเพลงฉิ่งอัตราสองชั้นที่นิยมนำมาบรรเลงกันเป็นเอกเทศ หรือใช้ประกอบการแสดง เช่น ฉิ่งข้างประธานนา ฉิ่งดวงพระธาตุ ฉิ่งคางคกปากสระ นอกจากอัตราสองชั้นแล้ว ยังมีการนำเพลงฉิ่งในอัตราสองชั้นเดียว มาใช้เป็นแบบฝึกในการไล่มือเพื่อสร้างทักษะความชำนาญและความคล่องตัวให้แก่ นักดนตรีที่เล่นเครื่องดนตรี ประเภทต่าง ๆ เช่น การนำเพลงฉิ่งมุล่ง ชั้นเดียว มาใช้กับระนาดเอกและปี่ เพื่อใช้ไล่มือจนต่อมาเป็นที่นิยมนำมาใช้ไล่มือกับเครื่องดนตรีแทบทุกชนิด ทั้งในวงปี่พาทย์และวงเครื่องสาย เพลงฉิ่งเป็นเพลงที่ไม่มี จังหวะหน้าทับกำกับกับการบรรเลงทำให้ทำนองเพลงของเพลงฉิ่งมีความโดดเด่น นักดนตรีจึงให้ความสำคัญ ในการดำเนินทำนองของเพลงประเภทเพลงฉิ่ง เพราะเป็นเพลงที่สามารถอดสติปัญญาและความสามารถ ของผู้บรรเลงในการผูกกลอน หรือการดำเนินทำนอง ด้วยความสำคัญของเพลงฉิ่ง จึงทำให้เกิดเพลงฉิ่ง ขึ้นมากมายและมีการนำเพลงฉิ่งมากำหนดรูปแบบของการบรรเลงในโอกาสต่าง ๆ โดยปกติแล้วเพลงฉิ่ง มักนิยมบรรเลงด้วยวงปี่พาทย์ไม่แข็งใช้บรรเลงเมื่อพระฉันทน์ภัตตาหาร แม้ว่าเพลงฉิ่งจะไม่นิยมใช้วงเครื่องสาย บรรเลง แต่ในอดีตนั้นเคยมีการบรรเลงเพลงฉิ่งเรื่อง ฉิ่งตรึง ด้วยวงเครื่องสายโดยครูอาวุโสของกรมศิลปากร ซึ่งบันทึกแผ่นเสียงไว้ ผู้บรรเลงประกอบด้วยศิลปินด้านเครื่องสายที่มีชื่อเสียง ได้แก่

จะเข้	นางสนิทบรรเลงการ (ละเมียด จิตตเสวี)
ซอด้วง	ครูประเวศ กุมุท
ซออู้	หลวงไพเราะเสียงซอ (อุ่น ดุริยชีวิน)
ขลุ่ยเพียงออ	ครูเทียบ คงลายทอง
ขลุ่ยหลีบ	ครูมนตรี ตราโมท

นอกจากนี้ยังมีการนำเพลงเรื่องประเภทเพลงฉิ่งมาประดิษฐ์เป็นทางเดี่ยวสำหรับเครื่องดนตรี ในวงเครื่องสาย เช่น ทางเดี่ยวจะเข้เพลงฉิ่งดวงพระธาตุออกเพลงฉิ่งคางคกปากสระ ซึ่งเป็นทางเดี่ยว ที่อาจารย์มนตรี ตราโมท ประดิษฐ์ทำนองให้นางสนิทบรรเลงการ (ละเมียด จิตตเสวี) ใช้บรรเลง จนเป็นที่นิยมแพร่หลายมาจนถึงปัจจุบัน

เพลงมุล่ง ชั้นเดียว อยู่ในเพลงเรื่องมุล่ง อันเป็นประเภทเพลงฉิ่ง ซึ่งมักใช้เป็นเพลงเดี่ยว ของระนาดและจะเข้ (ภายหลังจึงมีการนำไปบรรเลงสำหรับเครื่องดนตรีชนิดอื่น) และเพลงมุล่ง สองชั้น เป็นเพลงสำหรับขับร้องในวงมโหรี และการแสดงละครมาแต่สมัยโบราณ ต่อมาจึงมีผู้แต่งเพลงมุล่งนี้ เป็นสามชั้นอยู่หลายทาง ทางหนึ่งเป็นทางของพระยาประสานดุริยศัพท์ (แปลก ประสานศัพท์) ได้แต่งขยายขึ้น เป็นอัตราสองชั้น แยกขับร้องออกเป็นท่อน ท่อนละ 2 จังหวะ และอีกทางหนึ่งที่นิยมบรรเลงกัน เป็นทาง ของหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) แต่ขึ้นเมื่อราว ปี พ.ศ. 2456 รวมขับร้อง เป็นท่อนเดียว 4 จังหวะ และรวมกับสองชั้น และชั้นเดียวของเก่าจนครบเป็นเพลงเถา (มนตรี ตราโมท และ วิเชียร กุลตัญญ์, 2555)

เพลงฉิ่งมุล่ง ชั้นเดียว มีสำนวนกลอนที่ไพเราะ เป็นลักษณะของเพลงทางพื้นเหมาะสำหรับฝึกความคล่องตัว เพื่อเพิ่มศักยภาพของผู้บรรเลงทั้งในวงปี่พาทย์และวงเครื่องสาย สำหรับเครื่องดนตรีในวงเครื่องสาย ได้แก่ ซออู้ ซึ่งเป็นเครื่องดนตรีที่สามารถแปรทำนองได้อย่างหลากหลาย จำเป็นต้องใช้ความสามารถของผู้บรรเลงทั้งในด้านการแปรทำนองในสำนวนกลอน และความคล่องตัวของผู้บรรเลง รวมถึงการบรรเลงรวมวง ตลอดจนการนำเอาเพลงฉิ่งมุล่ง ชั้นเดียว มาสร้างสรรค์เป็นเพลงเดี่ยวเพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้บรรเลงซออู้

ด้วยความสำคัญของเพลงฉิ่งมุล่ง ชั้นเดียว ดังที่กล่าวไว้ข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยเกิดความสนใจในการนำเพลงฉิ่งมุล่ง ชั้นเดียว มาสร้างสรรค์เป็นเพลงเดี่ยวซออู้ โดยใช้กลวิธีในการบรรเลงเพลงเดี่ยว มาสร้างสรรค์ทำนองเพลง เพื่อใช้ในการฝึกทักษะความคล่องตัว ความอดทน และกลวิธีต่าง ๆ ที่ใช้ในการบรรเลงเพลงเดี่ยวสำหรับซออู้ให้แพร่หลายต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อสร้างสรรค์เดี่ยวซออู้ เพลงฉิ่งมุล่ง ชั้นเดียว

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การสร้างสรรค์เดี่ยวซออู้ เพลงฉิ่งมุล่ง ชั้นเดียว” ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร สิ่งพิมพ์ งานวิจัย หนังสือ ตำรา การสัมภาษณ์ จากนั้น จึงนำข้อมูลทั้งหมด มาศึกษา วิเคราะห์ สังเคราะห์ และประพันธ์เดี่ยวซออู้ เพลงฉิ่งมุล่ง ชั้นเดียว โดยมีขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ระยะที่ 1 เป็นการศึกษาจากเอกสาร ตำรา หนังสือ สิ่งพิมพ์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ระยะที่ 2 กำหนดแนวคิด และรูปแบบในการประพันธ์เดี่ยวซออู้ เพลงฉิ่งมุล่ง ชั้นเดียว

ระยะที่ 3 ดำเนินการวิจัย และเก็บข้อมูล โดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มบุคคลข้อมูลในด้านแนวทางการประพันธ์เดี่ยวซออู้ เพลงฉิ่งมุล่ง ชั้นเดียว

ระยะที่ 4 การวิเคราะห์ และการประพันธ์ทางเดี่ยวซออู้ เพลงฉิ่งมุล่ง ชั้นเดียว

ระยะที่ 5 จัดทำรายงานการวิจัยสร้างสรรค์ฉบับสมบูรณ์ และเผยแพร่เดี่ยวซออู้ เพลงฉิ่งมุล่ง ชั้นเดียว

2. ขั้นตอนการวิจัย

2.1 ขั้นเตรียมการเบื้องต้น

2.1.1 ศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัย เพื่อใช้กำหนดแนวทางในการวิจัย โดยแบ่งหัวข้อต่าง ๆ ดังนี้

- 2.1.1.1 สารัตถะเกี่ยวกับชอู้
- 2.1.1.2 ทางเดี่ยว
- 2.1.1.3 ประวัติเพลงที่ใช้ศึกษา
- 2.1.1.4 แนวคิด ทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย
- 2.1.1.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1.2 กำหนดบุคคลข้อมูล ได้แก่

2.1.2.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก (key informants) เป็นผู้ที่อยู่ในวงการดนตรีไทย โดยเฉพาะด้านเครื่องสายไทย (ชอู้) ที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จัก มีประสบการณ์ทางดนตรีจนเป็นที่ยอมรับในวงการดนตรีไทย และมีเกี่ยวข้องกับการบรรเลงเพลงเดี่ยว ตลอดจนมีประสบการณ์ในการประพันธ์เพลง ได้แก่

- 1) รองศาสตราจารย์สมภพ เขียวมณี ผู้อำนวยการวิทยาลัยนาฏศิลปอ่างทอง สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม
- 2) นายวีระศักดิ์ กลั่นรอด ผู้เชี่ยวชาญด้านเครื่องสายไทย คณะศิลปศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม ข้าราชการบำนาญสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์
- 3) นายเลอเกียรติ มหาวินิจฉัยมนตรี ดุริยางคศิลป์นาฏโส สำนักการสังคีต กรมศิลปากร

2.1.2.2 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั่วไป (general informants) เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ มีความเชี่ยวชาญในการบรรเลงเครื่องสายไทย และมีความเกี่ยวข้องเกี่ยวกับเพลงเดี่ยว ตลอดจนมีประสบการณ์ในการประพันธ์เพลง

- 1) นายไชยยะ ทางมีศรี ผู้เชี่ยวชาญด้านดนตรีไทย คณะศิลปศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม ข้าราชการบำนาญกรมศิลปากร
- 2) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดุชนิ มีป้อม ผู้เชี่ยวชาญดนตรีไทย สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม

2.1.3 กำหนดเพลงที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ได้แก่ เพลงฉิ่งมุล่ง ชั้นเดี่ยว

2.2 ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสำนวนกลอน วิธีการดำเนินทำนองในเพลงเดี่ยว และกลวิธีของชอู้ที่ใช้ในเพลงเดี่ยว

แนวคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์ ใช้การสร้างคำถามแบบกึ่งโครงสร้าง (semi-structured) คือการให้สัมภาษณ์ที่ประกอบด้วยคำถามต่าง ๆ ที่สามารถปรับเปลี่ยนเพิ่มเติม เพื่อให้เกิดความชัดเจน

โดยประเด็นคำถามในการสัมภาษณ์มีการเชื่อมโยงกับวัตถุประสงค์ของงานวิจัย แนวคิด ทฤษฎีและเอกสารที่เกี่ยวข้อง ซึ่งผู้วิจัยกำหนดคำถามเป็น 3 ประเด็น ดังนี้

- 1) กลวิธีพิเศษที่ใช้ในการบรรเลงซอฮู้เป็นอย่างไร
- 2) ลักษณะวิธีการ และสำนวนกลอนที่ใช้ในการบรรเลงเดี่ยวซอฮู้เป็นอย่างไร
- 3) การสร้างสรรค์ทำนองเพลงเดี่ยวซอฮู้ ในเพลงฉิ่งควรเป็นอย่างไร

จากประเด็นคำถามที่ผู้วิจัยใช้สัมภาษณ์นั้น บางประเด็นสามารถเชื่อมโยงไปสู่คำถามอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

2.3 ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.3.1 เก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม ใช้วิธีการสัมภาษณ์ เรื่อง การประพันธ์ทางเดี่ยวซอฮู้ เพลงฉิ่งมุล่ง ชั้นเดียว จากกลุ่มบุคคลข้อมูลตามที่กำหนดไว้

2.3.2 นำข้อมูลจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบกับข้อมูลภาคสนาม โดยจำแนกประเด็นตามการสัมภาษณ์เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในงานวิจัยที่กำหนดไว้ ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลเพื่อความพร้อมในการนำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ และสรุปผล

2.3.3 ผู้วิจัยใช้การตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (triangulation) ในกรณีที่ข้อมูลมีความไม่สอดคล้องหรือมีข้อมูลที่ไม่สมบูรณ์ ผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อให้ได้ตามประเด็นการสัมภาษณ์ ตลอดจนตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลก่อนนำมาวิเคราะห์

2.4 ขั้นตอนการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล

2.4.1 นำหลักและวิธีการบรรเลงซอฮู้ ตลอดจนกลวิธีพิเศษที่ใช้ในการบรรเลงซอฮู้ มาวิเคราะห์

2.4.2 จากลักษณะการดำเนินทำนอง และกลวิธีพิเศษที่ใช้ในการบรรเลงเดี่ยวซอฮู้ มาประพันธ์ทางเดี่ยวซอฮู้ เพลงฉิ่งมุล่ง ชั้นเดียว ตามหลักการประพันธ์เพลงไทยโดยใช้พื้นฐานกระบวนการวิจัยที่นำไปสู่การสร้างสรรค์

2.4.3 การวิพากษ์จากผู้เชี่ยวชาญ ในขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยได้ตรวจสอบข้อมูล และนำข้อมูลที่ได้นำมาปรับปรุงแก้ไข เพื่อความสมบูรณ์ของเดี่ยวซอฮู้ เพลงฉิ่งมุล่ง ชั้นเดียว ในการวิพากษ์ ผู้วิจัยได้บันทึกวิดีโอและเสียง เดี่ยวซอฮู้ เพลงฉิ่งมุล่ง ชั้นเดียว เพื่อนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิด้านดนตรีไทยวิพากษ์เป็นรายบุคคล และนำข้อมูลที่ได้รับจากการวิพากษ์มาปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้ได้ความสมบูรณ์ของบทเพลงที่สร้างสรรค์ขึ้น

2.4.4 เผยแพร่การสร้างสรรค์ เดี่ยวซอฮู้ เพลงฉิ่งมุล่ง ชั้นเดียว

2.5 ขั้นตอนการนำเสนอข้อมูล

2.5.1 จัดทำรายงานการวิจัยสร้างสรรค์ฉบับสมบูรณ์

2.5.2 จัดทำสื่อวีดิทัศน์เดี่ยวซอฮู้ เพลงฉิ่งมุล่ง ชั้นเดียว

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า เพลงฉิ่งมุล่ง ชั้นเดียว เป็นเพลงอัตราจังหวะชั้นเดียวประเภทเพลงฉิ่ง มี 3 ท่อน อยู่ในเรื่องฉิ่งพระฉันทน์ ในชั้นแรกนิยมนำเพลงฉิ่งมุล่ง ชั้นเดียว มาใช้สำหรับการไล่มือเพื่อให้เกิดความคล่องตัว ในการบรรเลงเครื่องดนตรีต่าง ๆ นอกจากนั้น ยังพบว่าลักษณะของเพลงฉิ่งมุล่ง ชั้นเดียว เป็นเพลง ประเภททางพื้น ที่สามารถแปรทำนองของเครื่องดนตรีต่าง ๆ ได้หลากหลาย การนำเพลงฉิ่งมุล่ง ชั้นเดียว มาใช้เป็นเพลงไล่มือ นอกจากจะได้พลละกำลัง ความคล่องตัวแล้ว ยังช่วยพัฒนาทักษะการแปรทำนอง ของผู้บรรเลงได้อีกด้วย อีกทั้งได้รับความนิยมนำมาใช้เป็นเพลงเดี่ยวของระนาดและจะเข้ ต่อมามีการนำไป บรรเลงในเครื่องดนตรีชนิดอื่น ๆ อย่างแพร่หลาย

จากประวัติของเพลงฉิ่งมุล่ง ชั้นเดียว เห็นได้ว่า เพลงฉิ่งมุล่ง ชั้นเดียว ได้รับความนิยมอย่างมาก ในวงการดนตรีไทย โดยมีการนำเพลงฉิ่งมุล่งมาพัฒนาในรูปแบบต่าง ๆ เช่น รูปแบบของเพลงเถา และ รูปแบบของเพลงเดี่ยวในเครื่องดนตรีชนิดต่าง ๆ เช่น ปี่ใน ระนาดเอก ระนาดทุ้ม ข้องวงใหญ่ เป็นต้น รวมถึงในวงดนตรี ทั้งวงเครื่องสายและวงปี่พาทย์ แต่ในวงเครื่องสายไทยได้มีการนำเพลงฉิ่งมุล่ง มาทำเป็นเพลงเดี่ยวของเครื่องดนตรีจะเข้ประเภทเดียว

ในส่วนของการสร้างสรรค์ผลงานดนตรี พบว่า การประพันธ์เดี่ยวซออุ เพลงฉิ่งมุล่ง ชั้นเดียว ใช้วิธีการประพันธ์ 2 รูปแบบ คือ

1) การใช้สำนวนกลอนที่นิยมใช้ในทางเดี่ยวเที่ยวเก็บ

เนื่องจากเพลงฉิ่งมุล่ง เป็นเพลงประเภททางพื้น ไม่มีหน้าทับกำกับ เมื่อนำมาสร้างสรรค์เป็นเพลง ประเภทเพลงเดี่ยว จึงไม่มีทางโอด หรือ เทียวหวานแบบที่นิยมใช้กันในเพลงประเภทสามชั้น หรือ สองชั้น ที่มีจังหวะหน้าทับกำกับ ดังนั้น เดี่ยวซออุ เพลงฉิ่งมุล่ง ชั้นเดียว ในครั้งนี้ผู้วิจัยจึงได้ใช้รูปแบบของ การประพันธ์โดยใช้สำนวนกลอนที่นิยมใช้ในเพลงเดี่ยวเที่ยวเก็บมาใช้สร้างสรรค์สำนวนกลอนให้เหมาะสม กับทำนองหลัก

เดี่ยวซออุ เพลงฉิ่งมุล่ง ชั้นเดียว ที่พัฒนาขึ้นในการวิจัยครั้งนี้ มีสำนวนกลอนที่นิยมใช้ในทางเดี่ยว เที่ยวเก็บหลายรูปแบบด้วยกัน ดังเช่น

กลอนพาดเสียงสูง-ต่ำ

ร	ม	ร	ร	ล	ด	ล	ล	ช	ช	ฟ	ช	ล	ช	ด	ล	ด	ร	ด	ด	ล	ด	ล	ล	ช	ล	ช	ช	ฟ	ช	ฟ	ฟ
ฟ	ช	ฟ	ฟ	ร	ม	ร	ร																								

กลอนสะบัดนิ้ว

ช	ล	ท	ด	ทล - ลชฟ	ลช - ลทล	ดท - ดร้ด	ดรัม - ชล	ร้ดท - ลชร	ม	ด	ม	ร	ด	ท	ล	ช
ด	ช	ด	ล	ช	ฟ	ม	ร	ม	ร	ด	ร	ม	ฟ	ช	ล	

กลอนสะบัดลัทธิงหะ

- ดิ รุ รุ	รุ ดิ ล ล	- ดิ ช ช	ช ดิ ล ล	ตรม-รตรี	ดิลด-ลชล	ชลด-ลชล	ชฟช-ฟมฟ
------------	-----------	----------	----------	----------	----------	---------	---------

มฟช-ฟมฟ	มรุม-รตุรุ
---------	------------

กลอนฝาก

ช ม รุ ม	ช ม รุ ดิ	ล ดิ ช ล	ฟ ช ม ดิ	ล ดิ ช ล	ฟ ช ม ฟ	ม ช ม ฟ	รุ ม ดุ รุ
----------	-----------	----------	----------	----------	---------	---------	------------

2) การใช้เทคนิคในการบรรเลงเพลงเดี่ยวประเภทเครื่องสี

ผู้วิจัยได้สร้างสรรค์ผลงานเพื่อตอบวัตถุประสงค์ในการวิจัย ที่มุ่งสร้างสรรค์เดี่ยวซอด้ เพลงนั่งมุล่ง
ชั้นเดียว ซึ่งผลงานที่สร้างขึ้นแสดงให้เห็นถึงกลวิธีการบรรเลงเพลงเดี่ยวประเภทเครื่องสี ตามทำนองเพลง
ที่ปรากฏ ดังนี้

เดี่ยวซอด้ เพลงนั่งมุล่ง ชั้นเดียว

ท่อน 1 เที้ยวแรก

- - - ดิ	- ดิ ดิ ดิ	- ริ ม ริ	ดิ ช - ดิ	ล ริ ดิ ช	ล ช ฟ ม	รุ ม ฟ ช
----------	------------	-----------	-----------	-----------	---------	----------

ดิ ช ดิ ดิ	ดิ ริ ดิ ดิ	ร ร ม ร	ดิ ช ดิ ดิ	ล ริ ดิ ช	ล ช ฟ ม	รุ ม ฟ ช
------------	-------------	---------	------------	-----------	---------	----------

ม ดุ รุ ม	รุ ม ดุ รุ	ฟ ม ช ฟ	ลช-ลดิล	ดริ-ริดิล	ช ฟ ม รุ	ดุ ฟ ช ล
-----------	------------	---------	---------	-----------	----------	----------

ดิ รุ ม รุ	ช ฟ มุ รุ	ฟ ม ช ฟ	ล ช ดิ ล	ดิ รุ ดิ ล	ช ฟ ม รุ	ดุ ฟ ช ล
------------	-----------	---------	----------	------------	----------	----------

ช ล ท ดิ	ท ล ช ฟ	ล ช ท ล	ดิ ท ริ ดิ	ช ล ดิ ล	ริ ดิ ม รุ	ม ดุ ม รุ	ดิ ท ล ช
----------	---------	---------	------------	----------	------------	-----------	----------

ดิ ช ดิ ล	ช ฟ ม รุ	ม รุ ดุ รุ	ม ฟ ช ล
-----------	----------	------------	---------

ช ช ช ริ	ช ช ช ดิ	ช ช ช ม	ช ริ ช ดุ	ช ม ช ริ	ม ริ ดุ ริ	ดิ ล ช ดิ	ล ช ฟ ล
----------	----------	---------	-----------	----------	------------	-----------	---------

ช ฟ ม ช	ฟ ม รุ ฟ	ม รุ ดุ รุ	ม ฟ ช ล
---------	----------	------------	---------

- ม ริ ริ	รุ ดิ ล ล	ช ช ฟ ช	ล ช ดิ ล	รุ ม ดุ รุ	ล ดิ ช ล	ล ดิ ช ล	ฟ ช ม ฟ
-----------	-----------	---------	----------	------------	----------	----------	---------

ม ช ม ฟ	รุ ม ดุ รุ
---------	------------

ร ม ริ ริ	ล ดิ ล ล	ช ช ฟ ช	ล ช ดิ ล	ดิ ริ ดิ ดิ	ล ดิ ล ล	ช ล ช ช	ฟ ช ฟ ฟ
-----------	----------	---------	----------	-------------	----------	---------	---------

ฟ ช ฟ ฟ	รุ ม ริ ริ
---------	------------

ท่อน 1 เที้ยวกลับ

ด ร ม ล	ช ม ร ช	ม ร ด ม	ร ด ร ด	ร ม ฟ ต	ล ช ฟ ม	ร ม ฟ ช
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

ด ช ต ล	ช ม ร ช	ม ร ด ม	ร ด ร ม	ฟ ช ล ช	ฟ ม ร ด	ร ม ฟ ช
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

ด ร - ร ต ล	ช ฟ ม ร	ฟ ม - ฟ ช ฟ	ล ช - ล ต ล	ด ร ต ล	ช ฟ ม ร	ด ฟ ช ล
-------------	---------	-------------	-------------	---------	---------	---------

ด ร ม ร	ช ฟ ม ร	ฟ ม ช ฟ	ล ช ต ล	ด ร ต ล	ช ฟ ม ร	ด ฟ ช ล
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

ช ล ท ต	ท ล ช ฟ	ล ช ท ล	ด ท ร ต	ล ช ต ล	ร ต ม ร	ม ด ม ร	ด ท ล ช
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

ด ช ต ล	ช ฟ ม ร	ม ร ด ร	ม ฟ ช ล
---------	---------	---------	---------

ช ล ท ต	ท ล - ล ช ฟ	ล ช - ล ท ล	ด ท - ด ร ต	ด ร ม - ช ล	ร ต ท - ล ช - ร	ม ด ม ร	ด ท ล ช
---------	-------------	-------------	-------------	-------------	-----------------	---------	---------

ด ช ต ล	ช ฟ ม ร	ม ร ด ร	ม ฟ ช ล
---------	---------	---------	---------

ร ม ร ร	ร ต ล ล	ช ช ฟ ช	ล ช ต ล	ด ต ร ต	ด ล ต ล	ด ช ล ช	ด ฟ ช ฟ
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

ม ช ม ฟ	ร ม ด ร
---------	---------

- ด ร ร	ร ต ล ล	- ด ช ช	ช ต ล ล	ด ร ม - ร ด ร	ด ล ต - ล ช ล	ช ล ต - ล ช ล	ช ฟ ช - ฟ ม ฟ
---------	---------	---------	---------	---------------	---------------	---------------	---------------

ม ฟ ช - ฟ ม ฟ	ม ร ม - ร ด ร
---------------	---------------

ท่อน 2 เที้ยวแรก

ดํ รุ ม ล	ช ม รุ ช	ม รุ ดํ ม	รุ ดํ รุ ดํ	ม ดํ รุ ม	ฟ ล ช ฟ	ดํ รุ ม ฟ	ช ฟ ม รุ
ดํ รุ ม ล	ม ช ช ช	ม รุ ดํ ม	รุ ดํ รุ ดํ	ล ช รุ ม	ฟ ช ฟ ล	ช ฟ ม ฟ	ช ฟ ม รุ
ม ม รุ ม	ช ม ล ช	ดํ รุ ม ช	ม รุ ดํ	ล ดํ ช ล	ฟ ช ม ฟ	ม ช ม ฟ	รุ ม ดํ รุ
ช ม รุ ม	ช ม รุ ดํ	ล ดํ ช ล	ฟ ช ม ดํ	ล ดํ ช ล	ฟ ช ม ฟ	ม ช ม ฟ	รุ ม ดํ รุ
รุ ม รุ รุ	รุ ดํ ล ล	ดํ ช ดํ ล	ช ฟ ม รุ	ล ช รุ ม	ฟ ช ฟ ล	ช ฟ ม ฟ	ช ฟ ม รุ
รุ ม รุ รุ	รุ ดํ ล ล	ดํ ช ดํ ล	ช ฟ ม รุ	ล ช รุ ม	ฟช-รํดํล	ช ฟ ดํ ฟ	ม รุ ดํ รุ

ท่อน 2 เที้ยวกลับ

ดํ รุ ม ล	ช ม รุ ช	ม รุ ดํ ม	รุ ดํ รุ ม	ฟ ช ดํ ล	ช ฟ ม ช	ฟ ม รุ ฟ	ม รุ ดํ รุ
ดํ รุ ม ล	ม ช ล ม	ช ล ดํ ช	ล รํ ดํ ล	ช ดํ ล ช	ฟ ล ช ฟ	ม ช ฟ ม	รุ ฟ ม รุ
ช ม รุ ม	ช ม ล ช	ดํ รุ ม ช	ม รุ ดํ ล	รุ ม ฟ ช	ดํ รุ ม ฟ	ท ดํ รุ ม	ล ท ดํ รุ
ม ช ม ม	ม ล ช ช	ช รํ ดํ	ช ดํ ล ล	ฟ ล ช ช	ม ช ฟ ฟ	ร ฟ ม ม	ดํ ม รุ รุ
ล รํ รํ รํ	ดํ ล ล ล	ดํรุ-รํดํล	ช ฟ ม รุ	ล ช รุ ม	ฟชฟมฟลชฟ	ดํ รุ ม ฟ	ช ฟ ม รุ
ล รํ ดํ ล	ช ดํ ล ช	ฟ ล ช ฟ	ดํ ฟ ม รุ	ล ช รุ ม	ฟ ดํ ฟ ล	รุ ช ดํ ฟ	ท ม ล รุ

ท่อน 3 เที้ยวแรก

ด รุ ม ล	ช ม รุ ช	ม รุ ด ม	รุ ดุ รุ ดุ	ล ท ตั รุ	ตั ท ล ช	ตั ช ตั รุ	ด รุ ม พ
ด รุ ม ล	ช ม ล ช	ล ช ตั ล	ตั ล รุ ตั	ล ท ตั รุ	ตั รุ ตั ช	ตั รุ ตั ช	ตั รุ ม พ
ด รุ ม พ	ม รุ ม พ	ม รุ ช รุ	ช รุ ม พ	ล ช ฟ ล	ช ฟ ช พ	ช พ ม รุ	ม รุ ดุ ช
ด ดุ ดุ พ	ม รุ ม พ	ม รุ ช รุ	ช รุ ม พ	ล ช ฟ ล	ช ฟ ช พ	ช พ ม รุ	ม รุ ดุ ท
ล ช ล ท	ล ท ตั รุ	ม พ ม รุ	ตั ท ตั รุ	พ ม พ รุ	ม พ ม พ	ล ช ล พ	ช ล ท ตั
ท ล ช พ	ช พ ม รุ	ม รุ ดุ ท	ล ท ตั รุ	พ ม พ รุ	ม พ ม พ	ด พ ช ล	ช ล ท ตั
รุ มั รุ ตั	ช ท ล ช	ม ล ช ม	รุ ม ช ล	ท ตั ท ล	ท ล ช รุ	รุ รุ รุ ล	ช ล ท ตั
รุ มั รุ ตั	ช ท ล ช	ม ล ช ม	ดรุ ม-ชล	ท-รุตั ท-ล	ท ล ช รุ	ช รุ ช ล	ช ล ท ตั
พ ล ช พ	ช ล ท ตั	ท ล ช พ	ล ช ฟ ดุ				
ตั ช ตั ตั	รุ ช รุ รุ	ม รุ ดุ ท	ล ท ตั รุ	ม ดุ รุ ม	พ ล ช พ	ช พ ม รุ	ม รุ ดุ ช
รุ ตั ช ตั	ม รุ ช รุ	ม รุ ตั ท	ล ท ตั รุ	ม ดุ รุ ม	พ รุ ม พ	ช ม พ ช	ล พ ช ล
ด รุ ม ช	รุ ม ช ล	ม ช ล ตั	ช ล ตั รุ	ม รุ ดุ ช	ตั ล ช พ	ม รุ ดุ รุ	ม พ ช ล
ม ม ม ช	ม ม ม ล	ช ช ช ตั	ล ล ล รุ	ม รุ ดุ ช	ตั ล ช พ	ด รุ ม พ	ช พ ม รุ
พ ม รุ พ	ม รุ พ ม	รุ ม พ ช	ตั ล ล ล	ตั ช ตั ล	ตั รุ ตั ล	ตั ช ตั ล	ช พ ม รุ
พ ม รุ พ	ม รุ พ ม	รุ ม พ ช	ตั ล ล ล	ตั รุ ตั ล	ตั ช ตั ล	ตั รุ ตั ล	ช พ ม รุ
ล พ ช ล	ช พ ม รุ	พ ช ล ช	พ ช รุ ม	พ ดุ พ ช	ตั ล ล ล		
รุ ช ล ท	ตั รุ ตั มั	รุ ตั ท ตั	รุ ตั ท ล	ตั รุ มั มั	ล ตั รุ รุ	ช ล ตั ตั	พ ช ล ล
ตั ล ตั ม	ล ช ล รุ	ช ม ช ล	ตั รุ ตั ล	ม ดุ รุ ม	รุ ม พ ช	พ ช รุ ม	พ ล ช พ
ด พ ช ล	ตั ล ช พ	ช พ ม รุ	ด รุ ม พ	ด พ ช ล	ตั ล ช พ	ด รุ ม พ	ช พ ม รุ

ท่อน 3 เที้ยวกลับ

ดรุ-ม-ชล	รื ดั ล ช	ด รุ ม ล	ช ม รุ ดุ	รื ท ดั รื	ดั ท ล ช	รุ ช ล ท	ดั รื ม ฟ
ด รุ ม ล	ช ม รุ ช	ม รุ ดุ ม	รุ ดุ รุ ดุ	รื ท ดั รื	ดั ท ล ช	รุ ช ล ท	ดั รื ม ฟ
ด ดุ ดุ ฟ	ม รุ ม ฟ	มฟ-ลชฟ	ม รุ ม ฟ	ล ช ฟ ล	ช ฟ ช ฟ	ม ฟ ม รุ	ม รุ ดุ ช
ด รุ ม ฟ	ม ฟ ม ฟ	ม ฟ ช รุ	ช รุ ม ฟ	ล ช ฟ ล	ช ฟ ช ฟ	ม ฟ ม รุ	ม รุ ดุ ท
ล ช รุ ช	ล ท ดั รื	ม ฟ ม รุ	ดั ท ดั รื	ฟ ม ฟ รุ	มฟ-ลชฟ	ล ช ล ฟ	ช ล ท ดั
ท ล ช ฟ	ช ฟ มุ รุ	ม รุ ดุ ท	ล ท ดั รื	ฟ ม ฟ รุ	ม ฟ ม ฟ	ดุ ฟ ช ล	ช ล ท ดั
ล ช รุ ช	ล ท ดั รื	ม ฟ ม รุ	ดั ท ดั รื	ฟ ม ฟ รุ	มฟ-ลชฟ	ล ช ล ฟ	ช ล ท ดั
ท ล ช ฟ	ช ฟ มุ รุ	ม รุ ดุ ท	ล ท ดั รื	ฟ ม ฟ รุ	ม ฟ ม ฟ	ดุ ฟ ช ล	ช ล ท ดั
ร ช ดั ดั	รื ช รื รื	ม รุ ดุ ท	ล ท ดั รื	ม ดุ รุ ม	ฟ ล ช ฟ	ช ฟ ม รุ	ม รุ ดุ ช
รื ดั ช ดั	ม รื ช รื	ม รื ดั ท	ล ท ดั รื	ม ดุ รุ ม	ฟ รุ ม ฟ	ช ม ฟ ช	ล ฟ ช ล
ด รุ ม ดั	ล ดั ช ล	ม ช ม ล	ช ดั ล รื	ม รุ ดุ ช	ดั ล ช ฟ	ม รุ ดุ รุ	ม ฟ ช ล
ม ม ช ช	ม ม ล ล	ช ช ดั ดั	ล ล รื รื	ม รุ ดุ ช	ดั ล ช ฟ	ด รุ ม ฟ	ช ฟ ม รุ
ฟ ม รุ ฟ	มรุ-มรุ-มฟม	รุ ม ฟ ช	ลชฟช-ลดัล	ดั รุ ดั ล	ดั ช ดั ล	ดั รุ ดั ล	ช ฟ ม รุ
ฟ ม รุ ฟ	ม รุ ฟ ม	รุ ม ฟ ช	ดั ล ล ล	ดั รุ ดั ล	ดั ช ดั ล	ดั ช ดั ล	ช ฟ ม รุ
ด ฟ ช ล	ช ฟ ม รุ	ฟ ช ล ช	ฟ ช รุ ม	ฟ ดุ ฟ ช	ดั ล ล ล		
รุ ช ล ท	ลชลทดั-ดั	ช ล ท ดั	รื ดั ท ล	ม ม ช ช	ด ดุ รุ รุ	ล ล ดั ดั	ช ช ล ล
รืดั-ชม	ล ช ม รุ	ช ม รุ ดุ	ม รุ ดุ ล	ม ดุ รุ ม	รุ ม ฟ ช	ล ช รุ ม	ฟชฟม-ฟชฟ
ดุ ฟ ช ล	ดั ล ช ฟ	ช ฟ ม รุ	ด รุ ม ฟ	- ดุ รุ ม	- ช - ล	- - รื ดั	ล ดั - รื

การสร้างสรรค์เดี่ยวซอด้วงเพลงจิ้งมุล่ง ชั้นเดียว ในการวิจัยครั้งนี้ เพื่อการอธิบายผลการวิจัยที่ชัดเจน ผู้วิจัยได้แบ่งสัดส่วนของทำนองหลักเพลงจิ้งมุล่งออกเป็นวรรคเพลง โดยแบ่งวรรคเพลง ดังนี้

ท่อนที่ 1 แบ่งออกเป็น 3 วรรคเพลง

ท่อนที่ 2 แบ่งออกเป็น 3 วรรคเพลง

ท่อนที่ 3 แบ่งออกเป็น 8 วรรคเพลง

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยได้สร้างสรรค์ทำนองในแต่ละวรรค เพลงให้มีลักษณะเป็นสองเที่ยว โดยมีข้อตกลงในการเรียกว่า เที่ยวแรก และเที่ยวกลับ ซึ่งคำว่า “เที่ยวแรก” ใช้แทนความหมายของการบรรเลงเที่ยวที่ 1 ของทำนองหลัก และคำว่า “เที่ยวกลับ” ใช้แทนความหมายของการบรรเลงกลับต้นในแต่ละท่อนของทำนองหลัก

สรุปและอภิปรายผล

จากคุณลักษณะของเพลงจิ้งมุล่ง ชั้นเดียว สะท้อนให้เห็นถึงคุณค่าของเพลงจิ้งมุล่ง ชั้นเดียวที่สามารถพัฒนาศักยภาพของผู้บรรเลงทั้งในรูปแบบการใช้เป็นเพลงโล่มือ และการสร้างสรรค์เป็นเพลงเดี่ยว โดยเฉพาะเดี่ยวซอด้วง เพลงจิ้งมุล่ง ชั้นเดียว อันเป็นวัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างสรรค์ทางเดี่ยวขึ้นจากแนวคิดการแปรทาง จากทำนองหลักอันเป็นหัวใจสำคัญ ที่นำไปสู่ การสร้างรูปแบบการดำเนินทำนองในแต่ละเครื่องมือที่มุ่งเน้นความสอดคล้องกับทำนองหลักอันเป็นเสมือนทำนองแม่บท เรียกว่า “ลูกม้อง” (basic melody) หรือเป็น “เนื้อเพลง” ที่แท้จริงของเพลงไทย (อุทิศ นาคสวัสดิ์, 2530 อ้างถึงใน ประชากร ศรีสาดร, 2560) จากคุณลักษณะดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยเกิดแรงบันดาลใจที่ทำให้เกิดผลการวิจัยที่นำเพลงจิ้งมุล่ง ชั้นเดียว มาสร้างสรรค์ให้เกิดเป็นเพลงเดี่ยวสำหรับเครื่องดนตรีซอด้วง โดยใช้แนวคิดในการประพันธ์เพลงตามหลักวิชาการประพันธ์เพลงไทยมาเป็นแนวคิดในการประพันธ์ โดยยังคงลักษณะของเพลงจิ้งมุล่งไว้เป็นสำคัญ โดยผู้วิจัยได้ใช้แบบแผนในการประพันธ์ 2 รูปแบบ ดังนี้

1. การใช้ลักษณะสำนวนกลอนที่นิยมใช้ในทางเดี่ยวเที่ยวเก็บ

เนื่องจากเพลงจิ้งมุล่งนั้นเป็นเพลงจิ้งประเภททางพื้นไม่มีหน้าทับกำกับเมื่อนำมาสร้างสรรค์เป็นเพลงประเภทเพลงเดี่ยวนั้นจึงไม่มีเที่ยวโอด หรือเที่ยวหวานแบบที่นิยมใช้กันในเพลงประเภทสามชั้นหรือ สองชั้นที่มีจังหวะหน้าทับกำกับ จึงเป็นโอกาสในการที่ผู้วิจัยได้พัฒนากลวิธีการใช้สำนวนกลอนในลักษณะของการเดี่ยวซอด้วงได้อย่างสร้างสรรค์บนหลักการประพันธ์เพลงไทย อันส่งผลให้เกิดการพัฒนาทักษะในด้านการแปรทำนองที่ซับซ้อน และสละสลวยของผู้บรรเลงได้

2. การใช้กลวิธีในการบรรเลงเพลงเดี่ยวประเภทเครื่องสี

การสร้างสรรค์เดี่ยวซอด้วง เพลงจิ้งมุล่ง ชั้นเดียว ผู้วิจัยได้ศึกษากลวิธีที่ใช้ในการบรรเลงเพลงเดี่ยวมาใช้ในการสร้างสรรค์ผลงาน โดยคำนึงถึงความเหมาะสมในการใช้กลวิธีที่เหมาะสม และทำให้เพลงที่สร้างสรรค์มีความโดดเด่น มุ่งเน้นให้ผู้บรรเลงได้เกิดทักษะ และความชำนาญในการใช้กลวิธีต่าง ๆ ผ่านการบรรเลงเดี่ยวซอด้วง เพลงจิ้งมุล่ง ชั้นเดียว ที่พัฒนาขึ้น

การสร้างสรรค์เดี่ยวซอู้ เพลงฉิ่งมุล่ง ชั้นเดี่ยวผู้วิจัยได้สร้างสรรค์บทเพลงตามแนวคิดข้างต้น โดยมีการใช้ลักษณะสำนวนกลอนในรูปแบบต่าง ๆ และเทคนิคกลวิธีที่ใช้ในเพลงเดี่ยว ดังนี้

2.1 ประโยคเพลงที่ใช้สำนวนกลอนที่มีความราบเรียบสอดคล้องกับทำนองหลัก ดังนี้

ทำนองหลัก

- - - -	- ด - ด	ร - ม ร	- - - ด	- ล - ช	- ฟ - ม	- ร - ช
- - - -	- ช - -	- ด - -	ด ล - ช	- ล - ช	- ฟ - ท	- ล - ช

ทางซอู้

- - - ด	- ด ด ด	- ร ม ร	ด ช - ด	ล ร ด ช	ล ช ฟ ม	ร ม ฟ ช
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

จากทำนองข้างต้นที่ผู้วิจัยยกตัวอย่าง แสดงให้เห็นถึงการสร้างสรรค์สำนวนกลอนของเดี่ยวซอู้ เพลงฉิ่งมุล่ง ชั้นเดี่ยว ที่มีความเรียบ สอดคล้องกับทำนองหลัก การสร้างสรรค์สำนวนกลอนมีความโดดเด่นแสดงถึงเอกลักษณ์ของซอู้ และภูมิปัญญาในการสร้างสรรค์ทำนองของผู้ประพันธ์ การเลือกใช้กลอนที่เรียบง่ายทำให้บทเพลงมีอารมณ์ สามารถสร้างสุนทรียะทางดุริยางคศิลป์ และสร้างอารมณ์ที่แตกต่างในการฟังได้มากขึ้น

2.2 ประโยคเพลงที่ใช้กลวิธีในการบรรเลงเพลงเดี่ยวประเภทเครื่องสี่

การสร้างสรรค์เดี่ยวซอู้ เพลงฉิ่งมุล่ง ชั้นเดี่ยว ผู้วิจัยได้ใช้กลวิธีการบรรเลงเพลงเดี่ยวเพื่อแสดงให้เห็นถึงศักยภาพความคล่องตัวของการใช้นิ้วและการใช้คันชัก การวางตำแหน่งนิ้วลงบนสาย ในตำแหน่งที่ถูกต้องเพื่อให้ได้เสียงที่สมบูรณ์แบบ โดยมีตัวอย่างการใช้เทคนิคกลวิธีต่าง ๆ ดังนี้

ทำนองเดี่ยวซอู้ เทียบกลับ ท่อน 1 วรรคที่ 4

ร ม ร ร	ร ด ล ล	ช ช ฟ ช	ล ช ด ล	ด ด ร ด	ด ล ด ล	ด ช ล ช	ด ฟ ช ฟ
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

ม ช ม ฟ	ร ม ด ร
---------	---------

- ด ร ร	ร ด ล ล	- ด ช ช	ช ด ล ล	ดรม-รตร	ดลต-ลชล	ชลต-ลชล	ชฟช-ฟมฟ
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

มฟช-ฟมฟ	มรุม-รตร
---------	----------

ตัวอย่างที่ยกมาแสดงนี้ ทำให้เห็นถึงการสร้างสรรค์ทำนองเพลงโดยการใช้กลวิธีที่มีความน่าสนใจ ส่งเสริมทำนองให้โดดเด่น และแสดงถึงศักยภาพความคล่องตัวของผู้บรรเลง โดยใช้กลวิธีการสะบัดนิ้ว การขยี้นิ้ว การขยี้คันชัก ในการดำเนินทำนอง

การสร้างสรรค์เดี่ยวซอด้วง เพลงฉิ่งมุล่ง ชั้นเดี่ยว มิได้มุ่งที่จะใช้สำนวนกลอนหรือเทคนิคกลวิธีของสำนักดนตรีใดสำนักหนึ่ง แต่ในการสร้างสรรค์ครั้งนี้ ใช้รูปแบบของสำนวนกลอนและเทคนิคการบรรเลงเพลงเดี่ยวต่าง ๆ ที่ได้รับการถ่ายทอดมาจากครู อาจารย์ที่มีความรู้ด้านเครื่องสายไทย โดยนำความรู้ที่ได้รับมาผสมผสานกับลักษณะสำนวนกลอนที่นิยมบรรเลงกันอยู่โดยทั่วไปในวงเครื่องสาย การสร้างสรรค์เพลงเดี่ยวที่ใช้ฝึกความคล่องตัวด้านการใช้สำนวนกลอน การใช้นิ้ว ใช้คันชัก ให้กับผู้บรรเลง โดยรูปแบบของการดำเนินทำนองและกลวิธีมีความเหมาะสม และสะท้อนถึงความเป็นเพลงเดี่ยวอย่างชัดเจน

สำหรับเครื่องสายไทยกับเพลงฉิ่งมุล่ง ได้มีโบราณจารย์นำมาประดิษฐ์เป็นทางเดี่ยวสำหรับ จะเข้ แต่ในประเภทเครื่องดนตรีประเภทสียังไม่ปรากฏการนำเอาเพลงฉิ่งมุล่งมาประดิษฐ์เป็นทางเดี่ยว ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้นำเพลงฉิ่งมุล่ง ชั้นเดี่ยว มาสร้างสรรค์เป็นเพลงเดี่ยว สำหรับซอด้วง โดยใช้การสร้างสรรค์สำนวนกลอน และการใช้เทคนิคกลวิธีที่เหมาะสมกับเครื่องดนตรี สอดคล้องกับ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ดุษฎี มีป้อม (การสื่อสารส่วนบุคคล, 9 พฤษภาคม 2564) ที่กล่าวถึงเพลงเดี่ยวไว้ว่า “ในการบรรเลงเพลงเดี่ยวเครื่องดนตรีที่นิยมบรรเลงเพลงเดี่ยวมีหลายชนิดทั้งเครื่องดีด สี ดี และเป่า จึงทำให้เกิดความแตกต่างกันในแต่ละเครื่องมือ โดยทำนองและวิธีการบรรเลงแตกต่างกันออกไป” เพราะเครื่องดนตรีแต่ละชนิดมีวิธีการปฏิบัติแตกต่างกัน ทำนองหรือทางของแต่ละเครื่องมือมีความสอดคล้องเหมาะสมกับเครื่องมือ นั้น ๆ โดยการสร้างสรรค์เดี่ยวซอด้วง เพลงฉิ่งมุล่ง ชั้นเดี่ยวนี้ ได้ศึกษาทำนองหลักของเพลงฉิ่งมุล่ง ชั้นเดี่ยว และนำโครงสร้างเพลงตลอดจนกลุ่มเสียงลูกตกของทำนองหลักนำมาสร้างสรรค์ทำนองเพลงให้มีความพิเศษโดดเด่นและแสดงถึงความเป็นเอกลักษณ์ของซอด้วง เหมาะสมกับการเป็นเพลงเดี่ยวอันเป็นวิธีการดำเนินทำนองอย่างพิเศษของเครื่องดนตรีแต่ละชนิด (สงบศึก ธรรมวิหาร, 2540) ในการสร้างสรรค์เดี่ยวซอด้วง เพลงฉิ่งมุล่ง ชั้นเดี่ยว ผู้วิจัยได้ใช้ประสบการณ์ในการเรียนรู้ การบรรเลงทั้งในรูปแบบการบรรเลงรวมวง และการบรรเลงเดี่ยว รวมถึงการใช้จินตนาการ โดยยึดถือรูปแบบการสร้างสรรค์ตามหลักวิธีการประพันธ์เพลงไทย มุ่งเน้นที่จะสร้างสำนวนกลอน และกลวิธีที่จะพัฒนาศักยภาพด้านความคล่องตัวของผู้บรรเลงเพลงเดี่ยวที่สร้างขึ้นจึงไม่มีเที่ยวหวาน หรือทางโอดตามแบบแผนของเครื่องดนตรีประเภทสีตามที่นิยมบรรเลงโดยทั่วไป ใช้รูปแบบสำนวนกลอนที่แสดงศักยภาพของผู้บรรเลงในการใช้สำนวนกลอนที่มีความพิเศษ แตกต่างจากสำนวนกลอนที่ใช้บรรเลงรวมวงกันโดยทั่วไป นอกจากนั้นยังใช้กลวิธีที่แสดงถึงความคล่องตัว เช่น การสะบัดนิ้ว การขยี้คันชัก การขยี้นิ้ว ซึ่งการใช้สำนวนกลอน และกลวิธีต่าง ๆ ได้สร้างสรรค์ขึ้นบนพื้นฐานของความสอดคล้องกับทำนองหลักของเพลงเป็นสำคัญ

การนำเพลงประเภทเพลงจึงมาสร้างสรรค์เป็นเพลงเดี่ยว ไม่สามารถสร้างสรรค์ทำนองในทางโอดหรือเทียวหวานได้ จึงไม่สามารถสร้างทักษะในการฝึกใช้คันชักในเสียงยาว หรือการฝึกกลวิธีอื่น ๆ ที่เครื่องดนตรีประเภทสีนิยมใช้ได้ เช่น การเอื้อนเสียง การพรมนิ้ว การครั้น การสะอึกคันชัก เพราะเพลงประเภทเพลงจึงสามารถนำมาสร้างสรรค์เป็นเพลงเดี่ยวได้ในลักษณะเพลงดำเนินทำนอง อีกทั้งมิได้ถูกกำกับด้วยหน้าทับทำนองของเพลงจึงอาจหมดลงอย่างไม่สอดคล้องกับห้องเพลงในห้องที่ 4 หรือ ห้องที่ 8 ของโน้ตเพลง ดังนั้น การนำเพลงจึงมาสร้างเป็นเพลงเดี่ยวจึงสามารถฝึกทักษะและพัฒนาศักยภาพของผู้บรรเลงในด้านความคล่องตัว การเรียนรู้ลักษณะจังหวะที่ซับซ้อนเป็นสำคัญ ซึ่งผู้บรรเลงต้องมีทักษะความคล่องตัวของ การใช้นิ้ว การใช้คันชัก การแม่นยำจังหวะเป็นพื้นฐานก่อน การสร้างสรรค์เดี่ยวซอฮู้ เพลงจึงมุล่ง ชั้นเดียวสามารถนำไปใช้พัฒนาทักษะด้านดังกล่าวของผู้บรรเลงก่อนจะศึกษาเพลงเดี่ยวในรูปแบบที่มีทั้งเทียวหวานและเทียวเก็บต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับเพลงในประเภทต่าง ๆ เช่น เพลงสำเนียงภาษา เพลงประกอบการแสดงที่มีจังหวะหน้าทับกำกับ เพื่อการพัฒนาเป็นรูปแบบของเพลงเดี่ยว
2. ควรมีการรวบรวมองค์ความรู้ในด้านการสร้างสรรค์เพลงไทยในมิติต่างๆ เพื่อการศึกษาและต่อยอดกระบวนการสร้างสรรค์งานด้านดุริยางคศิลป์ไทยต่อไป

รายการอ้างอิง

- บุญธรรม ตราโมท. (2540). คำบรรยายวิชาดุริยางคศาสตร์ไทย. ศิลปสงเคราะห์พิมพ์.
- ประชากร ศรีสาคร. (2560). การร้อยเรียงสอดทำนองซอฮู้. วารสารศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 4(1), 15-34.
- มนตรี ตราโมท และ วิเชียร กุลตันท์. (2555). ฟังและเข้าใจเพลงไทย. อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2540). สารานุกรมศัพท์ดนตรีไทย ภาคคีตะ – ดุริยางค์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน. ราชบัณฑิตยสถาน.
- สงบศึก ธรรมวิหาร. (2540). ดุริยางค์ไทย. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สันติ อุดมศรี และจรัญ กาญจนประดิษฐ์. (2560). ปรากฎการณ์วิทยาทางดนตรีไทย และการเปลี่ยนผ่านทางสภาวะความรู้สึกของนักระนาดเอก. วารสารศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 8(2), 168-174.

บทความวิชาการ (Academic Article)

การสร้างสรรค์นาฏศิลป์ในนิทรรศการ “108 พันก้าว” ครบรอบ 108 ปี โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย

The Creation of Dance in the “108 Pan Kaow” Exhibition to Celebrate the 108th
Anniversary of King Chulalongkorn Memorial Hospital, The Thai Red Cross Society

ศักย์กวิน ศิริวัฒนกุล / Sakgavin Siri wattanakula

อาจารย์ ดร. ภาควิชานาฏศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Dr., Department of Dance Faculty of Fine and Applied Arts, Chulalongkorn University / wichai.sw@chula.ac.th

ณัฐกานต์ บุญศิริ / Natthakan Bunsiri

อาจารย์ ดร. ภาควิชานาฏศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Dr., Department of Dance Faculty of Fine and Applied Arts, Chulalongkorn University / natthakan.bunsiri@gmail.com

Received: July 7, 2022 Revised: November 25, 2022 Accepted: December 2, 2022 Published: December 30, 2022

บทคัดย่อ

บทความนี้มุ่งเสนอการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ชุด “108 ปี เจตนารมณ์ของเราไม่เคยเปลี่ยน” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของนิทรรศการ “108 พันก้าว” ครบรอบ 108 ปี โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย การแสดงนี้สร้างสรรค์ขึ้นบนแนวคิดที่ต้องการนำเสนอเรื่องราวในอดีตของโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ ซึ่งมีเจตนารมณ์อันแน่วแน่ที่จะให้ความช่วยเหลือด้านการรักษาพยาบาลแก่ประชาชนทุกชนชั้น โดยนำเสนอในรูปแบบนาฏศิลป์ไทยร่วมสมัย ประกอบการฉายภาพวิดีโอทัศน์บนจอแอลอีดี (LED display) มีการสร้างสรรค์องค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ 1) ดนตรีและคำร้อง สร้างจังหวะและทำนองดนตรีด้วยอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ และใช้วิธีด้นบทร้องเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างคำร้องและดนตรี 2) เครื่องแต่งกาย ประยุกต์จากการแต่งกายในสมัยรัชกาลที่ 6 3) วิดีทัศน์ที่ฉายบนจอแอลอีดี เป็นการนำภาพถ่ายโบราณมาเรียบเรียงเพื่อนำเสนอตามแนวคิด 4) ท่าทางลีลาของผู้แสดง เป็นการออกแบบบนพื้นฐานกิริยาท่าทางของมนุษย์ตามธรรมชาติผนวกกับท่าทางในนาฏศิลป์ไทย เช่น การจีบ การตั้งวง ข้อคำนึงในการสร้างสรรค์การแสดงนี้ ได้แก่ การเรียบเรียงเนื้อหาทางประวัติศาสตร์เพื่อนำเสนอบนเวทีการแสดง ซึ่งจำเป็นต้องสร้างความเข้าใจอันชัดเจนให้เกิดแก่ผู้ชมภายในเวลา 5 นาที อีกทั้งเนื้อหาในการแสดงยังต้องสอดคล้องกับนิทรรศการ เพราะเวทีการแสดงได้ถูกกำหนดไว้ในตำแหน่งซึ่งเป็นทางเข้าชมนิทรรศการโซนที่ 1 “ก้าวแรกที่ยิ่งใหญ่” ที่เป็นการบอกเล่าประวัติโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ ผู้จัดงานมีความคาดหวังต่อการแสดงชุดนี้ ให้ทำหน้าที่เกริ่นนำผู้ชมนิทรรศการถึงสิ่งที่ปรากฏในห้องจัดแสดง ดังนั้นผู้สร้างสรรค์นาฏศิลป์ในฐานะผู้ถูกว่าจ้างให้สร้างสรรค์นาฏศิลป์เชิงพาณิชย์ จำเป็นต้องประมวลและสรุปความต้องการของผู้ว่าจ้างให้ชัดเจนก่อนเริ่มกระบวนการสร้างสรรค์

คำสำคัญ: การสร้างสรรค์นาฏศิลป์, นาฏศิลป์ในนิทรรศการ “108 พันก้าว”, ก้าวแรกที่ยิ่งใหญ่

Abstract

This article aimed to present the creation of dance in "108 years, our intention has never changed", which is a part of the exhibition "108 Years of the journey and still counting" to celebrate the 108th anniversary of King Chulalongkorn Memorial Hospital, Thai Red Cross Society. The performance was created on the concept of presenting the story in the past of King Chulalongkorn Memorial Hospital, founded with a strong intention to provide medical assistance and treatments to all classes of people. The show used contemporary Thai dance accompanied by a video presentation on an LED display. The significant elements of the show are: 1) music using electronic equipment and improvised lyrics corresponding to music, 2) costumes applied and inspired by the fashion during the period of King Rama VI, 3) the videos supplementing the performances gathered from photos taken in the ancient times were arranged to present the concept, 4) gestures and movements of actors designed based on natural gestures and manner of human beings in conjunction with Thai classical dance figures, such as "*chip* จีบ" (closing the thumb and index finger, other fingers stretch back and turn the wrist up), and "*tang wong* ตั้งวง" (stretching out the hand tightly in all five fingers, but the thumb bends a little back to the palm). The important concern for creating this performance is the arrangement of the historical content to be presented on the stage and comprehended by the audience within five minutes in total. Also, the show needed to be in harmony with the exhibition since the location of the stage is set at the entrance position for visiting the exhibition zone 1, "The Great First Step", showing the background of the establishment of King Chulalongkorn Memorial Hospital. Dance creators hired to create commercial dances need to clearly define and outline their employer's requirements before starting the creative process of dance for effective work to meet the needs of employers.

Keywords: the creation of dance, dancing in the exhibition "108 Pan Kaow", The Great First Step

บทนำ

นิทรรศการ "108 พันก้าว" ครบรอบ 108 ปี โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย เป็นโครงการที่จัดขึ้นเพื่อเฉลิมฉลองในวาระครบ 9 รอบ ของโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย โดย รองศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉันทชัย ลิทธิพันธุ์ ผู้อำนวยการโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย และคณบดีคณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พร้อมด้วยคณะผู้บริหาร แพทย์ พยาบาล บุคลากร และนิสิตแพทย์ เป็นกำลังสำคัญในการดำเนินโครงการนี้ จัดขึ้นในรูปแบบนิทรรศการที่สามารถเข้าชมได้ภายในสถานที่จัดงาน และสามารถเข้าชมผ่านช่องทางออนไลน์ (online) โดยจัดขึ้นตั้งแต่วันที่ 30 พฤษภาคม ถึง วันที่ 5 มิถุนายน 2565 เวลา 09.00-18.00 น. ณ โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย (ไทยรัฐออนไลน์, 2565) นิทรรศการนี้แบ่งออกเป็น 9 ส่วน ได้แก่

- ส่วนที่ 1 ก้าวแรกที่ยิ่งใหญ่
- ส่วนที่ 2 ก้าวนี้ที่ยั่งยืน เพราะสุขภาพดีทุกคนสร้างได้
- ส่วนที่ 3 ก้าวอย่างมีประสิทธิภาพ
- ส่วนที่ 4 ก้าวสู่ความเป็นเลิศทางการแพทย์
- ส่วนที่ 5 ก้าวที่ใส่ใจทุกชีวิต
- ส่วนที่ 6 ก้าวทันทุกสถานการณ์
- ส่วนที่ 7 ก้าวสู่นาคต
- ส่วนที่ 8 ก้าวต่อไปด้วยกัน
- ส่วนที่ 9 ก้าวด้วยช่วยกัน

นิทรรศการทั้ง 9 ส่วนนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อถ่ายทอดเรื่องราวการดำเนินงานของโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ ที่ให้การรักษายาบาลแก่ประชาชนทุกระดับด้วยหัวใจเอื้ออาทรตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน อีกทั้งแสดงถึง สิ่งที่จะปรากฏขึ้นในอนาคต

การแสดงชุด “108 ปี เจตนารมณ์ของเราไม่เคยเปลี่ยน” เป็นส่วนหนึ่งของนิทรรศการส่วนที่ 1 “ก้าวแรกที่ยิ่งใหญ่” ซึ่งเนื้อหา นิทรรศการส่วนนี้กล่าวถึงประวัติโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ ย้อนอดีตไปใน สมัยรัชกาลที่ 6 ซึ่งเป็นจุดกำเนิดของโรงพยาบาลแห่งนี้ โดยจัดขึ้นที่อาคารจักรพงษ์ ซึ่งแต่เดิมอาคารแห่งนี้ คือตึกอำนวยการ ใช้ในการตรวจรักษาและจ่ายยาแก่ผู้ป่วย (โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย, 2557) อาคารแห่งนี้มีลักษณะแบบยุโรปที่ประยุกต์ให้เหมาะสมกับประเทศไทยซึ่งเป็นเมืองร้อน เป็นอาคาร 2 ชั้น

การจัดกิจกรรมของนิทรรศการส่วนที่ 1 ในบริเวณชั้นล่างประกอบด้วย จุดที่ 1 เวทีการแสดง จุดที่ 2 ชุมถ่ายภาพย้อนอดีต บริเวณชั้นที่ 2 ประกอบด้วย จุดที่ 3 ห้องนิทรรศการ ที่แบ่งออกเป็น 7 ส่วน ซึ่งเป็นการบอกเล่าเรื่องราวของโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ตั้งแต่เริ่มก่อตั้งจนถึงปัจจุบัน สังเกตได้ว่าการแสดงชุด “108 ปี เจตนารมณ์ของเราไม่เคยเปลี่ยน” ถูกจัดวางไว้ในจุดที่ 1 ของนิทรรศการส่วนที่ 1 ดังนั้นการแสดงชุดนี้ จึงมีนัยสำคัญสำหรับผู้เข้าชมนิทรรศการครั้งนี้ เพราะนอกจากจะแสดงเพื่อดึงดูดความสนใจผู้ชมแล้ว ยังต้องทำหน้าที่เกริ่นนำให้ผู้ชมเห็นภาพความสำคัญของโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ในอดีต

ในวันที่ 30 พฤษภาคม 2565 เวลา 08.50 น. สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา เจ้าฟ้ามหาวชิราวุธ สยามบรมราชกุมารี อุปนายิกาผู้อำนวยการสภากาชาดไทย เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเปิดงานครบรอบ 108 ปี แห่งการสถาปนาโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย ณ โถงกลาง อาคารจักรพงษ์ โดยมี นายเดช บุญนาค เลขาธิการสภากาชาดไทย ทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายสูจิบัตรงาน ผู้ช่วยศาสตราจารย์แพทย์หญิงยุวรีย์ พิชิตโชค รองผู้อำนวยการฯ ฝ่ายยุทธศาสตร์องค์กรและทรัพยากรบุคคล ทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายของที่ระลึก 108 ปี รองศาสตราจารย์นายแพทย์ฉันทชัย สิทธิพันธ์ ผู้อำนวยการโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย กราบบังคมทูล รายงานวัตถุประสงค์การจัดงานครบรอบ 108 ปี (โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย, 2565 อ้างถึงใน แนวหน้า, 2565) จากนั้นเป็นการแสดงชุด “108 ปี เจตนารมณ์ของเราไม่เคยเปลี่ยน”

ภาพที่ 1 การแสดงชุด “108 ปี เจตนารมณ์ของเราไม่เคยเปลี่ยน”

หมายเหตุ. จาก กรมสมเด็จพระเทพฯ ทรงเปิดงานครบรอบ 108 ปี รพ.จุฬาลงกรณ์, โดย แนวหน้า, 2565, แนวหน้า
(<https://www.naewna.com/royal/656977>).

จากภาพที่ปรากฏคือบรรยากาศระหว่างการแสดงชุด “108 ปี เจตนารมณ์ของเราไม่เคยเปลี่ยน” รอบปฐมฤกษ์ ซึ่งทำการแสดงเพื่อถวายแด่ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี อุปนายิกาผู้อำนวยการสภากาชาดไทย ก่อนการเสด็จพระราชดำเนินทอดพระเนตร ส่วนต่าง ๆ ของนิทรรศการ

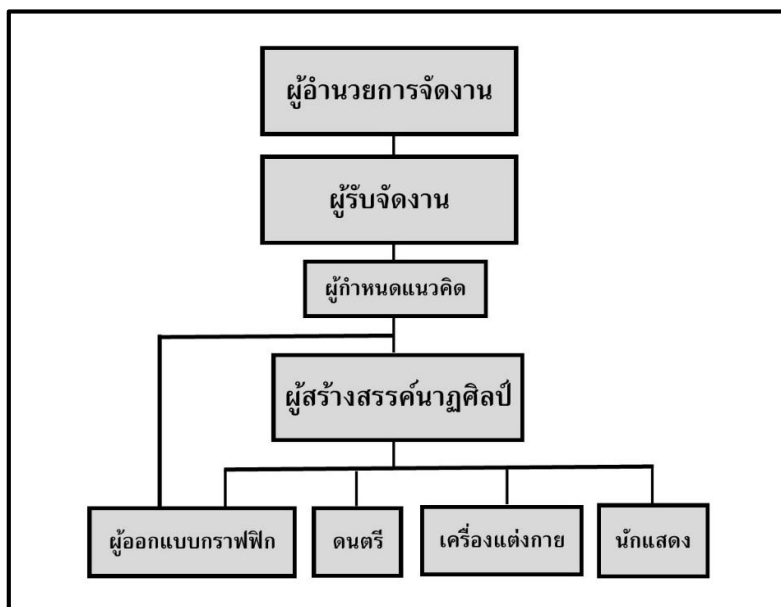
นอกเหนือจากการแสดงในรอบปฐมฤกษ์แล้ว ในวันที่ 30 พฤษภาคม 2565 ยังทำการแสดงอีก 4 รอบ ได้แก่ รอบที่ 1 เวลา 11.00 น. รอบที่ 2 เวลา 13.00 น. รอบที่ 3 เวลา 14.00 น. และรอบที่ 4 เวลา 15.00 น. อีกทั้งยังดำเนินการแสดงอย่างต่อเนื่องอีก 6 วัน คือวันที่ 31 พฤษภาคม ถึง วันที่ 5 มิถุนายน 2565 วันละ 5 รอบ ได้แก่ รอบที่ 1 เวลา 10.00 น. รอบที่ 2 เวลา 11.00 น. รอบที่ 3 เวลา 13.00 น. รอบที่ 4 เวลา 14.00 น. และรอบที่ 5 เวลา 15.00 น. ดังนั้นการแสดงชุด “108 ปี เจตนารมณ์ของเราไม่เคยเปลี่ยน” ได้ทำการแสดงรวมทั้งสิ้น 35 รอบ

1. ผู้เกี่ยวข้องในการสร้างสรรค์นาฏศิลป์

การสร้างสรรค์นาฏศิลป์ชุด “108 ปี เจตนารมณ์ของเราไม่เคยเปลี่ยน” เป็นกระบวนการทำงานในลักษณะศิลปะเชิงพาณิชย์ หรือ “พาณิชย์ศิลป์” (commercial art) ซึ่งหมายถึงงานศิลปะที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบเพื่อสนับสนุนการค้าหรือการบริการ โดยมีกระบวนการสร้างสรรค์ขึ้นภายใต้การจัดการอย่างมีโครงสร้างที่ชัดเจน (อัญชิสา ดวงดี, 2561) ซึ่งผู้มีส่วนสำคัญที่เกี่ยวข้องในการสร้างสรรค์การแสดงชุดนี้ประกอบด้วย 3 ฝ่าย ได้แก่ 1) ผู้อำนวยการจัดงาน 2) ผู้รับจัดงาน 3) ผู้สร้างสรรค์นาฏศิลป์

ภาพที่ 2 แผนภูมิแสดงโครงสร้างผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ ชุด “108 ปี เจตนารมณ์ของเราไม่เคยเปลี่ยน”

หมายเหตุ. โดย ศักย์กวิน ศิริวัฒนกุล, 2565.

จากภาพที่ปรากฏคือ แผนภูมิแสดงโครงสร้างผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ ชุด “108 ปี เจตนารมณ์ของเราไม่เคยเปลี่ยน” ซึ่งมีลักษณะสอดคล้องกับกระบวนการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ ในเชิงพาณิชย์โดยทั่วไป ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1.1 ผู้อำนวยการจัดงาน

ผู้อำนวยการจัดงาน หรือ “ผู้จัดงาน” ในที่นี้หมายถึงตัวแทนของโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย โดยทำหน้าที่กำหนดนโยบายและทิศทางของการแสดงที่จะสร้างสรรค์ขึ้น (สุรพล วิรุฬห์รักษ์, 2547) รวมทั้งสรรหาคณะทำงานเข้ามารับผิดชอบส่วนต่าง ๆ ในกระบวนการทำงาน อีกทั้งทำหน้าที่จัดหางบประมาณในการจัดงาน บางกรณีอาจเรียกว่า “ผู้ว่าจ้าง” ในกรณีที่มีการว่าจ้างให้บริษัทเอกชนหรือหน่วยงานภายนอกเข้ามารับผิดชอบส่วนต่าง ๆ ในการดำเนินงาน ซึ่งนอกเหนือจากการสร้างสรรค์นาฏศิลป์แล้ว ในโครงการนี้ยังต้องรับผิดชอบต่อภาพรวมของการจัดนิทรรศการที่ประกอบด้วย 9 ส่วน ดังที่ผู้เขียนได้กล่าวไว้ในบทนำ

1.2 ผู้จัดงาน

ผู้จัดงานหรือบริหารจัดการงาน ในระบบธุรกิจการจัดงานเรียกว่า “ออร์แกไนซ์เซอร์” (organizer) โดยขอบเขตความรับผิดชอบของผู้จัดงานนี้ครอบคลุมนิทรรศการทั้ง 9 ส่วน ตำแหน่งสูงสุดที่รับผิดชอบงานส่วนนี้เรียกว่า “โปรดิวเซอร์” (producer) หมายถึงผู้ควบคุมการผลิต สังเกตได้จากแผนภูมิแสดงโครงสร้างผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ชุด “108 ปี เจตนารมณ์ของเราไม่เคยเปลี่ยน” ภายใต้อำนาจผู้จัดงานได้ปรากฏ “ผู้กำหนดแนวคิด” หรือ “ครีเอเตอร์” (creator) และภายใต้อำนาจนี้โยงไปทางซ้ายของแผนภูมิได้ปรากฏ “ผู้ออกแบบกราฟฟิก” ทั้ง 2 ตำแหน่งที่กล่าวมานี้ อยู่ภายใต้การบังคับบัญชาของ “โปรดิวเซอร์” ซึ่งรับผิดชอบนิทรรศการทั้งโครงการ อีกทั้ง “ผู้กำหนดแนวคิด” ยังมีหน้าที่กำกับ “ผู้สร้างสรรค์นาฏศิลป์” โดยตรงด้วย

1.3 ผู้สร้างสรรค์นาฏศิลป์

ผู้สร้างสรรค์นาฏศิลป์ หรือผู้ออกแบบนาฏศิลป์ รู้จักอย่างเป็นสากลว่า “โครีโอกราฟเฟอร์” (choreographer) ทำหน้าที่สร้างสรรค์การแสดงโดยตรง ในที่นี้ผู้รับผิดชอบหน้าที่นี้คือผู้เขียน ซึ่งมีลักษณะเป็นผู้รับจ้างจากบริษัทผู้รับจัดงานอีกทอดหนึ่ง โดยอยู่ภายใต้การบังคับบัญชาของ “ผู้กำหนดแนวคิด” และต้องทำหน้าที่ควบคุมประสานงานกับผู้เกี่ยวข้องอีก 4 กลุ่ม ได้แก่ 1) ผู้ออกแบบกราฟฟิก 2) ผู้ประพันธ์ดนตรีและบทร้อง 3) ผู้ออกแบบและตัดเย็บเครื่องแต่งกาย 4) นักแสดง สังเกตได้ว่าบทบาทหน้าที่การเป็นผู้ออกแบบหรือสร้างสรรค์นาฏศิลป์มีความครอบคลุมการทำงานหลายส่วน ดังนั้นเพื่อการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพจึงจำเป็นต้องมีการวางแผนการดำเนินงานที่ดี ซึ่งจะกล่าวถึงกระบวนการสร้างสรรค์ครั้งนี้ในลำดับต่อไป

2. กระบวนการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ชุด “108 ปี เจตนารมณ์ของเราไม่เคยเปลี่ยน”

ในการวางแผนการดำเนินงานสร้างสรรค์นาฏศิลป์ชุดนี้ ผู้เขียนได้ประยุกต์ขึ้นจากหลักการ นาฏยประดิษฐ์ (การสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์) ที่แบ่งการทำงานออกเป็น 7 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การคิดให้มีนาฏศิลป์ 2) การกำหนดความคิดหลัก 3) การประมวลข้อมูล 4) การกำหนดขอบเขต 5) การกำหนดรูปแบบ 6) การกำหนดองค์ประกอบอื่น ๆ 7) การออกแบบนาฏศิลป์ (สุพล วิรุฬักษ์, 2547) ซึ่งผู้เขียนได้รวมกระบวนการที่ 6 และ 7 เข้าเป็นกระบวนการเดียวกัน โดยมีรายละเอียดในการดำเนินงาน ดังนี้

2.1 การคิดให้มีนาฏศิลป์

การคิดให้มีนาฏศิลป์ขึ้นในนิทรรศการ “108 พันก้าว” ครบรอบ 108 ปี โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย เป็นไปเพื่อส่งเสริมกิจกรรม โดยกำหนดให้นาฏศิลป์เป็นการสร้างสีสัน และจุดดึงดูดความสนใจในส่วนที่ 1 ของนิทรรศการ ซึ่งผู้อำนวยการจัดงานและผู้รับจัดงานได้มีการกำหนดความโดดเด่นหรือจุดดึงดูดความสนใจของนิทรรศการแต่ละส่วนให้แตกต่างกันไป เช่น บางส่วนเป็นการนำเทคโนโลยีอันล้ำสมัยมาเป็นส่วนประกอบเพื่อให้สอดคล้องกับเนื้อหาของส่วนดังกล่าว การใช้นาฏศิลป์ส่งเสริมกิจกรรมในนิทรรศการส่วนที่ 1 นี้ นอกจากต้องการสร้างความบันเทิงแล้ว ยังต้องการให้นาฏศิลป์ถ่ายทอดเนื้อหาที่สอดคล้องกับนิทรรศการในส่วนนี้ที่เป็นการบอกเล่าเรื่องราวในอดีตของโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์

2.2 การกำหนดความคิดหลัก

ความคิดหลักของการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ในครั้งนี้ ผู้อำนวยการจัดงานและผู้รับจัดงานได้วางเป้าหมายให้ผู้เข้าชมนิทรรศการในส่วนที่ 1 ได้รับรู้เรื่องราวในอดีตของโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย ผ่านการแสดงนาฏศิลป์ที่จำลองเหตุการณ์ในอดีตให้มีชีวิตขึ้น ผู้ชมเข้าใจง่ายโดยตรงไปตรงมา กระชับ และกระตุ้นอารมณ์ความรู้สึกให้เกิดการเห็นคุณค่าต่อสิ่งที่เกิดขึ้นในประวัติศาสตร์ ซึ่งมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อเป็นการเกริ่นนำผู้เข้าชมนิทรรศการถึงเนื้อหาที่ปรากฏในห้องจัดแสดงส่วนที่ 1

2.3 การประมวลข้อมูล

เมื่อมีการคิดให้มีนาฏศิลป์และกำหนดความคิดหลัก ซึ่งเป็นนโยบายที่ถูกถ่ายทอดจากผู้อำนวยการจัดงานมาสู่ผู้รับจัดงาน มอบหมายมายังผู้กำหนดแนวคิดและผู้สร้างสรรค์นาฏศิลป์นั้น การดำเนินงานในลำดับต่อไปจำเป็นต้องมีข้อมูลเพื่อสนับสนุนให้เกิดเป็นแนวความคิดในการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ ดังนั้นจึงเกิดการค้นคว้าเพื่อให้ปรากฏข้อมูลอันเป็นข้อเท็จจริง (information) และข้อมูลอันเป็นแรงบันดาลใจ (inspiration) ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญไปสู่การสร้างสรรค์ถือเป็น “นวัตกรรม” (innovation) อีกรูปแบบหนึ่ง (ศิริมงคล นาฏยกุล, 2565) การสร้างสรรค์นาฏศิลป์ชุด “108 ปี เจตนารมณ์ของเราไม่เคยเปลี่ยน” ได้รับแรงบันดาลใจจากข้อมูลพื้นฐานซึ่งเป็นประวัติศาสตร์ช่วงการก่อตั้งโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย ที่มีเนื้อหาโดยสังเขป ดังนี้

โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย ถือกำเนิดขึ้นจากพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อทรงดำรงตำแหน่งพระยุพราช ภายหลังการเสด็จกลับจากประเทศอังกฤษ ผ่านมาทางประเทศญี่ปุ่นได้เสด็จทอดพระเนตรโรงพยาบาลของกาชาดญี่ปุ่น ทำให้ทรงพระดำริว่า “ถ้าได้จัดโรงพยาบาลของกาชาดขึ้นในเมืองไทยก็จะเป็นประโยชน์แก่บ้านเมือง” ดังนั้นเมื่อพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เสด็จสู่สวรรคาลัย พระองค์มีพระประสงค์ที่จะบำเพ็ญพระราชกุศลพร้อมด้วยพระราชภาดาและภคินี เพื่อสนองพระเดชพระคุณสมเด็จพระบรมชนกนาถพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ด้วยพระองค์เอง จึงได้ร่วมกับพระราชภาดาและภคินี บริจาคทรัพย์ร่วมกับทุนของสภาอุณาโลมแดง (สภากาชาดไทยในปัจจุบัน) สร้างโรงพยาบาลขึ้นในที่ดินส่วนพระองค์แล้วโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมขนานนามตามพระปรมาภิไธยพระบาทสมเด็จพระรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ์พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวว่า “โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์” เพื่อเป็นอนุสรณ์ในพระราชบิดา ให้โรงพยาบาลนี้เป็นของสภากาชาดสยาม และได้เสด็จพระราชดำเนินเปิดโรงพยาบาลเมื่อวันที่ 30 พฤษภาคม พ.ศ. 2457 (จามรี อาระยานิมิตสกุล, 2557)

นอกเหนือจากข้อมูลเหล่านี้ผู้อำนวยการจัดงานยังต้องการถ่ายทอดปณิธานในการดำเนินงานของโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ในด้าน “การดูแลรักษาพยาบาลประชาชนทุกคนอย่างเท่าเทียม”

2.4 การกำหนดขอบเขต

ผู้รับจัดงาน ผู้กำหนดแนวคิด และผู้สร้างสรรค์นาฏศิลป์ ร่วมกันกำหนดให้สร้างสรรค์นาฏศิลป์ภายใต้ชื่อชุดการแสดง “108 ปี เจตนารมณ์ของเราไม่เคยเปลี่ยน” มีแนวคิดด้านเนื้อหากล่าวถึงความเปี่ยมมาของโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ในอดีต แบ่งออกเป็น 3 ช่วง ได้แก่

ช่วงที่ 1 “พระนาม จุฬาลงกรณ์” พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว พระราชทานนาม “โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์” เพื่อเป็นพระบรมราชานุสาวรีย์เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

ช่วงที่ 2 “ช่วยเหลือดูแลด้วยหัวใจอย่างเท่าเทียม” เป็นภาพสะท้อนการดำเนินงานของโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ที่ให้การช่วยเหลือดูแลรักษาพยาบาลแก่ประชาชนถ้วนหน้าอย่างเสมอภาค ไม่แบ่งชนชั้น วรรณะ และชั่วความคิด

ช่วงที่ 3 “แน่วแน่สืบต่อปณิธาน” เน้นย้ำการให้ความช่วยเหลือประชาชนที่ทุกข์ทรมานจากความเจ็บป่วยด้วยความสมัครสมานสามัคคีเพื่อสืบทอดปณิธานด้วยความมุ่งมั่น

นอกเหนือจากนี้ ได้มีการกำหนดระยะเวลาสำหรับการแสดงให้อยู่ภายใน 5 นาที ใช้นักแสดงจำนวน 5 คน (ผู้ชาย 2 คน ผู้หญิง 3 คน) พื้นที่การแสดงคือเวทีที่ถูกจัดวางไว้ในโรงชั้นล่างของอาคารจักรพงษ์ มีขนาดความกว้าง 4 เมตร ความลึก 3 เมตร ยกพื้นสูงประมาณ 40 เซนติเมตร มีบันไดทางขึ้นอยู่ทางซ้ายของเวที (ด้านขวาของผู้ชม) ติดตั้งจอภาพแอลอีดีสำหรับฉายวิดีโอทัศน์ประกอบการแสดง

2.5 การกำหนดรูปแบบ

ขั้นตอนการกำหนดแนวคิดด้านรูปแบบเป็นการตกลงร่วมกันระหว่างผู้กำหนดแนวคิดและผู้สร้างสรรค์นาฏศิลป์ โดยเป็นการสร้างสรรค์ในรูปแบบนาฏศิลป์ไทยร่วมสมัยประกอบการฉายภาพวิดีโอทัศน์บนจอภาพแอลอีดี ผู้เขียนในฐานะผู้สร้างสรรค์นาฏศิลป์ครั้งนี้ได้วางแนวทางการออกแบบให้มีลักษณะเป็น “ระบำแทรกเรื่อง” กล่าวคือในภาพรวมเป็นการแสดงระบำมวลหมู่ ซึ่งเป็นการปฏิบัติกระบวนท่า การประกอบภาพเชิงสัญลักษณ์โดยกลุ่มนักแสดงส่วนใหญ่ แต่มีการดำเนินเรื่องหรือเนื้อหาที่กระชับและเข้มข้น ซึ่งเป็นการประยุกต์ขึ้นจากลักษณะพื้นฐานการสื่อสารแบบนาฏศิลป์ 3 ประเภท ได้แก่ 1) การถ่ายทอดความงามของลีลาท่าทางอย่างศิลปะบริสุทธิ์ 2) การถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึก 3) การถ่ายทอดเรื่องราว (มลินี ดิลกวนิชย์, 2543)

เมื่อได้ข้อสรุปของแนวคิดการแสดงทั้งด้านเนื้อหาและด้านรูปแบบ ผู้เขียนซึ่งรับหน้าที่เป็นผู้สร้างสรรค์นาฏศิลป์ได้ทำการสร้างโครงร่างการแสดงในลักษณะของสตอรี่บอร์ด (storyboard) ซึ่งเป็นการสร้างภาพนิ่งให้เห็นลำดับของการเล่าเรื่องในรูปแบบภาพเคลื่อนไหว เป็นภาพร่างของฉากต่าง ๆ เพื่อกำหนดการเล่าเรื่องให้ดำเนินไปตามลำดับที่กำหนดไว้ในแนวคิด ซึ่งวิธีการสร้างสตอรี่บอร์ดนี้อาจยังไม่เป็นที่แพร่หลายในกระบวนการสร้างสรรค์นาฏศิลป์นัก แต่มักใช้ในการสร้างสรรค์ภาพเคลื่อนไหว เช่น ภาพยนตร์ ผู้เขียนได้ใช้โปรแกรมพาวเวอร์พอยท์ (power point) ในการสร้างสตอรี่บอร์ด โดยมีการกำหนดภาพกราฟฟิกที่ต้องการให้ปรากฏบนจอแอลอีดี ซึ่งแสดงการจัดวางท่าทางและตำแหน่งของนักแสดงบนเวทีพอสังเขป ใช้เป็นโครงร่างในการนำเสนออย่างเป็นรูปธรรมต่อผู้กำหนดแนวคิด ผู้รับจัดงาน และผู้อำนวยการจัดงาน เพื่อขอการอนุมัติก่อนการลงมือปฏิบัติจริง อีกทั้งใช้เป็นแนวทางในการประพันธ์ดนตรี ออกแบบกราฟฟิก และออกแบบลีลาท่าทางของนักแสดง เพื่อให้ผู้รับผิดชอบองค์ประกอบต่าง ๆ เข้าใจภาพการแสดงในแนวทางเดียวกัน

2.6 การกำหนดองค์ประกอบอื่น ๆ และการออกแบบนาฏศิลป์

เมื่อการนำเสนอโครงร่างการแสดงได้รับการอนุมัติจากผู้อำนวยการจัดงานแล้ว ผู้เขียนจึงดำเนินการสร้างสรรค์องค์ประกอบต่าง ๆ ที่สำคัญของการแสดงชุด “108 ปี เจตนารมณ์ของเราไม่เคยเปลี่ยน” ซึ่งประกอบด้วย 1) ดนตรีและบทร้อง 2) ภาพวีดิทัศน์บนจอแอลอีดี 3) เครื่องแต่งกาย 4) ลีลาท่าทางของนักแสดง โดยมีรายละเอียด ดังนี้

2.6.1 ดนตรีและบทร้อง

ผู้ประพันธ์ดนตรีและบทร้องประกอบการแสดง คือ ดร.دنุเชษฐ วิสัยจร อาจารย์ประจำภาควิชาดุริยางคศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยผู้เขียนใช้โครงร่างการแสดงในการอธิบายให้ผู้ประพันธ์ดนตรีเห็นภาพการแสดง อีกทั้งมีการกำหนดเวลาและอารมณ์ความรู้สึกในแต่ละช่วงให้ชัดเจน

ตารางที่ 1 คำอธิบายสำหรับการประพันธ์ดนตรีและบทร้อง

ช่วงที่	เวลา	เนื้อหา	อารมณ์-ความรู้สึก
1	1.00 นาที	พระนาม “จุฬาลงกรณ์”	เคารพ/เทิดทูน/ศักดิ์สิทธิ์
2	1.30 นาที	ช่วยเหลือดูแลด้วยหัวใจอย่างเท่าเทียม	อบอุ่น/ได้รับการดูแล
3.1	0.40 นาที	ผู้ป่วยยากไร้	หมดหวัง/เจ็บปวด
3.2	1.10 นาที	แน่วแน่สืบต่อปณิธาน	มุ่งมั่น/สามัคคี
ความยาวไม่เกิน 5 นาที			

หมายเหตุ. โดย ศักย์กวิน ศิริวัฒนกุล, 2565.

จากตารางที่ปรากฏคือข้อมูลที่ใช้อธิบายควบคู่กับโครงร่างการแสดงที่เป็นสตอรี่บอร์ด ซึ่งมีรายละเอียดสอดคล้องกันคือ ลำดับช่วงการแสดง เนื้อหาของแต่ละช่วงการแสดง และอารมณ์ความรู้สึกของการแสดงแต่ละช่วง นอกเหนือจากนี้ยังมีการระบุความยาวของแต่ละช่วง เมื่อผู้ประพันธ์ดนตรีและบทร้องได้รับข้อมูลที่ปรากฏตามตารางนี้แล้ว จึงเริ่มกระบวนการประพันธ์และสร้างสรรค์ดนตรีประกอบการแสดง โดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ในการสังเคราะห์เสียงต่าง ๆ ที่เป็นส่วนประกอบของดนตรี ทั้งจังหวะและทำนอง โดยกำหนดให้เป็นรูปแบบเพลงไทยร่วมสมัยที่ยืนพื้นด้วยเครื่องดนตรีแบบวงออร์เคสตรา (orchestra) ซึ่งมีการแทรกเสียงเครื่องดนตรีไทย เช่น ฉิ่ง โหม่ง กลอง เป็นต้น ส่วนบทร้อง ใช้การขับเพื่อหาความลงตัวระหว่างเนื้อหากับจังหวะและทำนอง ซึ่งปรากฏบทร้อง 2 ช่วง คือช่วงที่ 1 และช่วงที่ 3 ดังนี้

ช่วงที่ 1 บทพูด เป็นการพูดให้มีความสัมพันธ์กับทำนองเพลง โดยมีบทพูด ดังนี้

“เพื่อเป็นอนุสรณ์แห่งพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว จิงชานนาม โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์”

ช่วงที่ 3 บทร้องที่แสดงถึงพลังเสียงในการขับร้อง เพื่อสร้างความอึกเขมในการแสดง โดยมีบทร้อง ดังนี้
“จะเหนื่อยลำเท่าไร/สละเพื่อปวงประชา/จุฬาลงกรณ์/ด้วยปณิธาน/เพื่อทุกชีวิต/จุฬาลงกรณ์”

2.6.2 ภาพวิดิทัศน์ที่ฉายบนจอแอลอีดี

ภาพวิดิทัศน์ที่ใช้ฉายในจอแอลอีดี หรือเรียกว่า “โมชั่นกราฟฟิก” (motion graphics) คือภาพกราฟฟิกที่สามารถเคลื่อนไหวได้ โดยเป็นการสร้างขึ้นจากคอมพิวเตอร์ จากประสบการณ์ของผู้เขียนสามารถจำแนกออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ 1) ภาพในเชิงนามธรรม ที่แสดงถึงอารมณ์ความรู้สึกหรือบรรยากาศ ซึ่งจะอยู่บนพื้นฐานของจินตนาการ 2) วิดิทัศน์ในเชิงเสมือนจริง ทุกสิ่งที่ปรากฏในงานประเภทนี้ ได้แก่ มนุษย์ สัตว์ สิ่งของ สถานที่ ฯลฯ อยู่บนพื้นฐานของความเป็นจริง 3) วิดิทัศน์ที่เป็นภาพกึ่งเสมือนจริง เป็นการผนวกงานเชิงนามธรรมและงานเสมือนจริงเข้าด้วยกัน

ภาพกราฟฟิกซึ่งเป็นวิดิทัศน์ที่ใช้ฉายบนจอแอลอีดีนั้น ทำหน้าที่เหมือนฉาก และขณะเดียวกันบางกรณีก็ทำหน้าที่เป็นแสงประกอบการแสดงด้วย (สิริธร ศรีชลาคม, 2561) ปัจจุบันได้มีการนำจอแอลอีดีมาเป็นส่วนประกอบของฉากในการแสดง ซึ่งสะดวกต่อการเปลี่ยนฉากเพราะสั่งการโดยคอมพิวเตอร์ สามารถสร้างภาพกราฟฟิกได้ง่ายกว่าการผลิตเป็นชิ้นส่วนลอยตัว แต่ด้วยจอแอลอีดีมีความสว่างมากและส่วนใหญ่ถูกจัดวางไว้ด้านหลังนักแสดง จึงเกิดปัญหาที่ทำให้นักแสดงหน้ามืด วิธีการแก้ไขคือการติดตั้งระบบแสงเพิ่มขึ้น (วิชัย สวัสดิ์จีน, 2561)

การออกแบบภาพกราฟฟิกซึ่งเป็นวิดิทัศน์ที่ใช้ประกอบการแสดงส่วนใหญ่เป็นการนำภาพโบราณที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ในอดีตมาเรียงลำดับตามเนื้อหาที่กำหนดไว้ในแนวคิดและมีการใช้เทคนิคต่าง ๆ ทางคอมพิวเตอร์กราฟฟิกในการเชื่อมภาพต่าง ๆ ให้น่าสนใจยิ่งขึ้น

ตารางที่ 2 ตัวอย่างการอธิบายลำดับภาพสำหรับผู้ออกแบบกราฟฟิก

เวลา	ภาพ	คำอธิบาย
00.10		ภาพโลงหมุ่บนทางขวาแล้วค่อย ๆ จาง เปลี่ยนเป็นพื้นดำประกายทอง
00.15		
0.26		ในกรณีไม่มีพระบรมฉายาลักษณ์ให้มีเพียงลำแสงสีทองที่มุมขวา
00.56		ลำแสงสีทองค่อย ๆ จางหาย

หมายเหตุ. โดย ศักย์กวิน ศิริวัฒนกุล, 2565.

จากข้อมูลที่ปรากฏในตารางคือตัวอย่างการอธิบายลำดับภาพในการแสดงช่วงที่ 1 สำหรับผู้ออกแบบกราฟฟิก ซึ่งใช้ควบคู่กับรายละเอียดโครงร่างการแสดงในรูปแบบสตอรี่บอร์ด

2.6.3 เครื่องแต่งกาย

ผู้รับหน้าที่ออกแบบและตัดเย็บเครื่องแต่งกาย คือ ว่าที่ร้อยตรีธรรมทัศน์ แก้วพระเกียรติ (ศิลปินอิสระ) โดยเครื่องแต่งกายสำหรับผู้แสดงในการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) สตรีชั้นสูง 2) ชาวบ้านหญิงและชาย 3) บุคลากรทางการแพทย์ ซึ่งทั้ง 3 กลุ่มนี้กำหนดให้เป็นการแต่งกายในสมัยรัชกาลที่ 6 โดยมีต้นแบบการแต่งกายจากภาพถ่ายโบราณ ดังนี้

ภาพที่ 3 การแต่งกายของสตรีชั้นสูงในสมัยรัชกาลที่ 6

หมายเหตุ. จาก นิทรรศการ จักรราช พัสตราภรณ์ ย้อนมองอารยธรรมสตรีสยาม แลตามแฟชั่นโลก โดย หอวิชาฐานุสรณ์ หอสมุดแห่งชาติ, 2559, สุขใจนิวส์ (<http://www.sookjai.com/index.php?topic=181304.0>).

จากภาพที่ปรากฏคือ หม่อมเจ้าพิมพ์รำไพ รพีพัฒน์ ทรงแต่งองค์ตามสมัยนิยมในรัชกาลที่ 6 ฉลององค์ผ้าฝ้ายพิมพ์ลาย คอวี เสริมด้วยผ้าลูกไม้ปกแบบกะลาสีเรือ ประดับด้วยริบบิ้นผ้าไหมชาติน สมัยสงครามโลกครั้งที่ 1 เสื้อผ้าสตรีมักได้รับแรงบันดาลใจจากเครื่องแบบของทหารเรือ โดยเฉพาะเสื้อปกกะลาสี สังเกตได้ว่าเสื้อของสตรีในสมัยรัชกาลที่ 6 เปลี่ยนมาเป็นเสื้อคอลึกกว่าสมัยก่อนหน้านี้ (พวงผกา คุโรวาท, 2540)

ภาพที่ 4 การแต่งกายของบุคลากรด้านการพยาบาลของสภาอากาศไทยในสมัยรัชกาลที่ 6

หมายเหตุ. จาก เฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระศรีพัชรินทราบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีในรัชกาลที่ 6 และรัชกาลที่ 7, (น. 43), โดย มูลนิธิพระบรมราชานุสรณ์ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ในพระบรมราชูปถัมภ์, 2557, ม.ป.ป. (<https://www.lungthong.com/product/45586/>).

ที่ปรากฏในภาพที่ 4 คือการแต่งกายของบุคลากรด้านการพยาบาล สังกัดสภาากาชาดไทย ในสมัยรัชกาลที่ 6 ซึ่งผู้เขียนนำมาใช้เป็นต้นแบบในการออกแบบเครื่องแต่งกายนักแสดงที่เป็นบุคลากรทางการแพทย์ฝ่ายหญิง

ภาพที่ 5 การแต่งกายของบุคลากรทางการแพทย์

หมายเหตุ. จาก (เวอร์ชันภาษาไทย) แนะนำโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย จากอดีตจนถึงปัจจุบัน โดย โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย, 2563, YouTube (<https://youtu.be/BeIJ7MfzKhw>).

จากภาพที่ปรากฏคือการแต่งกายของบุคลากรด้านการแพทย์ โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย ในสมัยรัชกาลที่ 6 ซึ่งผู้เขียนนำมาใช้เป็นต้นแบบในการออกแบบเครื่องแต่งกายนักแสดงที่เป็นบุคลากรทางการแพทย์ฝ่ายชาย

ภาพที่ 6 การแต่งกายของนักแสดงชุด “108 ปี เจตนารมณ์ของเราไม่เคยเปลี่ยน”

หมายเหตุ. โดย ศักย์กวิน ศิริวัฒนกุล, 2565.

จากภาพคือการแต่งกายของนักแสดงในการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ครั้งนี้ ประกอบด้วยนักแสดงจำนวน 5 คน ซึ่งใช้เครื่องแต่งกายคนละ 2 ชุด โดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

1) นักแสดงหญิงผู้ดำเนินเรื่อง แต่งกายตามภาพที่ปรากฏในส่วนที่ 1 ซึ่งจำลองแบบมาจากการแต่งกายของสตรีชั้นสูงในสมัยรัชกาลที่ 6 โดยสวมเสื้อคอวีสีขาวลายทาง เสริมด้วยผ้าลูกไม้ ปกแบบกะลาสีเรือประดับด้วยริบบิ้นผ้าไหมชาตินิยมที่ประกอบขึ้นเป็นโบว์ติดไว้บริเวณกึ่งกลางใต้ปกเสื้อและใช้เป็นสายคาดเอว ซึ่งผูกเป็นโบว์ทั้งชายลงด้านซ้ายของลำตัว นุ่งโจงกระเบนสีน้ำเงินซึ่งเป็นสีที่ใช้สำหรับการแต่งกายบุคลากรทางการแพทย์ในสมัยนั้น จากนั้นนักแสดงจึงเปลี่ยนเครื่องแต่งกายเป็นบุคลากรทางการแพทย์ฝ่ายหญิง โดยยังคงการนุ่งโจงกระเบนสีน้ำเงินไว้ และสวมเสื้อที่จำลองแบบมาจากการแต่งกายของบุคลากรด้านการพยาบาล สภากาชาดไทยในอดีตที่สวมไว้ข้างใน ตามที่ปรากฏในส่วนที่ 3 ของภาพซึ่งจำลองแบบมาจากการแต่งกายของบุคลากรด้านการพยาบาล สภากาชาดไทย สมัยรัชกาลที่ 6

2) นักแสดงระบำมอลหม่ม ประกอบด้วยนักแสดงฝ่ายชาย 2 คน ฝ่ายหญิง 2 คน แต่งกายตามที่ปรากฏในส่วนที่ 2 ของภาพ โดยทุกคนนุ่งโจงกระเบนสีน้ำเงินย่นพื้น แต่มีการสวมเสื้อที่แตกต่างกันไป ซึ่งสะท้อนถึงความต่างของชนชั้นฐานะ โดยเป็นเสื้อที่มีปรากฏในสมัยรัชกาลที่ 6 ทั้งสิ้น จากนั้นนักแสดงจึงสลับเวียนกันออกไปเปลี่ยนเครื่องแต่งกายดังที่ปรากฏในส่วนที่ 3 ของภาพ ซึ่งเป็นบุคลากรทางการแพทย์ฝ่ายหญิงที่จำลองแบบมาจากการแต่งกายของบุคลากรด้านการพยาบาล สภากาชาดไทย และบุคลากรทางการแพทย์ฝ่ายชายที่จำลองแบบมาจากการแต่งกายของบุคลากรทางการแพทย์ของโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ ซึ่งมีปรากฏในสมัยรัชกาลที่ 6 ทั้งสิ้น

2.6.4 ลีลาท่าทางของผู้แสดง

การออกแบบลีลาท่าทางสำหรับการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ในครั้งนี้ กำหนดให้อยู่ในรูปแบบนาฏศิลป์ไทยร่วมสมัย ซึ่งผู้เขียนเห็นพ้องกับการให้ความหมายที่กล่าวว่า “ศิลปะแห่งการเคลื่อนไหวร่างกายเพื่อถ่ายทอดจินตนาการที่แสดงออกถึงรากเหง้าทางศิลปวัฒนธรรม และสามารถสะท้อนความเป็นปัจจุบันได้” (วิชัย สวัสดิ์จีน, 2553) ในปัจจุบันการสร้างกระบวนการทำนาฏศิลป์ร่วมสมัยมีความนิยมของผู้สร้างงานบางส่วนที่มักนำท่าทางที่ปรากฏในชีวิตประจำวัน (everyday movements) มาเป็นวัตถุดิบสำคัญในการสร้างสรรค์เพื่อการสื่อสารอย่างตรงไปตรงมา ลดทอนท่าทางอันมีลักษณะเป็นสัญลักษณ์อันซับซ้อนที่ต้องอาศัยการตีความ ดังนั้นในการสร้างละครครั้งนี้จึงมีการใช้กิริยาท่าทางในธรรมชาติของมนุษย์ เช่น เดิน นั่ง วิ่ง ปวดหัว เจ็บปวด ดีใจ เข้มแข็ง เป็นต้น มาออกแบบร่วมกับท่าทางที่มีความโดดเด่น ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะของนาฏศิลป์ไทย เช่น การจีบคว่า การจีบหยาย การตั้งวงในระดับต่าง ๆ การกล่อมหน้า การถอนเท้า เป็นต้น โดยนำท่าทางที่ได้ยกตัวอย่างเหล่านี้มาผสมผสานเข้าเป็นกระบวนการทำเพื่อสื่อสารตามการดำเนินเรื่องในลักษณะระบำที่เน้นอารมณ์ความรู้สึก ซึ่งผู้เขียนเรียกว่า “ระบำแทรกเรื่อง” อีกทั้งมีการใช้นักแสดงประกอบภาพในเชิงสัญลักษณ์เพื่อสื่อสารตามเนื้อหาในการแสดง โดยคำนึงถึงความสอดคล้องตอบรับกับดนตรีและภาพวิดิทัศน์ที่ปรากฏบนจอแอลอีดี ซึ่งมีการฝึกซ้อม 4 ครั้ง ประกอบด้วยการซ้อมย่อยในสตูดิโอ 3 ครั้ง ครั้งละ 2 ชั่วโมง และการซ้อมใหญ่กับเวทีและองค์ประกอบต่าง ๆ 1 ครั้ง ใช้เวลา 3 ชั่วโมง

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบบางส่วนระหว่างภาพโครงร่างการแสดงและภาพการแสดงจริง

ภาพโครงร่างการแสดง	ภาพการแสดงจริง	คำอธิบาย
		ช่วงที่ 1 น้อมรำลึกถึง พระมหากรุณาธิคุณ แห่งรัชกาลที่ 5
		ช่วงที่ 2 แสงสว่างส่องนำทาง ผู้เจ็บป่วยยากไร้
		ช่วงที่ 2 ได้รับการดูแลรักษา อย่างเท่าเทียม
		ช่วงที่ 2 การวินิจฉัยโรค ตรวจการเต้น ของหัวใจ
		ช่วงที่ 3.1 ผู้ยากไร้สิ้นหวัง เพราะความเจ็บป่วย
		ช่วงที่ 3.2 การให้ความช่วยเหลือ ด้านการพยาบาล แก่ผู้ยากไร้
		ช่วงที่ 3.2 ความสามัคคี มุ่งมั่น ที่จะสืบทอดปณิธาน

หมายเหตุ. โดย ศักย์กวิน ศิริวัฒนกุล, 2565.

จากตารางที่ปรากฏคือการเปรียบเทียบระหว่างภาพโครงร่างการแสดงและภาพการแสดงจริง สังเกตได้ว่าท่าทางและตำแหน่งผู้แสดงในภาพการแสดงจริงบางส่วนมีการปรับให้เหมาะสมกับเวทีจริง ซึ่งมีขนาดเล็กจึงมีความต่างไปจากโครงร่างการแสดงที่กำหนดไว้ตั้งแต่แรก แต่ในภาพรวมยังคงดำเนินตามโครงร่างที่มีการกำหนดไว้ในโครงร่างการแสดง

3. ข้อควรคำนึงในการสร้างสรรค์และปัญหาที่พบในกระบวนการสร้างสรรค์

ในการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ชุด “108 ปี เจตนารมณ์ของเราไม่เคยเปลี่ยน” มีเป้าหมายเพื่อเป็นการส่งเสริมการจัดนิทรรศการ “108 พันก้าว” ครบรอบ 108 ปี โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย ดังนั้นจึงมีการกำหนดบทบาทหน้าที่ของการแสดงชุดนี้จากผู้อำนวยการจัดงานและผู้รับจัดงานอย่างชัดเจน ที่นอกเหนือจากต้องการสร้างความดึงดูดใจให้ผู้ชมที่มาร่วมงานแล้ว ยังต้องการใช้การแสดงนี้เพื่อเกริ่นนำให้เห็นเนื้อหาที่ถูกจัดแสดงไว้ในนิทรรศการส่วนที่ 1 ด้วย ดังนั้นผู้เขียนในฐานะผู้สร้างสรรค์นาฏศิลป์ จึงให้ความสำคัญต่อเนื้อหาที่ต้องมีความชัดเจนและสื่อสารแบบตรงไปตรงมา ซึ่งบางครั้งจำเป็นต้องปรับลดสัดส่วนลีลาท่าทางที่เป็นการแสดงศักยภาพของนักแสดงลง เพื่อเน้นเนื้อหาให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

ปัญหาที่พบ ได้แก่ 1) ขนาดเวทีที่เล็กเกินไปสำหรับการปฏิบัติท่าทางจึงต้องมีการปรับในขั้นตอนการซ้อมกับเวที 2) แสงจากจอแอลอีดีมีความสว่างซึ่งเป็นแสงที่มาจากด้านหลังของนักแสดง ในขณะที่แสงไฟด้านหน้าเวทีกลับมีเพียงเล็กน้อยจึงส่งผลให้ใบหน้าและร่างกายนักแสดงไม่สว่างเท่าที่ควร 3) อาคารจักรพงษ์ หรือพื้นที่จัดแสดงงานมีลักษณะเป็นโถงกว้าง และมีการสะท้อนของเสียง การเปิดเพลงประกอบการแสดงไม่สามารถใช้เสียงดังได้เพราะจะยิ่งส่งผลให้เสียงสะท้อนมากขึ้นและคุณภาพของเสียงลดลง 4) ด้วยเป็นการแสดงต่อเนื่อง 7 วัน 35 รอบการแสดง การเตรียมแผนสำรองเพื่อรับมือในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) เป็นสิ่งจำเป็น ซึ่งอาจกระทบต่องบประมาณ

สรุปและอภิปราย

การสร้างสรรค์นาฏศิลป์ชุด “108 ปี เจตนารมณ์ของเราไม่เคยเปลี่ยน” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของนิทรรศการ “108 พันก้าว” ครบรอบ 108 ปี โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย การแสดงนี้สร้างสรรค์ขึ้นโดยได้รับแรงบันดาลใจจากประวัติความเป็นมาของโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ โดยมีแนวคิดด้านเนื้อหาที่ต้องการนำเสนอเรื่องราวในอดีตของโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ ซึ่งมีเจตนารมณ์อันแน่วแน่ที่จะให้ความช่วยเหลือด้านการรักษาพยาบาลแก่ประชาชนทุกชนชั้น โดยนำเสนอในรูปแบบนาฏศิลป์ไทยร่วมสมัย ประกอบการฉายภาพวิถีทัศน์บนจอแอลอีดี ในด้านผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่อการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ชุดนี้ประกอบด้วย 1) ผู้อำนวยการจัดงาน 2) ผู้รับจัดงาน ซึ่งประกอบด้วยผู้ควบคุมการผลิตและผู้กำหนดแนวคิด 3) ผู้สร้างสรรค์นาฏศิลป์ กระบวนการสำคัญของการดำเนินงานครั้งนี้ คือการสร้างโครงร่างการแสดงในรูปแบบสตอรี่บอร์ด เพราะเป็นสิ่งที่ใช้สื่อสารให้ผู้เกี่ยวข้องในงานนี้มีความเข้าใจในแนวทางเดียวกัน องค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ 1) ดนตรีและคำร้อง ได้ใช้การสังเคราะห์ดนตรีด้วยอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์

และใช้การค้นพบร่องรอยสื่อสารเนื้อหาตามแนวคิด 2) เครื่องแต่งกาย ประยุกต์จากการแต่งกายในสมัยรัชกาลที่ 6 3) วิถีทัศน์ที่ฉายบนจอแอลอีดี โดยนำภาพถ่ายโบราณมาเรียบเรียงเพื่อนำเสนอตามแนวคิด 4) ท่าทางลีลา ของผู้แสดง เป็นการออกแบบบนพื้นฐานกิริยาท่าทางของมนุษย์ตามธรรมชาติผนวกกับท่าทางในนาฏศิลป์ไทย เช่น การจีบ การตั้งวง ข้อคำนึงในการสร้างสรรค์การแสดงนี้ ได้แก่ การเรียบเรียงเนื้อหาทางประวัติศาสตร์ เพื่อนำเสนอบนเวทีการแสดง ซึ่งจำเป็นต้องสร้างความเข้าใจอันชัดเจนให้กับผู้ชมภายในเวลา 5 นาที อีกทั้งเนื้อหาในการแสดงยังต้องสอดคล้องกับนิทรรศการ เพราะเวทีการแสดงได้ถูกกำหนดไว้ในตำแหน่ง ซึ่งเป็นทางเข้าชมนิทรรศการโซนที่ 1 “ก้าวแรกที่ยิ่งใหญ่” ที่เป็นการบอกเล่าประวัติโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์

ในกระบวนการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ครั้งนี้ ผู้เขียนในฐานะผู้สร้างสรรค์นาฏศิลป์ได้ให้ความสำคัญ ต่อผู้จัดงานซึ่งมีความคาดหวังต่อการแสดงชุดนี้ที่ต้องทำหน้าที่เกริ่นนำผู้เข้าชมนิทรรศการถึงสิ่งที่จะปรากฏในห้องจัดแสดง ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญของการสร้างสรรค์งานนาฏศิลป์เชิงพาณิชย์ที่ควรมีลักษณะเป็น ผลงานที่ตอบสนองความต้องการหรือตอบโจทย์ผู้ว่าจ้าง ดังนั้นการเจรจาก่อนเริ่มกระบวนการสร้างสรรค์ เป็นสิ่งสำคัญที่ผู้สร้างสรรค์จำเป็นต้องประมวลและสรุปความต้องการของผู้ว่าจ้างให้ชัดเจน อีกทั้ง ควรมีการทบทวนความเข้าใจระหว่างผู้สร้างงานและผู้ว่าจ้างให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ดังปรากฏ ในกระบวนการสร้างงานครั้งนี้ที่ผู้เขียนใช้สตอรี่บอร์ดเป็นสื่อกลางในการสื่อสารกับผู้ว่าจ้างและผู้ร่วมงาน ทุกฝ่าย

ข้อเสนอแนะ

บทความนี้มีเนื้อหากล่าวถึงการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ในเชิงพาณิชย์ ซึ่งมีประเด็นอีกหลากหลายที่มีความน่าสนใจและเป็นองค์ความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อวิชาชีพนาฏศิลป์ หากมีการนำมาเผยแพร่ในรูปแบบ วิชาการ เช่น เทคโนโลยีที่ใช้ในการแสดงหรือนาฏศิลป์สร้างสรรค์ในการจัดงานเพื่อส่งเสริมการจำหน่ายสินค้า เหล่านี้ ผู้เขียนเล็งเห็นว่าควรมีการศึกษาเพื่อเผยแพร่ในเชิงวิชาการ ซึ่งจะกลายเป็นแนวทางการสร้างสรรค์ นาฏศิลป์ไทยต่อไป

รายการอ้างอิง

- จามรี อาระยานิมิตสกุล. (2557). การอนุรักษ์ผังบริเวณและอาคารโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์.
วารสารวิชาการ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 63(1), 15-28.
ไทยรัฐออนไลน์. (2565, 31 พฤษภาคม). “108 พันก้าว” ครบรอบ 108 ปี โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์
ก้าวต่อไปไม่หยุดยั้งด้วย. <https://www.thairath.co.th/lifestyle/life/2406017>
แนวหน้า. (2565, 30 พฤษภาคม). กรมสมเด็จพระเทพฯ ทรงเปิดงานครบรอบ 108 ปี รพ.จุฬาลงกรณ์.
<https://www.naewna.com/royal/656977>
พวงผกา คุโรวาท. (2540). คู่มือประวัติเครื่องแต่งกาย ฉบับปรับปรุงแก้ไขและเพิ่มเติม (พิมพ์ครั้งที่ 5).
รวมสาส์น (1977). <https://library.coj.go.th/en/book/8689/book-8689.html>

มาลินี ดิลกวนิชย์. (2543). *ระบำและละครในเอเชีย*. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

<https://library.coj.go.th/en/book/9607/book-9607.html>

มลนิธิพระบรมราชานุสรณ์ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ในพระบรมราชูปถัมภ์. (2557).

เฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระศรีพัชรินทราบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีในรัชกาลที่ 6 และรัชกาลที่ 7.

<https://www.lungthong.com/product/45586/>

โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย. (2557). หนังสือภาพที่ระลึก 100 ปี โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์
สภากาชาดไทย. อมรินทร์ปริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.

โรงพยาบาลสงขลาภรณ์ สภากาชาดไทย. (2563, 7 พฤษภาคม). (เวอร์ชันภาษาไทย) แนะนำโรงพยาบาล

จุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย จากอดีตจนถึงปัจจุบัน. YouTube. <https://youtu.be/BeIJ7MfzKhw>

วิชัย สวัสดิ์ดีจิ้น. (2553). *โซนเยาวชนร่วมสมัย: คณะโซนจิวบ้านยิ้ม*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย]. Chulalongkorn University Intellectual Repository.

<http://cuir.car.chula.ac.th/handle/123456789/63881>

วิชัย สวัสดิ์จิ้น. (2561). บทบาทนางโชว์ในโรงละครคาบาเร่ต์ วิทยานิพนธ์ปริณดาชกับัณฑิต,

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย]. Chulalongkorn University Intellectual Repository.

<http://cuir.car.chula.ac.th/handle/123456789/73159>

ศิริมงคล นาฏยกุล. (2565). *การสร้างสรรค้งานทางนาฏศิลป์*. คลังนา. มหาสารคาม: คณะศิลปกรรมศาสตร์ และวัฒนธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

<https://webopac.lib.buu.ac.th/catalog/BibItem.aspx?BibID=b00335706>

สิริธร ศรีชลาคม. (2561). แนวคิดที่ได้หลังจากการสร้างสรรค์การแสดงผลงานนาฏยศิลป์ร่วมสมัยร่วมกับการฉายภาพสำหรับการแสดง: มาย แท็งก์ (My Tank). วารสารวัฒนธรรมและศิลปะ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 20(1), 109-120.

<https://so02.tci-thaijo.org/index.php/jica/article/view/163402>

สรพล วิรพห์รักษ์. (2547). *หลักการแสดงนาฏยศิลป์ปริทรรศน์*. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

หอวิชาการฐานสรณ์ หอสมุดแห่งชาติ. (2559, 10 ตุลาคม). นิทรรศการ ฉักรรรัช พัสตรารณณ์ ย้อนมองอากรณณ์

สตรีสยาม แลตามแฟชั่นโลก. สขใจนิวส์. <http://www.sookjai.com/index.php?topic=181304.0>

อัญชิสา ดวงดี. (2561). *การจัดมหรรรรมศิลปะเชิงพาณิชย์ Art Basel Hong Kong* [วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร]. Silpakorn University Repository: SURE. [http://ithesis-
ir.su.ac.th/dspace/bitstream/123456789/1824/1/57005221.pdf](http://ithesis-ir.su.ac.th/dspace/bitstream/123456789/1824/1/57005221.pdf)

บทความวิชาการ (Academic Article)

งานวิเทศสัมพันธ์กับความท้าทาย

ในสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)

International Affairs with Pandemic Challenges in COVID-19

ชุตินา สุตจรรยา / Chutima Sudjanya

อาจารย์ ดร. นักวิเทศสัมพันธ์ปฏิบัติการ กองวิเทศสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระนคร

Dr., International Affairs Officer, International Affairs Division, Rajamangala University of Technology Phra Nakhon

chutima.su@rmutp.ac.th

Received: October 5, 2022 Revised: November 26, 2022 Accepted: December 14, 2022 Published: December 30, 2022

บทคัดย่อ

ในปลายเดือนธันวาคม 2019 มีรายงานเกี่ยวกับไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ในเมืองอู่ฮั่น ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน ต่อมาไวรัสชนิดนี้ชื่อ ไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ได้กลายเป็นหนึ่งในการระบาดครั้งใหญ่ของโลก เนื่องจากไวรัสสามารถแพร่กระจายในอากาศได้ การเว้นระยะห่างทางสังคมจึงเป็นสิ่งสำคัญ รายงานจำนวนมากระบุว่าสิ่งนี้จะทำให้โลกเปลี่ยนไปสู่ความปกติใหม่ (New Normal) การเรียนรู้และการศึกษาเป็นสิ่งสำคัญต่อการพัฒนาของมนุษยชาติที่ต้องเผชิญกับความท้าทายและการปรับตัวอย่างมากที่สุด โดยเฉพาะในสถานการณ์ของการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) นี้ ถือว่าเป็นความท้าทายและทดสอบสถาบันการศึกษาทุกแห่งในการเป็นผู้นำการเรียนรู้เพื่อให้สามารถผ่านพ้นวิกฤตินี้ไปได้ด้วยดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนหางานต่างประเทศ หรือ งานวิเทศสัมพันธ์ของสถาบันการศึกษาทุกแห่งที่ได้รับผลกระทบจากการยกเลิกการเดินทาง การปิดชายแดน บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทบทวนและนำเสนอประเด็นท้าทายและทางเลือกของสถาบันการศึกษาในการดำเนินนโยบายเกี่ยวกับการปฏิบัติงานวิเทศสัมพันธ์ของสถาบันการศึกษาให้สามารถผ่านพ้นวิกฤติและดำเนินโครงการด้านต่างประเทศได้อย่างราบรื่น ในรูปแบบของความปกติใหม่ทางการศึกษา (New Normal of Education) เช่น การเรียนผ่านระบบออนไลน์ การเรียนในห้องเรียน การเรียนผสมผสานทั้งรูปแบบออนไลน์และรูปแบบออนไซต์ หรือการเรียนรูปแบบไฮบริด เป็นการจัดการเรียนการสอนให้ตรงกับความต้องการของผู้เรียน เหมาะสมกับความพร้อมและทรัพยากรของผู้เรียน รวมทั้งสอดคล้องกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID 19)

คำสำคัญ: งานวิเทศสัมพันธ์, เชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19), ความปกติใหม่ทางการศึกษา

Abstract

A new coronavirus was discovered in Wuhan, China, in late December 2019. The Coronavirus 2019 (COVID-19) has caused one of the world's largest outbreaks because the virus can spread through the air. As a result, social distance has become essential, and it has brought a new way of life, the new normal, to people. Learning and education are crucial for humanity's development to encounter the most difficult challenges and adaptations. Educational institutions were also challenged and needed to survive in this crisis, especially in international affairs affected by travel cancellations and border closures. This article aims to review and present the challenges and options of educational institutions in implementing policies on international relations practices to successfully overcome the crisis and carry out overseas projects as the "New Normal of Education". For instance, online learning, classroom instruction, blended learning (online and on-site), or homeschooling based on the learner's enquiry, resources, and the suitable method to tackle COVID-19.

Keywords: international affairs, the Coronavirus 2019 (COVID-19), the new normal education

บทนำ

ด้วยสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ในการใช้ชีวิตของประชากรทั่วโลก จนเกิดเป็นคำว่า "New Normal" คือ ความปกติใหม่ ซึ่งโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) นี้ เป็นโรคติดต่อซึ่งเกิดจากไวรัส และเป็นโรคอุบัติใหม่ที่ยังไม่เป็นที่รู้จัก จนกระทั่งมีการระบาดในเมืองอู่ฮั่น ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน ในเดือนธันวาคม ปี ค.ศ. 2019 และในปัจจุบันนี้ โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ได้ระบาดและส่งผลกระทบต่อหลายประเทศทั่วโลก และคำว่า ความปกติใหม่ ได้ถูกนำมาใช้กันอย่างมากมาย ซึ่งราชบัณฑิตยสภาได้บัญญัติศัพท์ คำว่า ความปกติใหม่ เพิ่มเข้ามาโดย มาลี บุญศิริพันธ์ (2563) คณะกรรมการบัญญัติศัพท์นิเทศศาสตร์ราชบัณฑิตยสภา ได้อธิบายผ่านทาง Facebook: Malee Boonsiriphan เอาไว้ว่า คำว่า "New Normal" แปลว่า ความปกติใหม่ หรือ ฐานวิถีชีวิตใหม่ หมายถึง รูปแบบการดำเนินชีวิตใหม่ที่แตกต่างจากอดีต เนื่องจากมีบางสิ่งมากระทบจนแบบแผนและแนวทางปฏิบัติที่คนในสังคมคุ้นเคยอย่างเป็นปกติและเคยคาดหมายล่วงหน้าได้ต้องเปลี่ยนแปลงไปสู่วิถีชีวิตใหม่ภายใต้หลักมาตรฐานใหม่ที่ไม่คุ้นเคย รูปแบบวิถีชีวิตใหม่นี้ ประกอบด้วย วิธีคิด วิธีเรียนรู้ วิธีสื่อสาร วิธีปฏิบัติ และการจัดการการใช้ชีวิตแบบใหม่เกิดขึ้นหลังจากเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างใหญ่หลวงและรุนแรงอย่างใดอย่างหนึ่ง ทำให้มนุษย์ต้องปรับตัว เพื่อรับมือกับสถานการณ์ปัจจุบันมากกว่าจะดำรงรักษาวิถีดั้งเดิม ซึ่งการปรับตัวในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) มีดังต่อไปนี้ 1) การสวมหน้ากากอนามัยและการใช้แอลกอฮอล์เจล ซึ่งเป็นอุปกรณ์ที่ช่วยในการป้องกันตนเอง เป็นที่ต้องการและผู้คนมีการใช้กันมากขึ้นจนเป็นเรื่องปกติ เพราะเป็นวิธีการป้องกันความเสี่ยงจากการติดเชื้อโรคและการแพร่กระจายเชื้อโรคไปยังบุคคลอื่น 2) การเว้นระยะห่าง (Distancing) ทั้งในแง่ของร่างกายและจิตใจด้วยความเชื่อใจกันที่เคยแสดงออกผ่านการสัมผัสตัวมีน้อยลง

3) การให้ความสำคัญกับการรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ ดีต่อสุขภาพ ปลอดภัย และ มีความสะอาด โดยเน้นอาหารที่มาจากธรรมชาติหรือออร์แกนิกมากขึ้น 4) การออกกำลังกายและดูแลสุขภาพของตนเอง ให้มากขึ้น ใส่ใจตนเองและรักตัวเองมากขึ้น 5) การลดการพบปะผู้คนในสังคมแล้วหันมาใช้ชีวิตและทำงานที่บ้าน มีเวลาอยู่กับครอบครัวมากขึ้น 6) การหลีกเลี่ยงการสัมผัสกันโดยไม่จำเป็น วัฒนธรรมในการทักทายของผู้คนโดยเฉพาะหลาย ๆ ชาติในตะวันตกที่เคยจับมือสัมผัสตัวกันได้เปลี่ยนแปลงไป 7) การนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการทำงานและชีวิตประจำวันกลายเป็นความสำคัญหลักในการดำรงชีวิต คนทุกรุ่น ทุกวัย สามารถใช้งานดิจิทัลได้อย่างคุ้นเคย 8) การทำให้เทคโนโลยีกลายเป็นเรื่องปกติในชีวิตประจำวัน ทั้งการปฏิบัติงานจากที่บ้าน (work from home) การบริการจัดส่งอาหารถึงที่หมาย (food delivery) การซื้อของออนไลน์ (shopping online) หรือการเรียนออนไลน์ (online classroom) 9) การใช้เงินกระดาษหรือเหรียญที่หมุนเวียนอยู่ในระบบถูกใช้น้อยลงเรื่อย ๆ จนกลายเป็นสังคมไร้เงินสดโดยสมบูรณ์ในไม่ช้า 10) การที่คนมีการแบ่งฝึกแบ่งฝ่าย มีการเลือกปฏิบัติมากขึ้น ด้วยเหตุผลทางด้านความปลอดภัย หรือการคำนึงถึงสุขอนามัย 11) การเปลี่ยนแปลงในระบบสาธารณสุขมีแพลตฟอร์ม (platform) ด้านสุขภาพเป็นบริการพื้นฐาน และการป้องกันความเจ็บป่วยมีความสำคัญมากยิ่งขึ้น (กาญจนา บุญภักดี, 2563)

สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ทำให้รัฐบาลทั่วโลกต้องหาวิธีการในการหยุดการแพร่ระบาดของโรคอย่างเร่งด่วน ด้วยการประกาศนโยบายลดการเดินทางเข้าออกพื้นที่ การปิดสนามบิน สถานการค้า และกิจกรรมทางเศรษฐกิจไปจนกระทั่งปิดเมือง หรือที่เรารู้จักกันในชื่อ ล็อกดาวน์ (lockdown) ซึ่งสำหรับประเทศไทยนั้น การบินพลเรือนแห่งประเทศไทยได้ประกาศห้ามอากาศยานทำการบินเข้าสู่ประเทศไทยเป็นการชั่วคราวตั้งแต่วันที่ 3 เมษายน 2562 ยกเว้นชาวไทยที่ต้องการกลับสู่ภูมิลำเนา โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ส่งผลกระทบอย่างใหญ่หลวงต่อการศึกษาในระดับอุดมศึกษาระหว่างประเทศด้วยการปิดพรมแดน การยกเลิกเที่ยวบิน และการเปลี่ยนไปใช้การเรียนการสอนแบบออนไลน์ ส่งผลให้นักศึกษาต่างชาติจำนวนมากตัดสินใจจะทิ้งหรือเลื่อนแผนการไปศึกษาต่อต่างประเทศ หากนักศึกษาอาศัยอยู่ในประเทศบ้านเกิด สถาบันหลายแห่งที่ต้องพึ่งพาค่าธรรมเนียมของนักศึกษาต่างชาติเป็นจำนวนมากต้องประสบกับผลกระทบต่อเศรษฐกิจของประเทศ นอกจากนี้ผลกระทบต่อส่วนบุคคลของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ทำให้นักศึกษาต่างชาติต้องเผชิญกับความล่าช้าหรืออุปสรรคในการสำเร็จโครงการ การจ้างงาน หรือการย้ายถิ่นฐาน แม้ว่าจะเป็นในระยะสั้นย่อมมีความเสี่ยงและความสูญเสียอย่างแน่นอน แต่ความต้องการการศึกษาระดับนานาชาติและผลประโยชน์ที่ได้รับนั้นคาดว่าจะมีเพิ่มขึ้น ดังนั้นการรับมือการแพร่ระบาดของไวรัสจึงกลายเป็นวาระสำคัญของประเทศทั่วโลกที่ต้องเผชิญร่วมกัน และเพื่อเป็นการต่อยอดองค์ความรู้ และพัฒนาศักยภาพในการวิจัยและนวัตกรรมด้านการแพทย์ที่จะนำไปสู่การค้นพบวัคซีน และแนวทางป้องกันตลอดจนการรักษาโรคที่มีประสิทธิภาพ ทำให้การร่วมมือของสถาบันการศึกษาไทยกับสถาบันการศึกษาต่างประเทศยังคงเป็นสิ่งจำเป็นที่ไม่ควรจะต้องหยุดชะงัก และการบริหารจัดการการศึกษาที่สอดคล้องกับความปกติใหม่ จึงเป็นสิ่งที่ทุกสถาบันการศึกษาของประเทศไทยต้องร่วมกันออกแบบการปฏิบัติงานของบุคลากรในองค์กร ควบคู่ไปกับการร่วมกันออกแบบรูปแบบการจัดการเรียนการสอน และรูปแบบการประเมินและวัดผลองค์ความรู้ของนักศึกษามีประสิทธิภาพเพียงใด ในขณะเดียวกันยังต้องร่วมกันคิดว่าทักษะและหลักสูตรรูปแบบใหม่

หลังจากนี้ควรมีหน้าตาแบบใด เทคโนโลยีจะเข้ามามีบทบาทด้านการเรียนรู้หรือทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำกว่าเดิม และที่สำคัญคือทุกนโยบายของทุกภาคส่วนของสถาบันการศึกษาทุกแห่งในประเทศไทยและทั่วโลกคือการนำเอามาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) จากกระทรวงสาธารณสุขมาบังคับใช้อย่างเคร่งครัด ดังนั้นสถาบันการศึกษาทุกแห่งในประเทศไทยจะสามารถเปลี่ยนวิกฤตครั้งนี้ให้กลายเป็นโอกาสจากความผิดปกติแบบใหม่ที่ไม่เหมือนเดิมได้หรือไม่ ขึ้นอยู่กับนโยบายการบริหารจัดการของสถาบันการศึกษาทุกแห่ง หากต้องการที่จะอยู่ให้รอดและผ่านพ้นวิกฤต COVID-19 นี้ไปได้ สถาบันการศึกษาต้องปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์วิกฤต COVID-19 ซึ่งเป็นบททดสอบที่สำคัญในช่วงเวลานี้

การปฏิบัติงานด้านต่างประเทศ การศึกษานานาชาติของสถาบันอุดมศึกษาของประเทศไทยหรือที่เรียกกันว่า วิเทศสัมพันธ์ (Foreign relations) หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ (International Relations) ซึ่งการปฏิบัติงานของผู้ปฏิบัติงานวิเทศสัมพันธ์นั้น จึงเปรียบเสมือน “การสร้างสะพานเชื่อมเครือข่าย” เพื่อให้เกิดความร่วมมือในการทำงานร่วมกันอย่างเข้มแข็ง จนเกิดความแน่นแฟ้นของเครือข่าย (ประชุมสัมมนา, 2551 อ้างถึงใน ชญาพร โชติธราภรณ์, 2560) และเปรียบเสมือนนักการทูตของสถาบันการศึกษาและของประเทศ ที่ต้องมีการกิจในการแก้ไข เสริมสร้าง และปกป้องผลประโยชน์ของชาติ ด้วยการทำงานแบบประสานความเข้าใจ และพยายามผลักดันให้มีการนำกลไกการขับเคลื่อนไทยแลนด์ 4.0 มาสู่การปฏิบัติอันประกอบด้วย 3 กลไกสำคัญ (สุวิทย์ เมษินทรีย์, 2563) ได้แก่

1. การขับเคลื่อนประเทศด้วยนวัตกรรม ปัญญา เทคโนโลยี และความคิดสร้างสรรค์ เพื่อแข่งขันได้ในเวทีโลก (Competitive Growth Engine) เปลี่ยนจากการทำมากได้น้อย เป็นทำน้อยได้มาก โดยการเติมเต็มปัญญา เทคโนโลยีและความคิดสร้างสรรค์ เพื่อไปสู่เศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม (Innovation Driven Economy)
2. การกระจายรายได้ โอกาส และความมั่งคั่งอย่างเท่าเทียม (Inclusive Growth Engine) เปลี่ยนจากการรวยกระจุกต้องทำให้ความมั่งคั่งที่เพิ่มขึ้นเกิดการกระจายตัว เพื่อไปสู่ “สังคมที่ไม่ทอดทิ้งกัน” (Inclusive Society)
3. การพัฒนาและใช้เทคโนโลยีที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (Green Growth Engine) เปลี่ยนจากการพัฒนาที่ไม่สมดุลเป็นการพัฒนาที่สมดุล เพื่อตอบโจทย์การพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals (SDG))

ทั้งนี้ ดร. สุวิทย์ เมษินทรีย์ กล่าวว่า ทั้ง 3 กลไกข้างต้นนี้จำเป็นต้องขับเคลื่อนไปพร้อม ๆ กัน เพื่อก่อให้เกิดการเชื่อมโยงกับโลกภายนอก (Connect to the World) ต่อไป โดยรากฐานที่จะทำให้คนในชาติมีศักยภาพและประสิทธิภาพนั้น ต้องเริ่มต้นจากตัวบุคคลคนก่อน ด้วยการเป็นผู้ที่มีทัศนคติและแนวคิดเกี่ยวกับชีวิตที่ดี มีมุมมองต่อบุคคลและสังคมรอบข้างในทางบวกและเป็นมิตร

จากแนวคิดเกี่ยวกับงานวิเทศสัมพันธ์ที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น กล่าวได้ว่า งานวิเทศสัมพันธ์ของสถาบันการศึกษา เปรียบเสมือนการดำเนินการด้านการต่างประเทศโดยการใช้การศึกษาเป็นวัตถุประสงค์หลัก เป็นเสมือนการเชื่อมสัมพันธ์ไมตรีโดยผ่านการสมัครเข้าศึกษาเรียนรู้หลักสูตรต่างๆ ของสถาบันการศึกษาในประเทศนั้น ซึ่งผู้ปฏิบัติงานด้านวิเทศสัมพันธ์ในสถาบันการศึกษาควรเป็นผู้ที่มีคุณลักษณะของ

ผู้ที่มีความละเอียด รอบคอบ รอบรู้ ให้ความเคารพในความแตกต่างของทุกประเทศ ทุกวัฒนธรรม และทุกศาสนา มีทัศนคติและมุมมองที่เป็นด้านดี มีความเป็นมิตร

การบริหารและการจัดการงานวิเทศสัมพันธ์เป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาการศึกษาที่ทำให้เพิ่มศักยภาพ และเพิ่มขีดความสามารถในการเป็นประเทศที่มีความสามารถแลกเปลี่ยนทางการศึกษาวิชาชีพ และวิชาการโดยอาศัยหลักการสากลเป็นตัวเชื่อมในการจัดการด้านความร่วมมือต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับแผนแม่บทด้านการต่างประเทศของไทย สำหรับทุกหน่วยงานใช้ร่วมกันเพื่อบูรณาการให้เห็นภาพใหญ่มีเอกภาพถูกต้องตามหลักการเสริมสร้างวิสัยทัศน์ในการดำเนินงานต่างประเทศ (International Visibility) ของอุดมศึกษาไทย ที่กล่าวถึง “การทูต 5 S” เริ่มใช้ในปี พ.ศ. 2560 มีดังต่อไปนี้ (หงส์ฟ้า ทรัพย์บุญเรือง และ ภูวิน บุนนยะเวชชีวิน, 2562)

1. ความมั่นคง (Security) ความมั่นคงที่มีความหมายเพิ่มในรูปแบบใหม่
2. ความยั่งยืน (Sustainability) ความยั่งยืนด้านการพัฒนาทางการศึกษาและมีความร่วมมือทุกด้าน
3. ความมีมาตรฐาน (Standard) ครอบคลุมมาตรฐานทุกรูปแบบ การลงทุนและการพัฒนาที่ยั่งยืนทางการศึกษาเพื่อหาทางสู่ความร่วมมือกับสถาบันต่างประเทศต่าง ๆ ที่ให้ความสำคัญกับประเทศไทย
4. สถานภาพ (Status) ยกระดับคุณภาพมาตรฐานทางการศึกษาเทียบเท่าสากล
5. การบูรณาการ (Synergy) โดยร่วมมือกันทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนรวมถึงการลงทุนเพื่อพัฒนาการศึกษา

ในโลกปัจจุบันนี้เป็นสังคมเศรษฐกิจที่มีทรัพย์สินทางปัญญาเป็นทุนสำคัญของประเทศ ดังนั้น การส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้และการสร้างสังคมอุดมปัญญาจึงเป็นสิ่งที่ถูกคาดหวังให้สถาบันการศึกษา และฝ่ายการศึกษาของประเทศเป็นผู้ดำเนินการทำให้เกิดขึ้นจริง และเมื่อประชาชนเกิดการเรียนรู้ สังคมของประเทศเป็นสังคมอุดมปัญญาจะเป็นพื้นฐานที่ดีและแข็งแกร่งของประเทศนั้นเพื่อชิงความได้เปรียบบนเวทีการแข่งขันของโลก หน่วยงานภาครัฐและเอกชนจึงต้องร่วมมือกันพัฒนาองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น เพื่อยกระดับคุณภาพองค์กรให้ทัดเทียมกับองค์กรในประเทศที่พัฒนาแล้ว การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทุกวันนี้ ไม่ว่าจะเป็นสถานการณ์ของการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) การเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรม องค์ความรู้ เทคโนโลยี นวัตกรรม และการรวมกลุ่มกันของประเทศต่าง ๆ เพื่อชิงชิงความได้เปรียบในทุกด้านบนเวทีโลกนั้น มีการแข่งขันกันสูงมาก ทำให้ทุกองค์กรจะต้องมีการเตรียมทรัพยากรให้มีศักยภาพสูง พร้อมรับมือกับการมีปฏิสัมพันธ์กับต่างประเทศซึ่งเป็นเรื่องที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ในบริบทปัจจุบันด้วยเหตุนี้ นโยบายด้านการต่างประเทศของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย: ระบบวิเทศสัมพันธ์ เป็นฝ่ายทำหน้าที่เป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนองค์กรไปสู่การเป็นผู้มีบทบาทในประชาคมอาเซียนและประชาคมโลก

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ที่ทำให้นักวิทยาศาสตร์และงานด้านต่างประเทศของสถาบันการศึกษาได้รับผลกระทบเป็นอย่างมากนั้น ทำให้เกิดการปรับตัวและปรับเปลี่ยนวิธีการปฏิบัติงานนักวิทยาศาสตร์ และงานด้านต่างประเทศในสถาบันการศึกษา ทำให้เห็นความสำคัญในการดำเนินงานด้านการต่างประเทศของสถาบันการศึกษามากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะความท้าทายในการที่จะนำสถาบันการศึกษาไปสู่การแข่งขันระดับนานาชาติ ดำรงความสัมพันธ์กับสถาบันการศึกษาและองค์กรในต่างประเทศให้คงอยู่ยั่งยืนท่ามกลางสถานการณ์ที่ไม่สามารถเดินทางไปมาหาสู่กันได้อย่างปกติ และการลดจำนวนลงของนักศึกษาต่างชาติที่จะเดินทางเข้ามาเรียนในสถาบันการศึกษาทุกแห่งในประเทศไทย โดยเฉพาะนักศึกษาชาวจีน ทำให้สถาบันการศึกษาทุกแห่งต้องให้ความสำคัญและหาแนวทางในการปฏิบัติงานนักวิทยาศาสตร์ และการดำเนินการด้านการต่างประเทศของสถาบันการศึกษาเพื่อให้เกิดความต่อเนื่อง ยั่งยืนและสอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาความเป็นนานาชาติของสถาบันการศึกษา เพื่อนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน การทำวิจัย การดำเนินโครงการแลกเปลี่ยนอาจารย์ นักศึกษาและการทำความร่วมมือกับสถาบันการศึกษาในต่างประเทศต่อไป

ความปกติใหม่ทางการศึกษา

ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) เป็นจุดเริ่มต้นของความคิดสร้างสรรค์ประโยชน์โดยใช้ภาพลักษณ์ของความสัมพันธ์ที่ดีผ่านการทำงานร่วมกันทางด้านการศึกษา วิจัย และพัฒนานวัตกรรมร่วมกันกับสถาบันการศึกษาในต่างประเทศเพื่อช่วยต่อยอดองค์ความรู้ในด้านต่าง ๆ เป็นความท้าทายจากความปกติใหม่ทางการศึกษา นั่นคือ การศึกษาไทยต้องปรับการเรียนการสอนที่นำเทคโนโลยีมาใช้ผสมผสาน (Blended Learning) ซึ่งครูและผู้บริหารต้องปรับบทบาทในการสอน การบริหาร และวิธีการสอน การจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ในมิติแบบใหม่ที่ผสมผสานกับการสาธารณสุขไปพร้อมกัน สอดคล้องกับ ณิชยา พทยาพงศ์ (2563) ได้กล่าวไว้ว่า จากวิกฤตการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ระลอกแรกเริ่มคลี่คลาย ภาคการศึกษาเป็นอีกภาคหนึ่งต้องเกิดการปรับตัวครั้งใหญ่ทั่วโลก โดยเฉพาะการปิดโรงเรียนและมหาวิทยาลัยที่ทำให้ทั้งภาคนโยบาย โรงเรียน ครูและนักเรียน นักศึกษาต้องหันมาใช้ในการเรียนการสอนทางไกลอย่างเร่งด่วน

ในขณะเดียวกันการกลับมาเปิดโรงเรียนอีกครั้งเป็นเรื่องที่สามารถทำได้ แต่ยังคงไม่ใช่ว่าการเปิดแบบปกติเหมือนก่อนเกิดการแพร่ระบาด หากแต่เป็นการเปิดโรงเรียนแบบ “กึ่งปิดกึ่งเปิด” ในลักษณะยืดหยุ่นตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้น เช่น บางวันเรียนที่โรงเรียน บางวันเรียนออนไลน์ที่บ้านเพื่อลดความแออัดในพื้นที่โรงเรียน หรือเมื่อมีการระบาดกลับมาหนักขึ้นอีก โรงเรียนและสถาบันการศึกษาก็ต้องกลับไปสู่การเรียนการสอนแบบออนไลน์ได้ทันที ดังนั้นจึงเห็นได้ว่า การเรียนการสอนออนไลน์ยังคงไม่ได้สิ้นสุดลงไปแต่ได้กลายมาเป็นส่วนหนึ่งของวิธีการเรียนการสอนในสภาวะไม่ปกติไปเรียบร้อยแล้ว ทำให้ห้องเรียนหลายแห่งในช่วงเวลานี้จึงอยู่ในสภาพของ “ห้องเรียนไฮบริด” มีตัวอย่างที่น่าสนใจคือ ระบบการศึกษาของประเทศญี่ปุ่นที่นอกจากการให้ความรู้เชิงวิชาการทั่วไปแล้ว ยังให้ความสำคัญกับการพัฒนาทักษะทั่วไปนอกตำรา (Non-subject Education) ที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิต โดยประเทศญี่ปุ่นเรียกแนวคิดการศึกษาแบบนี้ว่า Tokkatsu

Tokkatsu เป็นการเรียนรู้แบบองค์รวม (Holistic Education) ที่ครอบคลุมปลูกฝังทักษะที่เป็น Soft Skills หลากอย่างให้แก่เด็ก ๆ ไม่ว่าจะเป็นทักษะการดูแลตัวเอง การพัฒนาบุคลิกภาพ การทำงานเป็นทีม มนุษยสัมพันธ์ การคิดแบบสร้างสรรค์ และอีกหลากหลายทักษะ ผ่านกิจกรรมหลายรูปแบบในโรงเรียนและเน้นให้นักเรียนมีส่วนร่วมออกแบบกิจกรรมด้วย เพื่อให้นักเรียนญี่ปุ่นไม่เสียโอกาสในการพัฒนาตนเอง หลายโรงเรียนในญี่ปุ่นตัดสินใจออกแบบกิจกรรมรูปแบบใหม่ ๆ ให้ Tokkatsu ยังดำเนินต่อไปได้ควบคู่กับการเรียนเชิงวิชาการ โดยยังคงให้นักเรียนมีส่วนร่วมสร้างสรรค์และทำกิจกรรมได้ตามเดิม เช่น การใช้แอปพลิเคชันทางการศึกษา MetaMoji Classroom ให้นักเรียนจับกลุ่มทำหนังสือพิมพ์ประจำวันด้วยกันทางออนไลน์ การให้นักเรียนเล่นเกมแข่งขันกันผ่านระบบการประชุมทางไกลด้วยวิดีโอ รวมทั้งการฝึกให้นักเรียนถ่าย ตัดต่อ และนำรูปภาพวิดีโอที่บันทึกกิจกรรมที่ทำร่วมกับเพื่อน ๆ ลงบนแพลตฟอร์ม (Ryoko Tsuneyoshi, 2020)

สำหรับประเทศไทย จากรายงานการพัฒนาระบบอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรมของประเทศไทย ปี 2564 กล่าวว่า กำลังแรงงานจะต้องถูกยกระดับ ปรับเปลี่ยน และพัฒนาคุณภาพเพื่อให้ตนเองยังคงมี “คุณค่า” กับยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไป และตลาดแรงงานต้องการคนที่มีความสามารถเฉพาะทางหรือ เจาะจงมากขึ้น ซึ่งจากระบบเดิมที่อุดมศึกษาของไทย เป็นการศึกษาที่มาจาก Supply-Side โดยเน้นการเรียนรู้ (Learning to know) และ การเรียนรู้เพื่อนำไปใช้งาน (Learning to do) เมื่อเกิดการ Disruption ในภาคอุตสาหกรรม ระบบอุดมศึกษาควรปรับตัวให้เป็นการศึกษาที่ตอบโจทย์ Demand-Side โดยใช้หลักการเรียนเพื่ออยู่ร่วมกัน อย่างสร้างสรรค์ (Learning to live together) และการเรียนรู้เพื่อความเป็นพลเมืองโลก (Learning to be global citizen) ซึ่งตัวอย่างการปรับตัวมีดังต่อไปนี้ (สภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ, 2564)

1. การจัดการศึกษาแบบการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning) ที่เป็นหลักสูตรการศึกษา ในระบบและนอกระบบ และตามอัธยาศัยที่จัดให้แต่ละบุคคลในทุกช่วงอายุและสัมพันธ์กับวิถีการดำเนินชีวิต ซึ่งจะได้รับทักษะวิชาชีพ ความรู้เฉพาะด้าน การทำงานจริง แก้ปัญหาจริง เป็นการพัฒนากำลังคนให้มี ศักยภาพ ความรู้ ทักษะ และประสบการณ์อย่างเพียงพอต่อการดำเนินชีวิตและการปรับตัวเข้ากับสภาพสังคม และสิ่งแวดล้อม

2. การใช้นวัตกรรมการศึกษาแบบทั่วถึงและเปิดกว้างในยุคดิจิทัล ที่เป็นแพลตฟอร์มการเรียนรู้ ในรูปแบบออนไลน์ Massive Open Online Course (MOOC) ตัวอย่างเช่น Chula MOOC ซึ่งจะแก้ไขปัญหา เรื่องค่าใช้จ่าย เวลา สถานที่ และศักยภาพในการรองรับผู้เรียนของสถาบันศึกษา และเพื่อความสอดคล้อง กับพฤติกรรมของคนรุ่นใหม่ เป็นการทำลายกำแพงความรู้ให้ผู้คนสามารถเข้าถึงวิชาความรู้ที่มีคุณภาพ และน่าสนใจได้ทุกที่ทุกเวลา

3. การผลิตบัณฑิตพันธุ์ใหม่ โดยจะให้ความสำคัญต่อการบูรณาการศาสตร์ หลากหลายศาสตร์ หรือสาขาวิชา (Multidisciplinary) มากขึ้น และการเรียนรู้จากประสบการณ์การปฏิบัติผ่านการทำงานจริง (Experience-Integrated Learning) รวมถึงการบูรณาการทักษะชีวิตของสังคมดิจิทัล (Life Skills of Digital Society) และทักษะวิชาชีพ (Professional Skills) ที่มีความจำเป็นในยุคที่เทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทสำคัญ มีการเรียนการสอน ในลักษณะหน่วยแยกเชิงผลลัพธ์และผลสัมฤทธิ์ของการเรียนรู้ (Modular-based Learning Outcomes/Learning Results) และหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนที่สามารถตอบสนองต่อความต้องการและการพัฒนา ทักษะการเรียนรู้รายบุคคล (Personalized Learning)

4. การพัฒนาหลักสูตรที่เน้นทักษะการใช้ชีวิตและการทำงานยุคใหม่ คือ มีการสร้างความเข้าใจในส่วนลึกให้สามารถปรับตัวในการทำงานและเข้ากับสังคมได้ เป็นคนที่มีความคิดที่แปลกใหม่ สร้างสรรค์งานได้จากความรู้ในหลายด้าน มีความคิดเชิงประมวลผลหรือเชิงระบบ เข้าใจและตามทันโลกยุคสื่อดิจิทัล

5. การพัฒนาหลักสูตรที่เน้นมุ่งสู่อาชีพ โดยต้องการให้ผู้เรียนสามารถประกอบอาชีพเป็นผู้ประกอบการหรือสร้างธุรกิจของตนเองได้หลังจากสำเร็จการศึกษา ซึ่งผู้เรียนสามารถเรียนรู้ทฤษฎีและทักษะจากการฝึกปฏิบัติไปพร้อมกัน

การปรับตัวในการปฏิบัติงานวิเทศสัมพันธ์

1. การนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการปฏิบัติงานวิเทศสัมพันธ์ในสถาบันการศึกษา

ความไม่เหมือนเดิมหลังต้องเผชิญกับวิกฤตการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) เป็นความท้าทายอย่างมากสำหรับทุกองค์กร รวมถึงสถาบันอุดมศึกษาทุกแห่งในประเทศไทย ที่ต้องปรับความคิด พฤติกรรม และวิธีการทำงานให้มีความยืดหยุ่นมากขึ้น ปัจจุบันพนักงานส่วนใหญ่ต่างปฏิบัติงานจากบ้าน (Work From Home) ซึ่งส่งผลให้สัดส่วนเวลาของการทำงานและการใช้ชีวิตส่วนตัวเกิดขึ้นพร้อม ๆ กัน สลับสับเปลี่ยนกันไปตลอดทั้งวัน จนพนักงานทุกคนต้องสร้างวินัยในการทำงาน ท่ามกลางอิสระ และความยืดหยุ่นที่เพิ่มขึ้นจากการปฏิบัติงานจากบ้าน นอกจากนี้การปฏิบัติงานจากบ้านได้สร้างเศรษฐกิจคนติดบ้าน ทำให้การทำธุรกรรมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (E-Commerce) และการทำธุรกรรมออนไลน์เติบโตอย่างก้าวกระโดด (ชัยชนะ มิตรพันธ์, 2563) ซึ่งเบื้องหลังของการเชื่อมต่อการปฏิบัติงานวิเทศสัมพันธ์กับเทคโนโลยีดิจิทัลที่เกิดขึ้น ทำให้บุคลากรที่ปฏิบัติงานวิเทศสัมพันธ์ทุกคนต้องมีอุปกรณ์ดิจิทัลที่มีฟังก์ชันการใช้งานที่ครอบคลุมมากขึ้น เช่น สมาร์ทโฟน แล็ปท็อป และแท็บเล็ต เป็นต้น รวมทั้งต้องจัดหาเครือข่ายอินเทอร์เน็ตส่วนบุคคลที่สามารถตอบสนองต่อการปฏิบัติงานวิเทศสัมพันธ์จากที่บ้านเพื่อให้สามารถติดต่อกับที่ทำงาน เพื่อนร่วมงานและชาวต่างประเทศได้ จึงมีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการปฏิบัติงานดังต่อไปนี้

1.1 เทคโนโลยีตรวจจับอัจฉริยะ (Smart Sensors) ที่ใช้ในการตรวจจับอุณหภูมิร่างกายก่อนเดินทางเข้าอาคาร สำนักงาน ซึ่งเป็นเทคโนโลยีที่ตรวจจับข้อมูลของสภาพแวดล้อมรูปแบบต่าง ๆ เช่น การตรวจวัด การเคลื่อนไหว การวัดระดับอุณหภูมิ หรือการตรวจวัดความผิดปกติจากข้อมูลภาพและเสียงจากกล้องวงจรปิด

1.2 การชำระเงินรูปแบบใหม่ (Smart Payment) ตามมติของคณะรัฐมนตรี โดยกรมบัญชีกลาง และหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ให้ปรับปรุงกฎระเบียบเพื่อผลักดันการรับจ่ายเงินระหว่างหน่วยงานภาครัฐ และระหว่างหน่วยงานภาครัฐกับภาคเอกชนให้เป็นการรับจ่ายเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ โดยจัดทำเป็นโครงการนำร่องสำหรับส่วนราชการที่มีบัญชีเงินฝากกับธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) และทั้งนี้องค์การอนามัยโลก (World Health Organization) มีประกาศเตือนเมื่อวันที่ 11 มีนาคม 2563 ว่า เชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ได้เข้าสู่ภาวะการระบาดใหญ่ทั่วโลก ซึ่งเกิดจากทั้งการใกล้ชิดกันและการสัมผัสสิ่งของที่ใช้ร่วมกันโดยเฉพาะธนบัตรเป็นสิ่งที่มีการส่งผ่านจากมือผู้จ่ายเงินไปสู่มือผู้รับเงินอย่างแพร่หลาย เชื้อไวรัสจะติดอยู่บนธนบัตรได้หลายวัน (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2563) ดังนั้นเทคโนโลยีการชำระเงินรูปแบบใหม่ผ่าน QR code จึงเป็นอีกหนึ่งเทคโนโลยีที่เข้ามาช่วยในการปฏิบัติงานของนักวิเทศสัมพันธ์ และบุคลากรในสถาบันอุดมศึกษา ที่ใช้สำหรับซื้อสิ่งของ เครื่องใช้ และอาหารภายในสถาบันอุดมศึกษาและร้านค้าต่าง ๆ

1.3 เทคโนโลยีสมาร์ตออฟฟิศ (Smart Office) บุคลากรทางการศึกษาและนักวิเทศสัมพันธ์ทุกคนต้องปรับตัวไปใช้เทคโนโลยีในการปฏิบัติงานจากบ้าน โดยเน้นการเชื่อมต่อการปฏิบัติงานจากบ้าน จากการใช้อุปกรณ์ดิจิทัลที่มีฟังก์ชันการใช้งานที่ครอบคลุมมากขึ้นกับแพลตฟอร์มฝังตัว และแอปพลิเคชันโซเชียลมีเดีย เช่น Zoom, Skype, WeChat, Google Meets เป็นต้น เพื่อใช้ในการปฏิบัติงาน เช่น การประชุมออนไลน์ และการจัดการเอกสารผ่านคลาวด์ เป็นต้น (Richardson and Benbunan-Fich, 2011) ซึ่งการปฏิบัติงานวิเทศสัมพันธ์ของสถาบันอุดมศึกษาทุกแห่ง จะใช้รูปแบบออนไลน์เข้ามาทดแทนเกือบทั้งหมด โดยเฉพาะงานในส่วนของการเดินทางไปศึกษาดูงานหรือเพื่อเจรจาความร่วมมือกับองค์กรในต่างประเทศ โดยการปฏิบัติงานรูปแบบออนไลน์นี้ ทำให้นักวิเทศสัมพันธ์ต้องติดต่oprสานงานด้วยความระมัดระวังเนื่องจากผู้เข้าร่วมประชุมอยู่คนละประเทศ จึงต้องประสานงานเรื่องเวลาการเข้าประชุมให้ตรงกัน และต้องระมัดระวังการใช้แอปพลิเคชันโซเชียลมีเดีย เนื่องจากในบางประเทศ เช่น ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน ไม่อนุญาตให้ใช้ Google Meets และ Zoom เป็นต้น สำหรับการรับและส่งเอกสารระหว่างหน่วยงานในสถาบันอุดมศึกษานั้น มีระบบการรับส่งเอกสารผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ และผ่านระบบคลาวด์ของแต่ละสถาบันอยู่แล้ว แต่ยังมีการปฏิบัติงานที่จำเป็นต้องใช้เอกสารที่เป็นกระดาษอยู่บ้าง ทำให้ต้องใช้บริการรับส่งเอกสารผ่านแอปพลิเคชันในบางครั้ง

ภาพที่ 1 การประชุมเรื่องการประชาสัมพันธ์มหาวิทยาลัยในสาธารณรัฐประชาชนจีน

โดย กองการต่างประเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม
เมื่อวันที่ 25 เมษายน 2564 โดยการใช้รูปแบบออนไลน์ด้วยโปรแกรม Zoom

หมายเหตุ. โดย ชุตินา สุตจรรยา, 2564.

1.4 เทคโนโลยีการรับส่งเอกสารผ่านแอปพลิเคชัน เมื่อนักวิเทศสัมพันธ์ต้องปฏิบัติงานที่บ้าน การรับและส่งเอกสารถึงกัน สามารถใช้บริการเมสเซนเจอร์ (Messenger) จากแอปพลิเคชันที่มีอยู่มากมายในขณะนี้มาช่วยงานโดยไม่ต้องเสี่ยงต่อการติดเชื้อ เป็นอีกหนึ่งเทคโนโลยีที่ถูกนำมาใช้ในการปฏิบัติงานวิเทศสัมพันธ์ได้เป็นอย่างดี ดังนั้นการเชื่อมต่อการปฏิบัติงานวิเทศสัมพันธ์กับเทคโนโลยีดิจิทัลได้กลายเป็นบรรทัดฐานที่เกิดขึ้นอย่างกะทันหัน และยังสามารถคาดการณ์ได้อีกว่า การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการปฏิบัติงานของพนักงานและนักวิเทศสัมพันธ์นั้นจะยังคงแพร่หลายอยู่ต่อไปในอนาคต เนื่องจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ยังคงมีอยู่อย่างต่อเนื่อง และมาตรการเว้นระยะห่างทางสังคมยังมีความจำเป็นในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคดังกล่าวด้วยเช่นกัน

2. การดำเนินนโยบายด้วยการโอนหน่วยกิต

การปฏิบัติงานวิเทศสัมพันธ์ด้วยการดำเนินนโยบายกับการศึกษาระหว่างประเทศ หรือ การศึกษานานาชาติด้วยการขยายและการอำนวยความสะดวกในการโอนหน่วยกิต เพื่อให้ผู้เรียนสามารถโอนหน่วยกิตจากสถาบันการศึกษาในประเทศของตนไปยังสถาบันการศึกษาในประเทศอื่นได้นั้น เป็นอีกหนึ่งนโยบายในการบริหารจัดการการศึกษานานาชาติของสถาบันอุดมศึกษาไทยที่ให้ความสนใจอย่างมาก ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ซึ่งการโอนหน่วยกิตจากมหาวิทยาลัยหนึ่งไปยังอีกมหาวิทยาลัยหนึ่ง แม้จะอยู่ในประเทศเดียวกันก็ยังคงเป็นเรื่องที่ท้าทายเนื่องจากกระบวนการที่ซับซ้อนเกินไปและนโยบายที่คลุมเครือ หรือการขาดแนวทางที่ชัดเจน นักศึกษาอาจสูญเสียหน่วยกิตเมื่อย้ายจากสถาบันหนึ่งไปยังอีกสถาบันหนึ่งได้ ซึ่งอาจขัดขวางไม่ให้โอนย้าย หรือนำไปสู่ค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้นหรือสำเร็จการศึกษาล่าช้า (Logue, 2017) ดังนั้น กรอบคุณวุฒิและการลงนามความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันการศึกษาในประเทศไทยกับมหาวิทยาลัยในต่างประเทศในลักษณะของการทำข้อตกลง (MOU) จึงเป็นเครื่องมือสำคัญที่อำนวยความสะดวกในการเคลื่อนย้ายระหว่างประเทศที่มีระบบการศึกษาและคุณสมบัติต่างกัน ข้อตกลงที่มีขึ้นระหว่างมหาวิทยาลัยและกรอบคุณวุฒิข้ามชาติต้องส่งเสริมการเคลื่อนย้ายของนักศึกษาในสถานการณ์การแพร่ระบาดของ COVID-19 ดังตัวอย่างความคิดริเริ่มของ COL The Virtual University for Small States of the Commonwealth ได้พัฒนากรอบคุณวุฒิข้ามชาติ (TQF) ซึ่งอำนวยความสะดวกในการโอนเครดิตระหว่างประเทศ และเปิดตัวอย่างเป็นทางการในปี ค.ศ. 2010 ช่วยให้ผู้เรียนที่มีศักยภาพหลายล้านคนสามารถเข้าถึงโปรแกรมที่เป็นที่ยอมรับในระดับสากล ผ่านกระบวนการที่เรียบง่าย ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนและผู้ปฏิบัติงานสามารถย้ายโอนหน่วยกิตไปมาระหว่างประเทศได้ โดยไม่มีการจบการศึกษาล่าช้า หรือมีค่าใช้จ่ายที่แพงมากขึ้น อีกทั้งการระบาดใหญ่ของ COVID-19 ทำให้สถาบันต่าง ๆ มีโอกาสทบทวนรูปแบบธุรกิจของตนอีกครั้ง เนื่องจากปัจจุบันมีนักเรียนยอมรับการเรียนรู้แบบออนไลน์มากขึ้น จึงมีโอกาสร่างแบบจำลองไฮบริดที่สามารถลดค่าใช้จ่ายและให้ความยืดหยุ่นได้ ซึ่งสอดคล้องกับรายงานการพัฒนาการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมของประเทศไทย ปี พ.ศ. 2564 ของสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ ได้ระบุถึงแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของโลกที่เกิดขึ้นที่ส่งผลต่อระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ จากผลกระทบของการแพร่ระบาดของ COVID-19 ที่อาจทำให้ขนาดเศรษฐกิจของประเทศเปลี่ยนแปลงไป จึงมุ่งเน้นการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจและสังคมภายในประเทศ ซึ่งปัจจัยสำคัญหนึ่งที่จะสามารถ Kill disruption ได้คือ การพัฒนากำลังคนให้พร้อมรับมือ โดยมีมาตรการต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ (สภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ, 2564)

2.1 การจัดทำหลักสูตร Higher Education Sandbox สร้างหลักสูตรจาก Demand Side เพื่อผลิตคนตามความต้องการของประเทศ ให้ก้าวทันความเปลี่ยนแปลงของโลก

2.2 จัดกลุ่มมหาวิทยาลัยตามเป้าหมายประเทศเพื่อสร้างความเป็นเลิศตามความโดดเด่นของแต่ละกลุ่มมหาวิทยาลัยดังนี้

2.2.1 กลุ่มพัฒนาการวิจัยระดับแนวหน้าของโลก

2.2.2 กลุ่มพัฒนาเทคโนโลยี และส่งเสริมการสร้างนวัตกรรม

2.2.3 กลุ่มพัฒนาชุมชนท้องถิ่นหรือชุมชนอื่น

2.2.4 กลุ่มพัฒนาปัญญา และคุณธรรมด้วยหลักศาสนา

2.2.5 กลุ่มผลิต และพัฒนาบุคลากรวิชาชีพ และสาขาจำเพาะ

2.3 ปลดล็อกการจำกัดเวลาเรียนทั้งปริญญาตรี ปริญญาโท และ ปริญญาเอก โดยไม่จำกัดเวลาจบ นักศึกษาสามารถเรียนไป ทำงานไป บริหารเวลาและเพิ่มศักยภาพให้เพิ่มขึ้น

2.4 เปิดมิติใหม่ของอุดมศึกษาไทย เรียนข้ามมหาวิทยาลัยได้ โดยสามารถเรียนข้ามมหาวิทยาลัยได้มากกว่า 25 มหาวิทยาลัย เกือบหน่วยกิตได้ ร่วมกันพัฒนาความรู้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.5 ใช้ทุนการศึกษาแทนการกู้ยืมเงิน ในสาขาที่ประเทศต้องการ ไม่ต้องจ่ายเงินคืนหรือจ่ายดอกเบี้ยในราคาต่ำกว่าปกติ เปิดโอกาสให้เด็กไทยได้เรียนเพื่อสร้างประเทศไทยให้ทันโลก

3. โครงการมอบทุนการศึกษาสำหรับนักศึกษาต่างชาติ

การที่สถาบันการศึกษามีโครงการมอบทุนการศึกษาสำหรับการศึกษานานาชาติให้นักศึกษาต่างชาตินั้น เป็นโครงการที่ไม่เพียงแต่สร้างความปรารถนาที่ยั่งยืนต่อประเทศเจ้าบ้านเท่านั้น แต่ยังช่วยให้เกิดความเข้าใจและการสร้างเครือข่ายระหว่างวัฒนธรรมซึ่งเป็นกุญแจสำคัญในการสร้างความเข้มแข็งของความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกันของนักศึกษาต่างชาติและมหาวิทยาลัยที่มอบทุนการศึกษา ซึ่งเป็น Soft Power ที่ดีมากทั้งในเรื่องของทัศนคติและภาพลักษณ์ที่ดีต่อกัน ซึ่งงานวิเทศสัมพันธ์ของมหาวิทยาลัยที่รับนักศึกษาต่างชาติควรแสวงหาวิธีที่สามารถรวมโอกาสหรือข้อกำหนดในการเดินทางระหว่างประเทศกับโปรแกรมการศึกษาระดับปริญญาสำหรับนักศึกษาในประเทศและเสริมสร้างกลไกสำหรับการศึกษาที่ได้รับการสนับสนุนและการแลกเปลี่ยนกับสถาบันในต่างประเทศให้เกิดขึ้นได้

ด้วยเหตุนี้อนาคตทางการศึกษานานาชาติและการปฏิบัติงานวิเทศสัมพันธ์ในสถาบันอุดมศึกษาไม่ควรถูกตีกรอบไว้ด้วยสถานการณ์ความจำเป็นจากโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) และปัจจัยควบคุมไม่ได้เท่านั้น แต่ควรเป็นการดำเนินการจัดการศึกษาและปฏิบัติงานวิเทศสัมพันธ์ในรูปแบบความปกติใหม่ของการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในอนาคต

4. การพัฒนาศักยภาพให้สถาบันการศึกษาไปสู่การเป็นสถาบันการศึกษานานาชาติ

ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) การปฏิบัติงานวิเทศสัมพันธ์ในสถาบันการศึกษาทุกแห่ง ต้องปรับตัวและยุติกิจกรรมในรูปแบบที่ต้องมาพบกัน ซึ่งรวมถึงโครงการแลกเปลี่ยนนักศึกษา อาจารย์ และการเดินทางไปเจรจาความร่วมมือในต่างประเทศที่ยังคงมีอยู่ จึงเป็นความท้าทายในการปฏิบัติงานวิเทศสัมพันธ์ในช่วงระยะเวลาที่ทุกกิจกรรมและโครงการความร่วมมือระหว่างประเทศที่ต้องเดินทางพบปะกันยุติลงจากการประกาศปิดประเทศนั้น อย่างไรก็ตามการปฏิบัติงานวิเทศสัมพันธ์ยังคงต้องดำเนินต่อไป โดยกิจกรรมบางอย่างได้ถูกทดแทนด้วยการจัดกิจกรรมในรูปแบบออนไลน์และปรับให้มีความยืดหยุ่นพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในทุกรูปแบบ นอกจากนี้ยังมีการวางกรอบการทำงานด้านวิเทศสัมพันธ์ที่ชัดเจนในเรื่องของการดำเนินการรับนักศึกษาต่างชาติ การจัดตารางเรียนที่ต้องทดแทนด้วยการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบออนไลน์เพื่อให้เกิดความต่อเนื่องและสอดคล้องกับนโยบายและความยั่งยืนในการพัฒนางานวิเทศสัมพันธ์ รวมทั้งความเป็นนานาชาติของสถาบันการศึกษา

ในขณะเดียวกัน สถาบันการศึกษาที่มุ่งพัฒนาไปสู่ความเป็นนานาชาตินั้น ควรวางนโยบายให้งานวิเทศสัมพันธ์ จัดทำหน่วยงานที่เป็นมีความเป็นนานาชาติ (International Zone) และมีการพัฒนาระบบจุดให้บริการ สำหรับนักศึกษาต่างชาติโดยเฉพาะ (International Students One Stop Service) ให้มีความครอบคลุม ทุกช่องทางการติดต่อ ทั้งในรูปแบบออนไลน์และในรูปแบบการเดินเข้ามาติดต่อขอรับคำปรึกษาหรือ ขอความช่วยเหลือด้วยตนเอง ซึ่งควรมีบุคลากรที่มีความรู้และทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษในระดับดีมาก และมีความเข้าใจในการทำงานในวัฒนธรรมที่แตกต่าง รวมทั้งมีความรู้เกี่ยวกับระเบียบพิธีการตรวจคนเข้าเมือง และการให้คำปรึกษา สามารถประสานงานกับหน่วยงานทั้งภายในและภายนอกสถาบันการศึกษา ช่วยเหลือ และแก้ไขปัญหาของนักศึกษาต่างชาติได้ อีกทั้งต้องมีการจัดทำระบบรองรับการแลกเปลี่ยนนักศึกษา หรือ การเข้าศึกษาสำหรับนักศึกษาต่างชาติ เช่น การเทียบโอนผลการเรียน ระเบียบ ข้อบังคับ และประกาศ เป็นต้น ซึ่งสถาบันการศึกษาควรมีการพัฒนาการปฏิบัติงานวิเทศสัมพันธ์ให้มีการนำเทคโนโลยีของการสร้าง เครือข่ายทางสังคม (Social Network) ตัวอย่างเช่น Facebook หรือ Twitter เข้ามาใช้ในการสื่อสารข้อมูล รายละเอียดเกี่ยวกับข้อมูลทางการศึกษา หรือข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในระหว่างที่นักศึกษาต่างชาติเข้าเรียน และพักอาศัยอยู่ในประเทศไทย นอกจากนี้ต้องพัฒนาเว็บไซต์ (Website) เพื่อให้มีข้อมูลที่เป็นประโยชน์ ต่อการสืบค้นจากทั่วทุกมุมโลก มีข้อมูลการเผยแพร่ในระดับนานาชาติ มีการตรวจสอบข้อมูลและปรับข้อมูล ให้เป็นปัจจุบันอยู่เสมอ เพื่อความพร้อมในการจัดอันดับของเว็บโอเมตริกซ์ (Webometrics Ranking) ซึ่งการมุ่งสู่ความเป็นนานาชาตินั้น สถาบันการศึกษาทุกแห่งของประเทศไทยควรเริ่มต้นจากการแข่งขันใน ระดับภูมิภาคอาเซียนก่อน แล้วจึงไปแข่งขันในระดับโลก

5. การพัฒนาบุคลากรที่ปฏิบัติงานวิเทศสัมพันธ์

การเปลี่ยนแปลงสู่โลกดิจิทัลได้สร้างระบบทรัพยากรมนุษย์ยุคใหม่และปฏิวัติรูปแบบการทำงาน ไม่ใช่แค่เพียงในประเทศไทยแต่ยังแพร่หลายไปทั่วโลก ดังนั้น สิ่งสำคัญคือการที่ระบบทรัพยากรมนุษย์ สามารถปรับเปลี่ยนให้เข้ากับของสถานที่ทำงานยุคดิจิทัล และเตรียมพร้อมกับการรับเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ ได้อย่างรวดเร็ว สอดคล้องกับแนวคิดเรื่อง Multi-skilling ที่หมายถึงการพัฒนาฝึกอบรมพนักงานเพื่อให้มีทักษะ หลากหลายสามารถดูแลงานที่แตกต่างได้ การพัฒนาฝึกอบรมพนักงานเป็นส่วนหนึ่งของการบริหาร ทรัพยากรบุคคลโดยผ่านกระบวนการวางแผนอย่างเป็นระบบ เพื่อพัฒนาศักยภาพการปฏิบัติงานของ บุคลากรที่ปฏิบัติงานวิเทศสัมพันธ์และประสิทธิภาพขององค์กร

กระบวนการพัฒนาบุคลากรอย่างมีประสิทธิภาพ ควรจะต้องมีการดำเนินงานอย่างเป็น ระบบเป็นกระบวนการ ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์กันและกันโดยจะต้องดำเนินไป ตามลำดับขั้นตอนและต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อบุคคล งาน และหน่วยงานมากที่สุด ดังที่ ฮีนแมน สวอบ ฟอสซัม และไดย์ (Heneman, Schwab, Fossum & Dyer, 1983 อ้างถึงใน พรณิดา คำนา, 2563) ได้เสนอกระบวนการพัฒนาบุคลากรในเชิงระบบ ไว้ 4 ขั้นตอน คือ

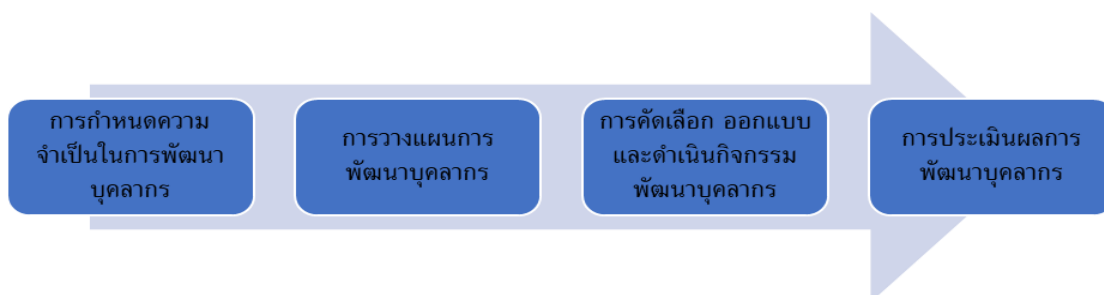
5.1 การกำหนดความจำเป็นในการพัฒนาบุคลากร หมายถึง การระบุปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน ซึ่งเกิดจากช่องว่างระหว่างผลการปฏิบัติที่เกิดขึ้นจริงกับผลการปฏิบัติงานที่องค์กรต้องการ และปัญหานั้นมีความสำคัญต่อองค์กรซึ่งสามารถแก้ไขได้โดยการพัฒนาการฝึกอบรม

5.2 การวางแผนพัฒนาบุคลากร จากความจำเป็นในการพัฒนาบุคลากร ซึ่งมีมากกว่าที่จะสามารถตอบสนองได้ในเวลาหนึ่ง เริ่มจากการลำดับความสำคัญและความเร่งด่วนของความจำเป็นในการพัฒนาบุคลากร ซึ่งต้องมีการกำหนดบุคลากรที่จะเป็นผู้ได้รับการพัฒนา การกำหนดผู้รับผิดชอบโครงการ การกำหนดหลักสูตรในการพัฒนา การกำหนดขอบเขตในการพัฒนา การกำหนดระยะเวลาที่จะพัฒนาและการกำหนดทรัพยากร อุปกรณ์ หรือเครื่องมือที่จำเป็นต้องใช้ ขั้นตอนต่อมาคือ จัดสรรทรัพยากรให้แก่แต่ละโครงการ ขั้นสุดท้ายเป็นการบูรณาการโครงการต่าง ๆ ให้เป็นแผนดำเนินการในการพัฒนาบุคลากร

5.3 การคัดเลือก ออกแบบ และดำเนินกิจกรรมพัฒนาบุคลากร เป็นการพิจารณาว่า โครงการพัฒนาบุคลากรที่จะจัดขึ้นนั้นควรจะมีลักษณะอย่างไร โดยเริ่มจากกำหนดวัตถุประสงค์ซึ่งมักจำแนกวัตถุประสงค์ออกเป็น วัตถุประสงค์ด้านความรู้ ด้านทัศนคติ และด้านทักษะ ขั้นตอนต่อมาจะเป็นการพิจารณาเนื้อหาของโครงการพัฒนาบุคลากร ซึ่งเป็นการกำหนดหลักสูตรที่จะให้ผู้เข้ารับการพัฒนาได้เรียนรู้ หรือมีส่วนร่วมในโครงการ หลักจากนั้นจะกำหนดวิธีการและเทคนิคที่จะใช้และขั้นสุดท้าย จะเป็นการนำเอาวิธีการและเทคนิคนั้นมาใช้ในการพัฒนาบุคลากร

5.4 ประเมินผลการพัฒนาบุคลากร เป็นขั้นสุดท้ายของกระบวนการพัฒนาบุคลากร ซึ่งสามารถกระทำได้ 2 ระดับ ระดับแรกคือ การพิจารณาว่าการดำเนินการตามโครงการพัฒนาบุคลากร แต่ละโครงการบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการหรือไม่ ระดับที่สอง เป็นการพิจารณาถึงประสิทธิภาพและประสิทธิผลว่าสนองต่อความจำเป็นในการพัฒนาบุคลากรขององค์กรหรือไม่ ทั้งนี้เพื่อที่จะได้ทราบถึง สิ่งที่บรรลุผล ปัญหา อุปสรรค และสิ่งที่ควรแก้ไขในการดำเนินการต่อไป ดังภาพ

ภาพที่ 2 แผนภูมิแสดงกระบวนการพัฒนาบุคลากร

หมายเหตุ. จาก “การพัฒนาบุคลากรสายสนับสนุนด้านทักษะภาษาอังกฤษในต่างประเทศ,” โดย พรณิดา คำนา, 2563, วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 18(1), น. 80-81

(<https://so02.tci-thaijo.org/index.php/suedujournal/article/view/204034>).

วิธีการเสริมสร้างสมรรถนะของบุคลากรผู้ปฏิบัติงานวิเทศสัมพันธ์ที่สามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วและตอบสนองสมรรถนะใหม่ ๆ ได้นั้น สถาบันการศึกษาควรจะต้องมีแนวทางการ

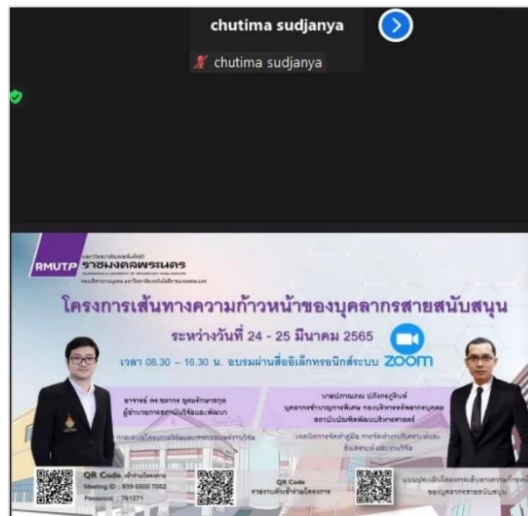
ฝึกอบรมและการพัฒนาผู้ปฏิบัติงานวิเทศสัมพันธ์ในรูปแบบที่หลากหลาย ซึ่งกำหนดขึ้นเพื่อสอดคล้องและสนับสนุนเป้าหมายของสถาบันการศึกษาในเรื่องของการปฏิบัติงานด้านต่างประเทศ และการนำสถาบันการศึกษาไปสู่ความเป็นนานาชาติ สามารถแข่งขันได้บนเวทีโลก โดยมีรูปแบบและวิธีการพัฒนาบุคลากรของสถาบันการศึกษาทุกแห่งในประเทศไทยควรมีรูปแบบดังต่อไปนี้ (กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม, 2565)

1) การฝึกอบรมภายในองค์กร (In house Training) ให้กับบุคลากรผู้ปฏิบัติงานวิเทศสัมพันธ์เป็นการจัดการฝึกอบรมให้กับบุคลากรภายนอก และภายในองค์กร

2) การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) ให้กับบุคลากรผู้ปฏิบัติงานวิเทศสัมพันธ์เพื่อใช้เป็นแนวทางการปฏิบัติราชการ เป็นการแก้ไขปัญหาที่เป็นอุปสรรคในการปฏิบัติ เป็นการศึกษาทดลองปฏิบัติ และนำผลการประชุมไปปฏิบัติและพัฒนาการปฏิบัติราชการในหน่วยงานให้มีประสิทธิภาพ

3) การจัดฝึกอบรมออนไลน์ (Online Training) ให้กับบุคลากรผู้ปฏิบัติงานวิเทศสัมพันธ์เป็นการจัดการเรียนรู้ การอบรม ผ่านเทคโนโลยีสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และแอปพลิเคชันต่าง ๆ เช่น zoom e-Learning เป็นต้น ให้แก่บุคลากรผู้ปฏิบัติงานวิเทศสัมพันธ์ เพื่อเพิ่มช่องทางในการเรียนรู้และพัฒนาบุคลากรในยุค New Normal

ภาพที่ 3 รูปแบบการจัดกิจกรรมที่ปรับมาเป็นรูปแบบออนไลน์ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

หมายเหตุ. โดย ชุตินา สุตจรรยา, 2565.

4) การฝึกอบรมภายนอกองค์กร (Public Training) และการส่งบุคลากรผู้ปฏิบัติงานวิเทศสัมพันธ์เข้าร่วมการประชุมสัมมนาต่าง ๆ กับหน่วยงานภายนอก โดยสถาบันการศึกษาจะพิจารณาและคัดเลือกบุคลากรในสังกัดที่มีคุณสมบัติเหมาะสมเข้ารับการพัฒนาโดยการส่งไปเข้าร่วมการฝึกอบรม การประชุมสัมมนากับหน่วยงานภายนอก โดยกำหนดเป็น 2 ประเภท คือ 1) การส่งบุคลากรเข้ารับการฝึกอบรม การประชุม และสัมมนาที่มีค่าใช้จ่าย และ 2) การส่งบุคลากรเข้ารับการฝึกอบรม การประชุม และสัมมนาที่ไม่มีค่าใช้จ่าย

5) การพัฒนาโดยการศึกษาต่อ (Educational) โดยสถาบันการศึกษาควรเปิดโอกาสให้บุคลากรผู้ปฏิบัติงานวิเทศสัมพันธ์สามารถไปศึกษาเพิ่มเติมทั้งในและต่างประเทศโดยมีการกำหนดให้มีแนวทาง

มีหลักเกณฑ์ ที่มีความเสมอภาคและเท่าเทียมกัน ซึ่งหลักเกณฑ์ ข้อบังคับ และวิธีการต่าง ๆ ให้ดูตามระเบียบของสำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการให้ข้าราชการไปศึกษา ฝึกอบรมปฏิบัติการวิจัยและดูงานต่างประเทศ พ.ศ. 2549 และระเบียบสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน ประกอบการพิจารณา (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, 2563)

สรุปและอภิปราย

การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) เป็นอีกหนึ่งเหตุการณ์ที่สามารถพิสูจน์ได้เป็นอย่างดีว่า สังคมโลกนั้นมีความเชื่อมโยงกันมากกว่าที่คาดคิดไว้ โดยเฉพาะสังคมในวงการศึกษา ดังนั้นการปฏิบัติงานวิเทศสัมพันธ์ในสถาบันการศึกษาของประเทศไทย ในช่วงที่มีสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ไม่ใช่เรื่องที่เป็นไปไม่ได้หรือไกลตัวอีกต่อไป และมีความจำเป็นต้องหยุดหรือระงับโครงการและความร่วมมือกับสถาบันการศึกษาต่างประเทศ เนื่องจากสถาบันการศึกษาทุกแห่งในประเทศไทยเริ่มให้ความสนใจ พัฒนาและส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการดำเนินงานวิเทศสัมพันธ์ และการปฏิบัติงานของฝ่ายต่างประเทศในหลากหลายกิจกรรม ตั้งแต่การประชุมออนไลน์ผ่านระบบ Zoom, Line, Facebook live และอีกมากมายหลายโปรแกรม ที่ถูกนำมาประยุกต์ใช้เพื่อให้เกิดการปรึกษาหารือ การทำความร่วมมือ การแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ทางด้านวิชาการ งานวิจัย และวัฒนธรรม จากสถาบันการศึกษาทั่วทุกมุมโลก รวมทั้งการจัดการเรียนการสอนให้กับนักศึกษาต่างชาติที่ไม่ได้อยู่ในประเทศไทยได้รับการศึกษาในบรรยากาศของห้องเรียนตามปกติ แม้ว่าจะมีอุปสรรคบ้างทั้งในเรื่องของเวลา ระบบการสื่อสาร และสิ่งรบกวนอื่น ๆ ที่สามารถเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา แต่อย่างไรก็ตามความพยายามในการแก้ไข ปรับปรุง พัฒนาระบบการเรียนการสอนออนไลน์ก็ได้รับการสนับสนุนอย่างจริงจังเรื่อยมา เพื่อให้ได้ระบบการเรียนการสอนออนไลน์ที่ดีที่สุดส่งผลให้นักศึกษาทุกคนได้รับการศึกษาตามปกติแม้อยู่ต่างประเทศ ซึ่งความพยายามในการดำเนินความร่วมมือทางด้านการศึกษากับสถาบันการศึกษาในต่างประเทศเพื่อจัดการเรียนการสอน และกิจกรรมต่าง ๆ นี้ ทำให้เห็นถึงเจตนาอันแน่วแน่ของสถาบันการศึกษาของประเทศไทย ที่ยังคงต้องการรักษาความเป็นมิตรที่ดีกับสถาบันการศึกษาต่างประเทศ ดังนั้นงานวิเทศสัมพันธ์ของทุกสถาบันการศึกษาของประเทศไทย จึงเป็นหน่วยงานหลักที่จะช่วยสนับสนุนและประสานงานด้านความร่วมมือกับต่างประเทศตามนโยบายของสถาบันการศึกษา และยังเป็นหน่วยงานกลางในการนำเป้าหมาย นโยบายและแผนพัฒนาความร่วมมือกับต่างประเทศ และการจัดการศึกษาสู่ความเป็นสากลไปสู่การปฏิบัติในระดับคณะ หน่วยงานและวิทยาเขต โดยปฏิบัติหน้าที่เป็นเครื่องมือและกลไกในการสนับสนุนพันธกิจหลักในทุกพันธกิจ ได้แก่ การผลิตบัณฑิต บริการวิชาการ วิจัย และทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม นอกจากนี้ สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ที่ผ่านมายังแสดงให้เห็นแล้วว่า ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และความเข้าใจกันเท่านั้นที่จะสามารถพาให้ทุกองค์กรทั้งในประเทศและต่างประเทศ สามารถฝ่าฟันอุปสรรคของมนุษยชาตินี้ไปพร้อมกันได้

ข้อเสนอแนะ

1. การบริหารจัดการงานวิเทศสัมพันธ์ของสถาบันการศึกษาในประเทศไทย ควรมีการออกแบบโครงสร้าง

และภาระงานที่สอดคล้องกับบริบทของสถาบันการศึกษาแต่ละแห่ง เพื่อพัฒนาเป็นโครงสร้างการทำงาน วิเทศสัมพันธ์ให้เป็นแบบสากลและสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์การต่างประเทศ ยุทธศาสตร์ทางการทูต 5s ซึ่งเป็นแนวทางหลักของประเทศไทย รวมทั้งสอดคล้องกับสถานการณ์ความเปลี่ยนแปลงของโลก

2. หน่วยงานกองวิเทศสัมพันธ์ควรเป็นหน่วยงานที่มีลักษณะเฉพาะตน มีการกำหนดกลยุทธ์ วิสัยทัศน์ และพันธกิจของการปฏิบัติงานด้านต่างประเทศอย่างชัดเจน เพื่อสนับสนุนแผนพัฒนาความร่วมมือกับต่างประเทศ และส่งเสริมการจัดการศึกษาสู่ความเป็นสากลไปสู่การปฏิบัติในระดับคณะ หน่วยงาน และวิทยาเขตของสถาบันการศึกษานั้น ๆ

กิตติกรรมประกาศ

บทความวิชาการเรื่อง งานวิเทศสัมพันธ์กับความท้าทายในสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) สำเร็จลุล่วงด้วยดี ผู้เขียนขอขอบคุณข้อมูลสนับสนุนการเขียนบทความวิชาการจากเพื่อนร่วมงาน กองวิเทศสัมพันธ์ทุกคน และขอขอบคุณท่านผู้บริหารของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนครทุกท่าน ที่ให้การสนับสนุนการเขียนบทความวิชาการครั้งนี้

รายการอ้างอิง

- กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม. (2565). แผนปฏิบัติการด้านการพัฒนาบุคลากร สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565. <https://www.ops.go.th/en/personnel-media/personnel-publication/item/6094-2565-2>
- กาญจนา บุญภักดี. (2563). การจัดการเรียนรู้ยุค New Normal. *วารสารครุศาสตร์อุตสาหกรรม*, 19(2), A1-A6. <https://ph01.tci-thaijo.org/index.php/JIE/article/view/242540>
- ชฎาพร โชติธราภรณ์. (2560). คุณลักษณะสำคัญคนวิเทศสัมพันธ์ สู่จุดยืนยุคไทยแลนด์ 4.0 กับความเปลี่ยนแปลงที่ท้าทาย. *วารสารการวิจัยกาสะลองคำ*, 11(3), 197-203. <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/ksk/article/view/124778>
- ชัยชนะ มิตรพันธ์. (2563, 25 พฤษภาคม). ปรับไลฟ์สไตล์ชีวิตใหม่รับ New Normal หลังวิกฤตโควิด – 19 รอดได้ด้วย Digital Technology. ETDA. <https://www.etda.or.th/th/Useful-Resource/knowledge-sharing/articles/New-Normal-Lifestyle.aspx>
- ณิชา พิทยาพงศกร. (2563, 14 พฤษภาคม). New Normal ของการศึกษาไทย คืออะไร เมื่อเรียนทางไกล ไม่ใช่คำตอบ. TDRI. <https://tdri.or.th/2020/05/desirable-new-normal-for-thailand-education/>
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2563). การบริหารจัดการธนบัตรในสถานการณ์โควิด 19. *BOT พระสยาม MAGAZINE*, 8(3), 26-27. https://www.bot.or.th/broadcast/BOTMagazine/2563/BOT2_63/mobile/index.html#p=28
- พรรณิดา คำนา. (2563). การพัฒนาบุคลากรสายสนับสนุนด้านทักษะภาษาอังกฤษในต่างประเทศ. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 18(1), 74-89. <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/suedujournal/article/view/204034>

- มาลี บุญศิริพันธ์. (2563, 6 พฤษภาคม). รู้จัก “New Normal” ฉบับราชบัณฑิตยสภา. Thai PBS.
<https://news.thaipbs.or.th/content/292126>
- สภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ. (2564). รายงานการพัฒนการอุดมศึกษา
วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมของประเทศ ปี 2564: การฟื้นตัวจากวิกฤตโควิด-19 สู่ความยั่งยืน
ทางเศรษฐกิจและสังคม. พรินท์เอเบิล. <https://www.nxpo.or.th/th/report/9727/>
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. (2563). คู่มือแนวทางการพัฒนาบุคลากรภาครัฐ พ.ศ. 2563 – 2565.
https://www.ocsc.go.th/sites/default/files/attachment/page/guide_civilservice_update.pdf
- สุวิทย์ เมษินทรีย์. (2563). โลกเปลี่ยน คนปรับ: หลุดจากกับดัก ขยับสู่ความยั่งยืน. กระทรวงการอุดมศึกษา
วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม. <https://waa.inter.nstda.or.th/stks/pub/2020/20200525-The-World-Changes-People-v1/index.html>
- หงส์ฟ้า ทรัพย์บุญเรือง และ ภูวิน บุนนยะเวชชีวิน. (2562). ไทยแลนด์ 4.0 กับนโยบายต่างประเทศ: ยุทธศาสตร์
ต่างประเทศ 5 มี. วารสารเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา, 23(2), 312–327. <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/easttu/article/view/241354>
- Logue, A. W. (2017). *Pathways to reform: Credits and conflict at the City University of New York*.
USA: Princeton University.
- Richardson, K., Benbunan-Fich. R. (2011). *Examining the antecedents of work connectivity
behavior during non-work time*. Inf. Organ., 21(3)
- Tsuneyoshi, R. (2020). *Japan: Tokkatsu or student-led collaboration online*.
<http://www.kumamoto-kmm.ed.jp/sch/e/obiyaamanishies/>

บทความวิชาการ (Academic Article)

รูปแบบการจัดอบรมของโครงการอบรมภาษาเมียนมา ของสถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเซีย มหาวิทยาลัยมหิดล

**The Structural Procedures of Burmese Language Training Project Management
of Research Institute for Languages and Cultures of Asia, Mahidol University**

วาสนา ส้วยเกร็ด / Wassana Suaykred

เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเซีย มหาวิทยาลัยมหิดล

General Administration Officer, Research Institute for Languages and Cultures of Asia, Mahidol University
wassana.sua@mahidol.edu

Received: October 10, 2022 Revised: November 25, 2022 Accepted: December 13, 2022 Published: December 30, 2022

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้เป็นการศึกษารูปแบบการจัดอบรมภาษาเมียนมา ในโครงการอบรมหลักสูตร “ภาษาและวัฒนธรรมเมียนมา” ของสถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเซีย มหาวิทยาลัยมหิดล ในฐานะที่เป็น ภาษาราชการของประเทศเพื่อนบ้าน ที่สังคมไทยในปัจจุบันมีความจำเป็นต้องใช้ภาษาเมียนมาเป็นสื่อกลาง เพื่อติดต่อสื่อสารในหลากหลายรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นด้านอาชีพการงาน การศึกษา การเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ด้วยการนำเสนอองค์ประกอบต่าง ๆ ในการจัดรูปแบบการจัดอบรม และผลกระทบจากสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ต่อการจัดอบรม ที่ส่งผลให้ต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดอบรมให้เหมาะสมในวิถีชีวิตใหม่ ได้แก่ รูปแบบออนไลน์ ผ่านโปรแกรม Cisco Webex Meetings และการจัดทำบันทึกวีดิโอการสอนผ่านช่องทางยูทูป (YouTube)

นอกจากนี้ จากการศึกษาพบว่ารูปแบบการจัดอบรมภาษาเมียนมาของสถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเซีย มหาวิทยาลัยมหิดล เป็นรูปแบบการจัดอบรมในลักษณะการเรียนรู้แบบผสมผสาน (Hybrid Learning) เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นและปรับเปลี่ยนได้ตามสถานการณ์อันไม่อาจคาดการณ์ได้ในอนาคตอีกด้วย

คำสำคัญ: รูปแบบการจัดอบรม, โครงการอบรมภาษาเมียนมา, ภาษาและวัฒนธรรมเมียนมา

Abstract

This article focuses on the structural elements of the Burmese language training project called “Burmese Language and Culture” hosted by the Research Institute for Languages and Cultures of Asia (RILCA), Mahidol University, as the official language of Thailand’s neighbouring countries. The Burmese language has become one of the crucial languages for the current Thai society’s communication in various aspects, including career, education, politics, economy, society, and culture. This article presents the elements of arranging the training project and the impact of COVID-19 on project management; resulting in the adaptation of the project management to suit the changeable circumstance; for example, using an online system (Cisco Webex Meetings) and teaching by using VDO clips on YouTube.

The finding showed that the Burmese language training project used a “Hybrid Learning” format, a kind of integrative learning that is flexible and adaptable to suit an unexpected future situation.

Keywords: training project management, the Burmese language training project, Burmese language and culture

บทนำ

ภาษาเป็นเครื่องมือที่มนุษย์ใช้ในการติดต่อสื่อสารระหว่างกัน เพื่อวัตถุประสงค์ต่าง ๆ เช่น การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและถ่ายทอดความรู้ การเจรจาต่อรองในด้านต่าง ๆ การศึกษาค้นคว้าวิจัย การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ เป็นต้น ปัจจุบันแม้ว่าโลกได้กลายเป็นโลกไร้พรมแดน รวมถึงกลุ่มประเทศในเอเชียอาคเนย์ได้มีการรวมตัวกันเป็นประชาคมอาเซียนโดยสมบูรณ์แล้วก็ตาม แต่มิได้หมายความว่าแต่ละประเทศจะคิดเหมือนกันและพูดภาษาเดียวกัน ในความเหมือนบางส่วนยังมีความแตกต่างมากมายที่ประเทศต่าง ๆ ยังคงรักษาความเป็นเอกลักษณ์ของตนไว้ ทั้งนี้เพื่อให้การติดต่อสื่อสารให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ประชาคมอาเซียนได้กำหนดให้ภาษาอังกฤษเป็นภาษากลางในการทำงานของอาเซียน โดยภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่ใช้ในระหว่างการประชุม การโต้ตอบทางจดหมาย การจัดทำรายงานการประชุม ผลการพิจารณาและมติที่ประชุม ตลอดจนการจัดทำคำแถลงการณ์ และการปฏิสัมพันธ์ต่าง ๆ ของอาเซียน นอกจากภาษาอังกฤษแล้ว ในกลุ่มประเทศอาเซียนยังมีภาษาราชการ ได้แก่ สาธารณรัฐอินโดนีเซีย มีภาษาราชการคือ ภาษาบาฮาซาอินโดนีเซีย (Bahasa Indonesia) ประเทศมาเลเซีย ภาษาราชการคือ ภาษามลายู หรือ ภาษามลายู (Bahasa Melayu) สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ ภาษาราชการคือ ภาษาฟิลิปปินส์ (Filipino, ฟิลิปีโน หรือภาษาตากาล็อก) ประเทศบรูไน ภาษาราชการคือ ภาษามลายู (Bahasa Melayu) สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม ภาษาราชการคือ ภาษาเวียดนาม (Vietnamese) สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ภาษาราชการคือ ภาษาลาว (Laotian) สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา ภาษาราชการคือ ภาษาเมียนมา (Burmese) ราชอาณาจักรกัมพูชา ภาษาราชการคือ ภาษาเขมร (Khmer) และราชอาณาจักรไทย ภาษาราชการคือ ภาษาไทย (Thai) (ธนชัย แสงจันทร์, 2559) การเรียนรู้ภาษาราชการของประเทศสมาชิกอาเซียน ช่วยสร้างโอกาสในการสื่อสาร สร้างความเข้าใจต่อภาษาและวัฒนธรรม ส่งเสริมการท่องเที่ยว ตลอดจนการค้าและการลงทุน

ซึ่งการที่คนย้ายจากถิ่นพื้นเพเดิมไปยังอีกถิ่นหนึ่ง อาจมีคนจากหลากหลายท้องถิ่นที่เข้ามาอาศัยอยู่ร่วมกันต้องปรับตัวเข้าหากัน (กันต์ภูษิต วิโรจะ, 2563) เพื่อให้เข้าใจอาเซียน เข้าใจการอยู่ร่วมกันกับประเทศเพื่อนบ้าน ที่มีวัฒนธรรมการกิน การอยู่ การดำเนินชีวิตที่คล้ายคลึงกัน จึงจำเป็นต้องทำความรู้จักประเทศเพื่อนบ้าน ไม่ว่าจะเป็น จีน เมียนมา ลาว เวียดนาม กัมพูชา มาเลเซีย ฯลฯ

สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา เป็นประเทศที่มีความใกล้ชิดทางด้านภูมิศาสตร์ มีเขตแดนติดกับประเทศไทยมากถึง 2,000 กว่ากิโลเมตร ตลอดจนมีความสัมพันธ์กับประเทศไทยในด้านต่าง ๆ มาอย่างยาวนาน ทั้งในฐานะของประเทศเพื่อนบ้าน และในฐานะสถานการณ์ของสังคมโลกปัจจุบัน “การรู้เขารู้เรา” โดยเฉพาะการทำความเข้าใจ รู้จักกับประเทศเพื่อนบ้านของเราเอง ย่อมเป็นสิ่งที่มีความสำคัญมากขึ้น ทั้งในแง่ของการเรียนรู้ชีวิต ความเป็นอยู่ ความเชื่อ ความคิด ทัศนคติของผู้คนทั้งสองประเทศ ซึ่ง “ภาษา” เป็นตัวกลางสำคัญในการเชื่อมโยงความสัมพันธ์อันดี นอกจากนี้ภาษาเมียนมายังเป็นภาษาหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญต่อความเป็นอยู่ของผู้คนในสังคม ผู้ที่รู้และเข้าใจภาษาเมียนมาเป็นผู้ที่ได้เปรียบกว่าผู้ที่ไม่รู้หรือผู้ที่ใช้ภาษาเมียนมาได้น้อย เนื่องจากมีความจำเป็นต้องใช้ภาษาเมียนมาเป็นสื่อกลางเพื่อติดต่อสื่อสารในหลากหลายรูปแบบไม่ว่าจะเป็นด้านอาชีพการงาน การศึกษา การเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม โดยเห็นได้จากการที่องค์กรและหน่วยงานต่าง ๆ ในประเทศไทยมีการขยายความร่วมมือไปยังประเทศเมียนมามากขึ้น และเปิดรับสมัครคนไทยที่มีความรู้ภาษาเมียนมาเข้าปฏิบัติงานในองค์กรมากขึ้น อีกทั้งสังคมไทยในปัจจุบันแรงงานเมียนมาได้เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งทั้งในระดับครอบครัว ภาคธุรกิจ ภาคอุตสาหกรรมตลอดจนภาคบริการ (กันต์ภูษิต วิโรจะ, 2563)

จังหวัดที่มีแรงงานต่างด้าวจากประเทศเมียนมา คือ กรุงเทพฯ สมุทรปราการ สมุทรสาคร ระนอง ตาก และสุราษฎร์ธานี โดยกรุงเทพฯ เป็นจังหวัดที่มีชุมชนที่แรงงานข้ามชาติอาศัยอยู่หลายแห่ง (อภิชาติ จำรัสสุทธิรงค์ จรัมย์พร ให้อย่าง และกัญญา อภิพรชัยสกุล, 2554) ด้วยเหตุนี้ ภาษาเมียนมาจึงมีความสำคัญที่คนไทยจำเป็นต้องเรียนรู้เพื่อเพิ่มความรู้และทักษะของตนเองให้สามารถใช้ภาษาเมียนมาได้อย่างถูกต้อง ตลอดจนเป็นสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างคนสองประเทศ เพราะชาวเมียนมามีจำนวนเพิ่มขึ้นทุกปี (อัญญรัตน์ นาเมือง, 2560) นอกจากนี้ยังส่งผลให้สถาบันอุดมศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชนให้ความสนใจจัดทำหลักสูตรการสอนภาษาเมียนมามากขึ้นตามไปด้วย (นิดาวรรณ สุบรรณเสนีย์, 2556)

สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเซีย มหาวิทยาลัยมหิดล ในฐานะที่เป็นหน่วยงานที่มีความเป็นเลิศด้านภาษาและวัฒนธรรม มีการจัดการเรียนการสอนภาษาเพื่อนบ้านให้นักศึกษาสาขาวิชาภาษาศาสตร์มานานกว่า 30 ปีแล้ว และยังจัดอบรมให้แก่บุคคลภายนอกอย่างต่อเนื่อง แต่ยังไม่เพียงพอและยังไม่ทั่วถึง ดังนั้นสถาบันฯ จึงได้จัดโครงการอบรมภาษาและวัฒนธรรมเมียนมาเผยแพร่ความรู้ 4 ทักษะ คือ ฟัง พูด อ่าน เขียน ให้แก่บุคคลทั่วไป เพื่อให้บริการวิชาการแก่สังคม และสร้างเครือข่ายภายนอกมหาวิทยาลัยเผยแพร่ชื่อเสียงของสถาบันฯ และมหาวิทยาลัยให้บุคคลภายนอกได้รู้จักอย่างกว้างขวางยิ่งขึ้น การจัดโครงการอบรมภาษาเมียนมาไม่ใช่เพียงแค่เป็นการสร้างชื่อเสียงและส่งเสริมงานบริการวิชาการเท่านั้น แต่ยังเป็นส่วนสำคัญในการช่วยเหลือและสนับสนุนให้ผู้เรียนได้นำภาษาที่ได้จากการอบรมไปใช้เป็นเครื่องมือในการสื่อสารเพื่อทำงานจนบรรลุตามเป้าหมาย เช่น การอบรมภาษาเมียนมาเพื่อบุคลากรทางการแพทย์

ซึ่งภาษาเป็นช่องทางการสื่อสารระหว่างบุคลากรทางการแพทย์กับชาวเมียนมาที่เข้ารับการรักษารับบริการทางการแพทย์ให้สามารถเข้าถึงการรักษาได้อย่างถูกต้องแม่นยำ

แต่เมื่อเกิดวิกฤตการณ์การแพร่ระบาดของ COVID-19 ที่ได้ส่งผลกระทบให้ประชาชนทุกภาคส่วนต้องปรับตัวในฐานวิถีชีวิตใหม่ (New Normal) รวมทั้งกระทบต่อหน่วยงานภาคการศึกษาในทุกระดับอย่างกว้างขวาง ทำให้สถานศึกษาเกือบทุกแห่งต้องปิดการเรียนการสอนเพื่อยับยั้งการแพร่กระจายของเชื้อไวรัส ส่งผลให้นักศึกษาและผู้สนใจเข้าร่วมอบรมเสียโอกาสที่จะเรียนรู้และพัฒนาตนเอง ดังนั้นการจัดการศึกษาในรูปแบบออนไลน์ (Online Learning) ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ จึงเป็นแนวทางแก้ไขปัญหาก็เพื่อให้การเรียนรู้สามารถดำเนินต่อไปได้ รวมทั้งสถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเซีย มหาวิทยาลัยมหิดล ที่ได้ปรับรูปแบบการเรียนการสอนและการจัดอบรมภาษาเมียนมา จากเดิมที่เคยสอนในห้องเรียนสู่การสอนในรูปแบบออนไลน์ต่าง ๆ ด้วยเช่นเดียวกัน

อย่างไรก็ตาม ผลกระทบจากการสอนออนไลน์ที่นักเรียนและนักศึกษาทั่วประเทศไทยได้ประสบในช่วงที่เกิดการแพร่ระบาดของ COVID-19 นี้ พบว่า ผู้เรียนมีปัญหาด้านความพร้อมทางการเรียนออนไลน์ เช่น สภาพแวดล้อมและสังคมของผู้เรียนที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการเรียนทางออนไลน์ ความไม่พร้อมด้านอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ รวมถึงด้านสัญญาณอินเทอร์เน็ตและสัญญาณดาวเทียม ซึ่งส่งผลให้ผู้เรียนได้รับผลกระทบด้านประสิทธิภาพในการรับรู้ข้อมูลหรือรับรู้บทเรียนที่เรียน และไม่สามารถเข้าใจบทเรียนได้เท่ากับการเรียนในห้องเรียนปกติ (พิชญ์สินี เสถียรธราดล และคณะ, 2564) ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับ การอบรมภาษาเมียนมาในรูปแบบออนไลน์ของสถาบันฯ ที่มีการสอนทั้ง 4 ทักษะ คือ ฟัง พูด อ่าน เขียน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ทักษะการฟังและการพูด ที่ต้องการได้ยินเสียงอย่างชัดเจน เพื่อให้ผู้เรียนออกเสียงตามได้ถูกต้อง เข้าใจและสามารถโต้ตอบระหว่างผู้สอนและผู้เรียนได้รวดเร็วมากที่สุด ก็ได้รับผลกระทบไม่น้อย

จากที่กล่าวข้างต้น จึงแสดงให้เห็นว่าภาษาเมียนมาซึ่งมีความสำคัญที่ควรได้รับการสนับสนุนให้มีการจัดการอบรมอย่างต่อเนื่อง แม้จะเกิดวิกฤตการณ์การแพร่ระบาดของ COVID-19 รูปแบบการจัดอบรมออนไลน์ยังคงเป็นทางเลือกในการแก้ไขปัญหาเพื่อให้การเรียนรู้และการจัดอบรมสามารถดำเนินต่อไปได้ ดังนั้น บทความวิชาการเรื่องนี้ จึงเป็นการศึกษารูปแบบการจัดอบรมของโครงการอบรมภาษาเมียนมา สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเซีย มหาวิทยาลัยมหิดล ทั้งรูปแบบออนไลน์ผ่านโปรแกรม Cisco Webex Meetings และการจัดทำบันทึกวิดีโอการสอนผ่านช่องทางยูทูปเพื่อนำไปสู่แนวทางการพัฒนาการจัดอบรมภาษาเมียนมาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดอบรม

การจัดอบรมเป็นกระบวนการที่ทำให้ผู้เข้ารับการอบรมเกิดความรู้ ความเข้าใจ และมีความชำนาญในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง การจัดโครงการอบรมเป็นเพียงหนึ่งในหลายวิธีการในการพัฒนาบุคลากรขององค์กร ซึ่งต้องมีผู้รับผิดชอบดำเนินการอย่างมีระบบ เพื่อสร้างมาตรฐานการอบรมทำให้เกิดความสำเร็จในการถ่ายทอดความรู้อันเกิดประโยชน์ทั้งผู้เข้ารับการอบรม ผู้ปฏิบัติงาน และองค์กรได้ตามวัตถุประสงค์ อีกทั้งการจัดอบรมนับว่าเป็นรูปแบบการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรให้มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล ซึ่งควรให้ความสำคัญตั้งแต่เริ่มกระบวนการในการพัฒนา คือ การหาความต้องการในการพัฒนา การออกแบบหลักสูตร การดำเนินการ และการติดตามประเมินผล จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้จัดอบรมต้องเข้าใจและ

ปฏิบัติตามขั้นตอนอย่างครบถ้วน ดังนั้นการจัดโครงการอบรมที่ดี จึงต้องมีการวางแผนดำเนินการอย่างเป็นขั้นตอน มีการบรรยายละเอียดที่เกี่ยวข้องทั้งหมด ตั้งแต่หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ หลักสูตร หัวข้ออบรมต่าง ๆ วิธีการจัดอบรม คุณสมบัติผู้เข้ารับการอบรม วิทยากร วันเวลา สถานที่อบรม ค่าใช้จ่าย ตลอดจนรายละเอียดงานธุรการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง (นภาพรรณ จ้อยชารัตน์, 2558)

โครงการอบรมภาษาเมียนมาของสถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเซีย มหาวิทยาลัยมหิดล

ภาพที่ 1 ส่วนหนึ่งของผู้เข้ารับการอบรม

หมายเหตุ. โดย วาสนา ส้วยเกร็ด, 2558.

1. หลักการและเหตุผล

ในปี พ.ศ. 2558 ประเทศสมาชิกอาเซียนได้รวมตัวกันเป็นประชาคมอาเซียนโดยสมบูรณ์ ซึ่งประชาคมอาเซียนก่อตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมความเข้าใจอันดีต่อกันระหว่างประเทศในภูมิภาค อำนวยความสะดวกในการเคลื่อนย้ายสินค้า บริการ การค้า การลงทุน การเดินทาง การพัฒนาสังคม และวัฒนธรรม ส่งผลให้คนไทยที่มีความรู้ภาษาเมียนมากำลังเป็นที่ต้องการของตลาดแรงงานและมีแนวโน้มของความต้องการเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องในปัจจุบัน “การรู้เขารู้เรา” โดยเฉพาะการทำความเข้าใจ รู้จักกับประเทศเพื่อนบ้านของเราเอง ย่อมเป็นสิ่งที่มีความสำคัญมากขึ้น ทั้งในแง่ของการเรียนรู้ชีวิต ความเป็นอยู่ ความเข้าใจ ความเชื่อ ความคิดทัศนคติของผู้คนทั้งสองประเทศจึงเป็นสิ่งจำเป็นมากขึ้น ซึ่ง “ภาษา” เป็นตัวกลางสำคัญในการทำความเข้าใจดังกล่าว ดังนั้นคนไทยที่มีความรู้ภาษาเมียนมา ซึ่งประกอบด้วยทักษะด้านการฟัง พูด อ่านและเขียน จำเป็นต้องมีความรู้เกี่ยวกับในด้านวัฒนธรรมควบคู่ไปด้วย งานบริการวิชาการและศิลปวัฒนธรรมสร้างสรรค์ สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเซีย มหาวิทยาลัยมหิดล จึงได้จัดโครงการที่ให้บริการวิชาการภาษาเมียนมาแก่ผู้ที่สนใจทั่วไปในโครงการอบรมหลักสูตร “ภาษาและวัฒนธรรมเมียนมา” ขึ้น เพื่อเพิ่มพูนความรู้และทักษะสำหรับใช้ประกอบอาชีพให้แก่หน่วยงานและผู้ประกอบการในประเทศไทย ที่มีความจำเป็นต้องใช้ภาษาเมียนมา และนำไปต่อยอดให้เกิดประโยชน์สูงสุด ช่วยส่งเสริมคุณภาพชีวิตให้ดียิ่งขึ้น

2. วัตถุประสงค์

2.1 เพื่อสอนภาษาเมียนมาให้นักศึกษาและคนไทยผู้สนใจทั่วไป ได้เพิ่มพูนความรู้และทักษะ การฟัง พูด อ่านและเขียนภาษาเมียนมาได้อย่างถูกต้อง และขยายขอบเขตการศึกษาภาษาเมียนมาในระดับสูงต่อไป

2.2 เพื่อสร้างความเข้าใจในวัฒนธรรมเมียนมา อันเป็นประโยชน์ในการติดต่อสื่อสารและเชื่อมโยงความสัมพันธ์อันดี

2.3 เพื่อให้บริการวิชาการแก่สังคมและสร้างเครือข่ายภายนอกมหาวิทยาลัย ตอบสนองวิสัยทัศน์การพัฒนามหาวิทยาลัยมหิดลเพื่่มงสู่การเป็นมหาวิทยาลัยระดับโลก (global university) และสร้างคุณค่าเพิ่ม (value added) ให้แก่สังคมไทย

3. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเซีย มหาวิทยาลัยมหิดล จะเป็นแหล่งการเรียนรู้การสอนสำหรับคนไทยที่ต้องการเพิ่มพูนความรู้ ทักษะด้านภาษาและวัฒนธรรมเมียนมา และสามารถต่อยอดให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อไป นอกจากนี้ โครงการอบรมภาษาเมียนมายังเป็นการให้บริการวิชาการแก่ภาครัฐและเอกชนเพื่อช่วยสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมในประชาคมอาเซียน

4. หลักสูตรการอบรมและเนื้อหา

การเปิดหลักสูตรของโครงการอบรมภาษาเมียนมา เป็นไปตามมติของผู้บริหารของสถาบันฯ ที่เล็งเห็นและตระหนักถึงความจำเป็นของบุคคล องค์กร ที่ต้องมีความเกี่ยวข้องกับชาวเมียนมา เช่น ผู้ประกอบการ นายจ้าง ครู อาจารย์ นักศึกษา แพทย์ พยาบาล เจ้าหน้าที่สาธารณสุขในพื้นที่ใกล้เคียงจังหวัดนครปฐม ดังนั้นหลักสูตรการอบรม “ภาษาและวัฒนธรรมเมียนมา” จึงมีเนื้อหาการอบรมที่เป็นการมองชาวเมียนมาผ่านมุมมองด้าน “ภาษาและวัฒนธรรม” ให้ผู้ที่สนใจได้เรียนรู้ และเข้าใจเพื่อนบ้าน ก้าวข้ามปัญหาการทำงานในองค์กร โดยมีหัวข้ออบรม ดังนี้

4.1 ภาษาเมียนมาเบื้องต้น เพื่อส่งเสริมให้ผู้เข้าอบรมได้รับความรู้ ความเข้าใจในการใช้ภาษาเมียนมาเพื่อการสื่อสารได้อย่างถูกต้องตามหลักภาษาทั้งการฟัง พูด อ่าน และเขียน เนื้อหาการอบรมสอนเน้นเรื่องการออกเสียง ไวยากรณ์ คำศัพท์ ตัวเขียน เพื่อพูดคุยตามสถานการณ์ต่าง ๆ อาทิ การทักทายและการลาจาก การขอโทษและการขอบคุณ การแนะนำตัว คำศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับการใช้ชีวิตประจำวัน เช่น การซื้อของ การสั่งอาหาร การบอกเวลา การไปพบแพทย์ และการเดินทางท่องเที่ยว เป็นต้น

4.2 ภาษาเมียนมาเพื่อบุคลากรการแพทย์ จัดขึ้นเพื่อเปิดโอกาสให้บุคลากรทางการแพทย์ได้เพิ่มพูนทักษะความรู้ และความสามารถในการใช้ภาษาเมียนมาเพื่อการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นการสนับสนุนการดำเนินงานของบุคลากรการแพทย์ ในการติดต่อสื่อสารกับแรงงานต่างชาติที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ซึ่งกำลังระบาดและขยายเป็นวงกว้างในประเทศไทยตามพื้นที่ต่าง ๆ มีเนื้อหาการอบรมเกี่ยวกับการสร้างประโยคสนทนาเพื่อพูดคุยตามสถานการณ์ต่าง ๆ อาทิ การถามประวัติ การตรวจโรค การจ่ายยา การฝึกออกเสียงภาษาเมียนมาในแบบเจ้าของภาษา (native speaker) คำศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับสาธารณสุข อาทิ คำศัพท์เกี่ยวกับร่างกาย โรค อาการเจ็บป่วย ห้องปฏิบัติการ เกร็ดความรู้เกี่ยวกับสถานภาพสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมเมียนมา เหมาะกับผู้ที่ต้องปฏิบัติงานกับชาวเมียนมา เช่น เจ้าหน้าที่โรงพยาบาล แพทย์ พยาบาล นักสาธารณสุข รวมถึงผู้มีหน้าที่ดูแลผู้ป่วยในโรงพยาบาล

4.3 ภาษาเมียนมาเพื่อการท่องเที่ยว มีวัตถุประสงค์เพื่อเปิดโอกาสให้บุคคลทั่วไปที่มีความสนใจท่องเที่ยวประเทศเมียนมาได้เพิ่มพูนทักษะความรู้ทางภาษาและวัฒนธรรมเมียนมาในประเด็นต่าง ๆ

เช่น รูปแบบการสื่อสาร พฤติกรรม ทักษะสังคม เป็นต้น ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) รวมถึงแลกเปลี่ยนประสบการณ์และมุมมองจากการท่องเที่ยวประเทศเมียนมาที่ผ่านมา เนื้อหาการอบรมประกอบด้วยการสร้างประโยคสนทนาเพื่อพูดคุยตามสถานการณ์ต่าง ๆ ไวยากรณ์และคำศัพท์พื้นฐานสำหรับการเดินทางท่องเที่ยว เกร็ดความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม สถานภาพสังคม และเศรษฐกิจเมียนมา เหมาะกับมัคคุเทศก์ หรือผู้ที่ทำงานเกี่ยวกับต่างประเทศ อาจารย์ ครูสอนภาษา และผู้สนใจทั่วไปที่สนใจภาษาและวัฒนธรรมเมียนมา

4.4 ภาษาเมียนมาเพื่อการสื่อความหมายอย่างเป็นทางการ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เข้ารับการอบรมได้เรียนรู้และพัฒนาทักษะทางภาษาเมียนมาในระดับสูง เป็นการต่อยอดการเรียนรู้ภาษาเพื่อเสริมสร้างความแข็งแกร่งในการใช้ภาษาเมียนมา เพื่อการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ มีเนื้อหาการอบรมเกี่ยวกับหลักไวยากรณ์ หลักการเขียนภาษาเมียนมาแบบทางการ เช่น การเขียนรายงาน การเขียนจดหมายเอกสารที่เป็นทางการ เป็นต้น เหมาะกับผู้ที่ต้องการปฏิบัติงานหรือทำธุรกิจกับชาวเมียนมาและผู้สนใจทั่วไป

4.5 ภาษาเมียนมาเพื่อการบริหารองค์กรในโรงงาน เนื้อหาการอบรมเกี่ยวกับการสร้างประโยคสนทนา เพื่อพูดคุยตามสถานการณ์ต่าง ๆ อาทิ การทักทาย/การถามชื่อ การบอกวัน/เวลา การบอกอาการเจ็บป่วย คำศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน อาทิ ตัวเลข เครื่องจักร เครื่องแต่งกาย เอกสารต่าง ๆ เกร็ดความรู้เกี่ยวกับสถานภาพสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมเมียนมา เหมาะกับเจ้าของกิจการ หัวหน้างาน เจ้าหน้าที่องค์กร/บริษัท ที่มีผู้ปฏิบัติงานเป็นชาวเมียนมา บุคคลทั่วไปที่สนใจภาษาเมียนมา

4.6 การแปลภาษาเมียนมาระดับพื้นฐาน เนื้อหาการอบรมเกี่ยวกับทฤษฎีการแปลพื้นฐาน ลักษณะเฉพาะของภาษาเมียนมาและภาษาไทย วิธีและขั้นตอนการแปล ปัญหาในการแปลภาษาเมียนมาเป็นภาษาไทย การแปลภาษาเมียนมาเป็นภาษาไทยในรูปแบบของประกาศ โฆษณา ข่าว บทความและเรื่องสั้น เหมาะสำหรับเจ้าหน้าที่องค์กร บริษัท ที่มีผู้ปฏิบัติงานเป็นชาวเมียนมา บุคคลทั่วไปที่สนใจภาษาเมียนมา

5. วิธีการจัดอบรม

5.1 การบรรยาย โดยใช้เอกสารประกอบการบรรยายที่จัดทำขึ้นและสื่อออนไลน์ที่ผู้เรียนสามารถฝึกฝนเพิ่มเติมได้ด้วยตนเอง

5.2 การฝึกปฏิบัติ โดยฝึกความคล่องในการพูด ฝึกความเข้าใจ และฝึกการเขียนเบื้องต้น

6. การประเมินผล

ใช้วิธีพูดคุย การสอบข้อเขียน เพื่อประเมินความรู้และทักษะของผู้เรียน โดยผู้เรียนสามารถถาม และตอบคำถามในหัวข้อที่คุ้นเคย ตลอดจนเข้าใจคำถาม และข้อความที่ไม่ซับซ้อนได้ มีการใช้คำศัพท์ได้ในระดับความจำเป็นเบื้องต้น และสามารถพูดกับเจ้าของภาษา มีความพยายามที่จะหัดพูดภาษาให้ชาวต่างชาติเข้าใจ ถึงแม้จะออกเสียงหรือใช้ไวยากรณ์ผิดบ้างก็ตาม

7. สถานที่ ระยะเวลา และจำนวนผู้เข้าอบรม

7.1 สถานที่: อาคารภาษาและวัฒนธรรมสยามบรมราชกุมารี สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเซีย มหาวิทยาลัยมหิดล ศาลายา นครปฐม

7.2 ระยะเวลา: แต่ละหัวข้อการอบรม ใช้เวลาในการอบรม 5 วัน วันละ 6 ชั่วโมง (09.00–16.00 น.)
รวม 30 ชั่วโมง

7.3 จำนวนผู้เข้าอบรม: ประมาณรุ่นละ 10–15 คน

รูปแบบการจัดอบรมของโครงการอบรมภาษาเมียนมา ของสถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเซีย มหาวิทยาลัยมหิดล

1. รูปแบบการเข้าเรียนในชั้นเรียน

รูปแบบการจัดอบรมของโครงการอบรมภาษาเมียนมาของสถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเซีย มหาวิทยาลัยมหิดล เป็นลักษณะเข้าร่วมในชั้นเรียน เนื่องจากมีความจำเป็นที่อาจารย์ผู้สอนต้องคอยสังเกต และประเมินผลผู้เรียนในขณะทำการสอนภาษาเมียนมา เช่น อาจารย์ผู้สอนจะคอยสังเกตการออกเสียง ของผู้เรียนให้มีความถูกต้องแม่นยำ การออกเสียง สูง ต่ำ การห่อลิ้น การกระดกลิ้นเพื่อกออกเสียงคำ และ หากผู้เรียนออกเสียงไม่ถูกต้อง ผู้สอนสามารถเดินเข้าไปหาพร้อมสาธิตวิธีการออกเสียงภาษาเมียนมาได้ทันที การเข้าเรียนในชั้นเรียนในการอบรมภาษาจะช่วยทำให้อาจารย์ผู้สอน มีการบรรยายและยกตัวอย่างคำศัพท์ ฝึกให้ผู้เรียนได้พูดและออกเสียง ผู้สอนสามารถฟังและปรับการออกเสียงได้ทันที เมื่อผู้เรียนออกเสียงผิด ผู้สอนจะช่วยอธิบายและแก้ไขให้ถูกต้องในทันที ซึ่งการเข้าเรียนในชั้นเรียนทำให้ผู้เรียนและผู้สอน ได้ทำความรู้จักและคุ้นเคยส่งผลให้ผู้เรียนกล้าแสดงออกและไม่เขินอายในขณะเรียน การมีปฏิสัมพันธ์ ระหว่างผู้เรียนและผู้สอนในชั้นเรียนเป็นสิ่งที่ช่วยลดช่องว่างระหว่างผู้สอนและผู้เรียนได้เป็นอย่างดี

ลักษณะการจัดอบรมในชั้นเรียนนั้น ผู้จัดโครงการอบรมจะดำเนินการประชาสัมพันธ์ข่าวไปยังเว็บไซต์ แพนเพจของสถาบันฯ และเว็บไซต์ของมหาวิทยาลัยมหิดล ผู้ที่ต้องการเข้าร่วมอบรมจะกรอกใบสมัคร ที่ระบุข้อมูลส่วนบุคคลและส่งกลับมายังอีเมลของเจ้าหน้าที่ผู้ดูแลโครงการฯ จากนั้นการอบรมแต่ละครั้ง เจ้าหน้าที่จะส่งข้อมูลอบรมผ่านทางอีเมลล่วงหน้าก่อนวันอบรม 3 วัน ข้อมูลที่ส่งให้ผู้อบรม เช่น ตารางการอบรม แผนการเดินทาง เป็นต้น รวมทั้งให้ข้อมูลเกี่ยวกับที่พักบริเวณรอบ ๆ มหาวิทยาลัยมหิดลอีกด้วย เนื่องจาก เป็นการอบรมต่อเนื่อง 5 วัน ผู้เข้าอบรมต้องเดินทางมาอบรมที่สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเซีย มหาวิทยาลัยมหิดล ศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม และในวันสุดท้ายของการอบรมวิทยากร จะเป็นผู้มอบใบประกาศนียบัตรให้แก่ผู้เข้าอบรมถือเป็นการเสร็จสิ้นกระบวนการอบรม

2. รูปแบบการเรียนในรูปแบบออนไลน์

จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของ COVID-19 ที่ส่งผลกระทบในวงกว้างในหลายมิติทั่วโลก รวมทั้งผลกระทบต่อวงการการศึกษาในหลายแง่มุม ตั้งแต่การปิดเรียน ปรับมาใช้ในการสอนผ่านไกลต่าง ๆ ตลอดจนปัญหาทางเศรษฐกิจที่ตามมาทำให้เด็กหลายคนต้องออกจากโรงเรียน ทำให้ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาเพิ่มมากขึ้น แต่อีกด้านของ COVID -19 นั้น กลายเป็นแรงผลักดันบังคับให้เกิดการปรับตัว และนำมาซึ่งเทคโนโลยีและนวัตกรรมรูปแบบการศึกษาใหม่ ๆ ที่ช่วยให้เด็กได้เรียนรู้ด้วยตนเอง ด้วยรูปแบบที่แตกต่างกลายเป็นโมเดลใหม่ ๆ ที่สอดคล้องกับบริบทของแต่ละพื้นที่ทั่วโลก

การเรียนรู้ภาษาอย่างมีประสิทธิภาพต้องฝึกฝนจนเกิดความชำนาญเพื่อให้สามารถสื่อสารได้ดี ในสถานการณ์ต่าง ๆ และเมื่อต้องเผชิญกับวิกฤตการณ์การแพร่ระบาดของ COVID-19 การจัดอบรมภาษาเมียนมา ในหลักสูตร “ภาษาและวัฒนธรรมเมียนมา” ของสถาบันฯ ก็ได้รับผลกระทบในด้านสถานศึกษา ด้านผู้เรียน และด้านผู้สอนด้วยเช่นเดียวกันกับสถาบันการศึกษาอื่น ๆ ดังนี้

ด้านสถานศึกษา ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของ COVID-19 ทำให้สถานศึกษาต้องประกาศ ปิดการเรียนการสอนในชั้นเรียนปกติ ตามประกาศของศูนย์บริหารสถานการณ์ COVID - 19 (ศบค.) เกิดผลกระทบต่อทั้งผู้สอนและผู้เรียน การทำโครงการต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนส่งเสริมศักยภาพของทั้งผู้เรียน และผู้สอนต้องหยุดไปโดยปริยาย (อิศณา ศรัทธาธรรณนา, 2564) ซึ่งมหาวิทยาลัยมหิดลได้มีประกาศ เรื่องการปิดส่วนงานทั้งหมดของมหาวิทยาลัยในพื้นที่ศาลา โดยให้คณาจารย์ และเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานที่บ้าน (work from home) ยกเว้นหน่วยงานภายในที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการประชาชน เช่น โรงพยาบาล ศูนย์ทันตกรรม หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการดูแลรักษาความปลอดภัย เป็นต้น การจัดการเรียนการสอน การสอบประจำภาค การจัดการกิจกรรมทางวิชาการ ให้ดำเนินงานผ่านระบบออนไลน์ (มหาวิทยาลัยมหิดล, 2563)

ด้านผู้เรียน พบว่า การปรับตัวอย่างรวดเร็วช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของ COVID-19 ส่งผลให้ผู้เรียนขาดความพร้อมด้านอุปกรณ์การเรียนออนไลน์ที่ใช้ในการเรียนกับสถาบันฯ เช่น อุปกรณ์ที่ไม่ทันสมัยที่จะรองรับโปรแกรม Cisco Webex Meetings ตามที่สถาบันฯ กำหนด หรือแม้กระทั่งปัญหา อินเทอร์เน็ต เป็นต้น และมีนักเรียนจำนวนมากไม่พร้อมเรียนออนไลน์ เพราะอุปกรณ์ที่ไม่เพียงพอสำหรับเด็ก ทุกคนในครอบครัว สภาพแวดล้อมที่บ้านไม่เอื้ออำนวย หรือ สภาวะเศรษฐกิจที่ทำให้ครอบครัวไม่สามารถแบกรับค่าใช้จ่ายเพิ่มเติมด้านอินเทอร์เน็ตได้ ทำให้นักเรียนขาดโอกาสในการเข้าถึง หรือขาดความต่อเนื่องในการเรียน ขาดการฝึกฝน ขาดปฏิสัมพันธ์กับครูและเพื่อน เมื่อไม่เข้าใจในบทเรียนก็ไม่สามารถถามใครได้ ทำให้เรียนไม่รู้เรื่อง และเกิดความเบื่อหน่าย สร้างความรู้สึกที่ไม่อยากเรียน

ด้านผู้สอน พบว่า จากการสังเกตระหว่างการสอนทำให้พบปัญหาของผู้เรียน ดังนั้นจึงนำมาพิจารณากับ คณะผู้จัดโครงการเพื่อปรับกระบวนการเรียนการสอน หาเทคนิค วิธีการต่าง ๆ ในการสอน และเมื่อ สถานการณ์คลี่คลาย จึงพิจารณาจัดการเรียนการสอนตามปกติได้ ผู้สอนต้องเตรียมการสอนในแบบ ฐานวิถีชีวิตใหม่ ดังนั้นผู้สอนจึงได้รับผลกระทบทั้งด้านการเตรียมการสอน การวัดประเมินผล เพราะต้อง ปรับเปลี่ยนและปรับปรุงให้เหมาะสมในแต่ละช่วงเวลา (อิศณา ศรัทธาธรรณนา, 2564)

จากผลกระทบที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่าสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรค COVID-19 ส่งผลกระทบต่อคุณภาพการศึกษาเป็นอย่างมาก แม้ว่ามหาวิทยาลัยจะสามารถเตรียมตัวรับมือกับการเรียน การสอนออนไลน์ได้ดี แต่ปฏิเสธไม่ได้เลยว่า การแพร่ระบาดของโรค COVID-19 เป็นการบังคับให้การศึกษา ต้องปรับตัวให้เข้ากับยุคสมัย และเทคโนโลยีในช่วงเวลาอันสั้น (ยง ภู่วรรณ, 2563) ด้วยเหตุผลหลายประการ จึงทำให้สถาบันฯ ได้ใช้รูปแบบการจัดอบรมแบบออนไลน์สำหรับโครงการอบรม ทำให้เกิดการปรับตัวกับ การใช้เทคโนโลยีให้เกิดประโยชน์เพื่อช่วยให้การเรียนการสอนเป็นไปอย่างต่อเนื่อง ซึ่งลักษณะการจัดอบรมนั้น สถาบันฯ ได้ปรับวัน เวลา ให้สอดคล้องกับผู้เข้าอบรมมากที่สุด เช่น การกำหนดช่วงเวลาของการจัดอบรม กำหนดให้เป็นเวลาหลังเลิกงาน หรืออบรมวันเสาร์-อาทิตย์ เป็นต้น การอบรมภาษาแบบออนไลน์นี้ เมื่อมีผู้สมัคร เข้าร่วมโครงการอบรมตามประกาศประชาสัมพันธ์ของโครงการ เจ้าหน้าที่จะส่งอีเมลแจ้งยืนยันการจัดอบรม

และแจ้งรายละเอียดเพื่อให้ผู้เข้าอบรมได้เตรียมความพร้อม อีกทั้งเพิ่มช่องทางสื่อสารในแบบกลุ่มผ่านแอปพลิเคชันไลน์ เพื่อใช้เป็นช่องทางในการสื่อสารระหว่างผู้เข้าอบรม ผู้สอน และเจ้าหน้าที่ จากนั้น เมื่อเสร็จสิ้นการอบรมเจ้าหน้าที่จะส่งใบประกาศนียบัตรพร้อมใบเสร็จรับเงินให้ผู้เข้าอบรมตามที่อยู่ที่ได้รับไว้ในใบสมัครเข้าอบรมตั้งแต่แรก โดยทั้งหมดของกระบวนการอบรมจะใช้รูปแบบออนไลน์ผ่านแอปพลิเคชันต่าง ๆ

ฐานวิถีชีวิตใหม่ (New Normal)

ราชบัณฑิตยสภา โดยคณะกรรมการบัญญัติศัพท์วิทยาศาสตร์ราชบัณฑิตยสภาได้บัญญัติศัพท์ “New Normal” ไว้ว่า คือ ความปกติใหม่ หรือฐานวิถีชีวิตใหม่ หมายถึง รูปแบบการดำเนินชีวิตอย่างใหม่ที่แตกต่างจากอดีตอันเนื่องมาจากมีบางสิ่งมากระทบจนแบบแผนและแนวทางปฏิบัติที่คนในสังคมคุ้นเคยอย่างเป็นปกติและเคยคาดหมายล่วงหน้าได้ ต้องเปลี่ยนแปลงไปสู่วิถีใหม่ภายใต้หลักมาตรฐานใหม่เพื่อให้ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันได้ในสังคมท่ามกลางวิกฤตการณ์การแพร่ระบาดของ COVID-19 เป็นแนวทางระมัดระวัง และลดความเสี่ยงของการติดเชื้อที่ทุกคนต้องให้ความสำคัญ และปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด ได้แก่ การสวมหน้ากากอนามัย การล้างมือบ่อย ๆ การเว้นระยะห่างอย่างน้อย 2 เมตรในสถานที่ต่าง ๆ พกเจลแอลกอฮอล์ หลีกเลี่ยงการเข้าไปยังสถานที่แออัด (ราชบัณฑิตยสภา, 2563)

ฐานวิถีชีวิตใหม่ทางการศึกษา (New Normal of Education) เป็นการเปลี่ยนแปลงในเรื่องของการปรับแนวทางการจัดการเรียนการสอน วิธีการเรียนการสอน บทบาทของผู้เรียนและผู้สอน การจัดสภาพแวดล้อมในการเรียนการสอน การติดต่อสื่อสารระหว่างผู้เรียนและผู้สอนตลอดจนผู้ปกครอง การบริหารจัดการภายในสถานศึกษาแต่ละที่ ในเรื่องของการจัดการงบประมาณให้เหมาะสม การบริหารการเงินของแต่ละสถานศึกษา กิจกรรมทางสังคมในสถานศึกษา เช่น การประชุม อบรม สัมมนา การเรียนรู้การนำเทคโนโลยีมาช่วยในการจัดการเรียนการสอน และการดำเนินกิจกรรมผ่านโปรแกรมต่าง ๆ เช่น Google Meet, Zoom, Microsoft Team, Cisco Webex Meetings เป็นต้น เพราะทุกกิจกรรมทางการศึกษาต้องดำเนินต่อไปภายใต้มาตรการที่เน้นในเรื่องความปลอดภัยเป็นสำคัญ (อิศณา ศรีธำรัตน์ธนา, 2564)

รูปแบบการจัดอบรมภาษาเมียนมาในฐานวิถีชีวิตใหม่

มหาวิทยาลัยมหิดล ได้ออกประกาศแนวทางปฏิบัติในการจัดการเรียนการสอนเพื่อรองรับสถานการณ์ COVID-19 เพิ่มเติม และใช้ในการดำเนินการในกรณีที่ไม่สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภายในมหาวิทยาลัยได้ คือ กำหนดให้ทุกหน่วยงานภายใต้การกำกับดูแลของมหาวิทยาลัยนำแอปพลิเคชันการประชุมทางวิดีโอด้วยโปรแกรม Cisco Webex Meetings มาใช้ภายในมหาวิทยาลัย ทั้งนี้การนำไปใช้ในการปฏิบัติงานให้อยู่ในดุลยพินิจของแต่ละส่วนงาน ดังนั้นสถาบันฯ จึงได้นำแอปพลิเคชันดังกล่าวมาใช้ในการจัดอบรมแบบออนไลน์ สำหรับโครงการอบรมหลักสูตร “ภาษาและวัฒนธรรมเมียนมา” ควบคู่ไปกับการจัดทำวิดีโอบันทึกการสอนผ่านช่องทางยูทูบของสถาบันฯ ซึ่งได้จัดทำไว้เพื่อการเรียนการสอนอยู่แล้ว โดยอธิบายได้ดังนี้

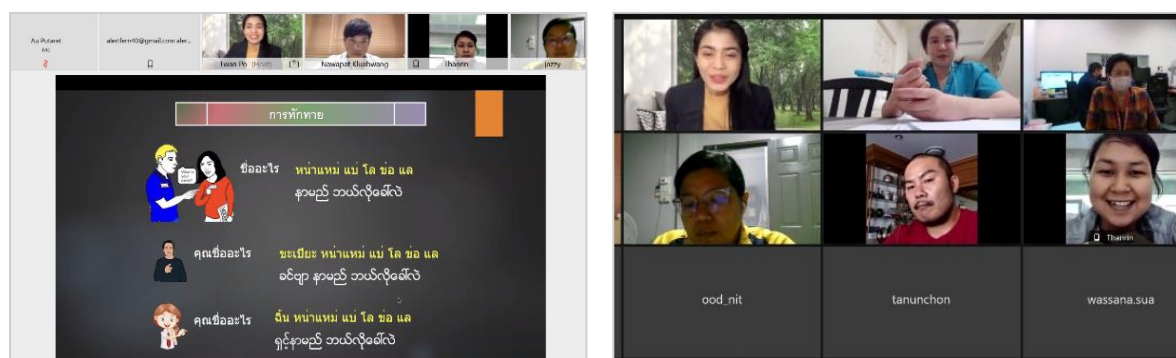
1. การสอนแบบถ่ายทอดสด ใช้ระบบการสอนทางไกลผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเพื่อจัดการสอน บรรยายหรือสาธิตแบบถ่ายทอดสด ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตของมหาวิทยาลัย โดยใช้โปรแกรม Cisco Webex Meetings ซึ่งเป็นเทคโนโลยีที่ช่วยให้อาจารย์และนักศึกษาสามารถสื่อสารระหว่างกันได้แบบไร้สาย สามารถมองเห็นไฟล์ หรือเอกสารจากเครื่องคอมพิวเตอร์ของผู้สอน รวมถึงภาพวิดีโอ และสามารถพูดคุยโต้ตอบกันได้ทั้งจากที่บ้าน ที่มหาวิทยาลัย วิทยาเขตต่าง ๆ และทุกที่มีอินเทอร์เน็ต

ภาพที่ 2 ตัวอย่างการอบรมออนไลน์ ภาษาเมียนมาเบื้องต้น

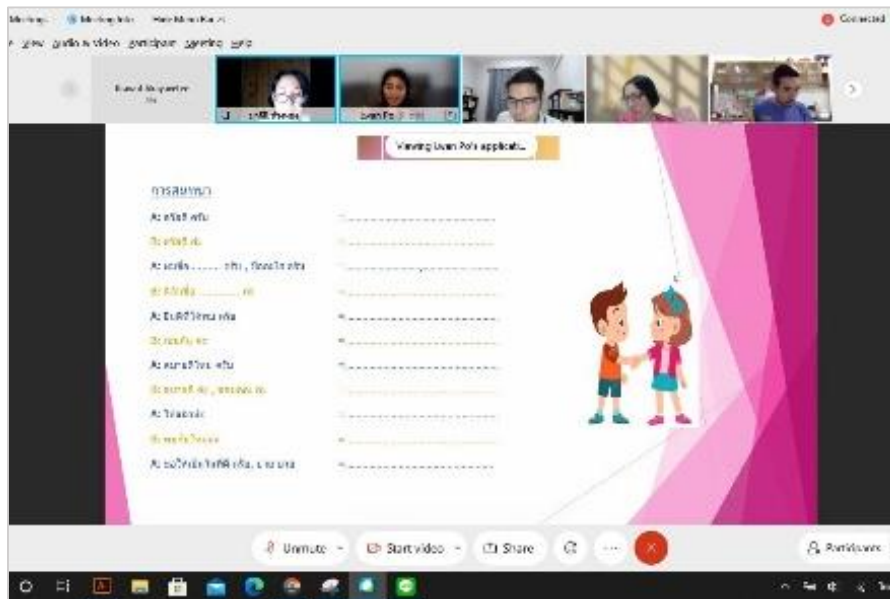
หมายเหตุ. จาก การอบรม “ภาษาเมียนมาเบื้องต้น” รุ่นที่ 3 โดย สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเซีย (RILCA) มหาวิทยาลัยมหิดล, 2564, (<http://lc.mahidol.ac.th/rilca360/20211106-myanmar03/>).

ภาพที่ 3 ตัวอย่างการอบรมออนไลน์ ภาษาเมียนมาเพื่อบุคลากรการแพทย์

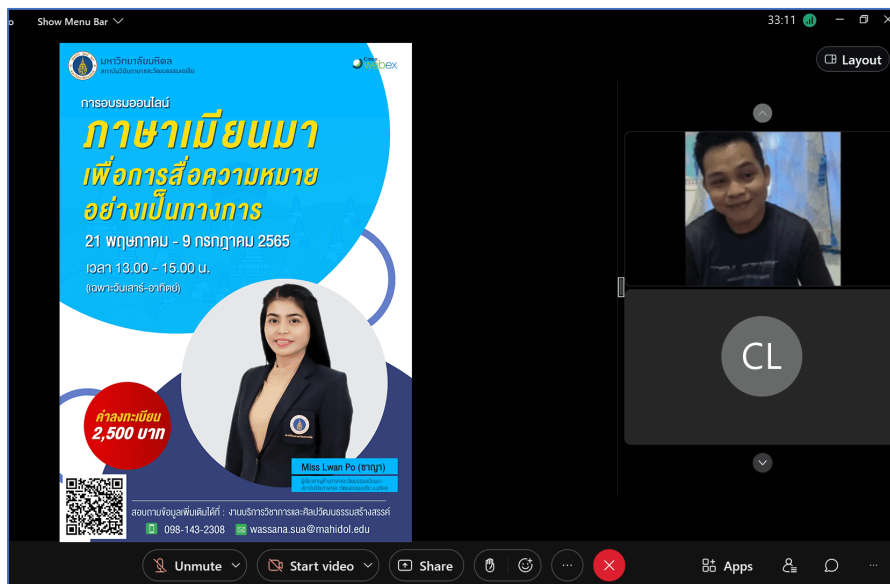
หมายเหตุ. จาก การอบรม “ภาษาเมียนมาเพื่อบุคลากรการแพทย์ รุ่นที่ 1” โดย สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเซีย (RILCA) มหาวิทยาลัยมหิดล, 2564, (<http://lc.mahidol.ac.th/rilca360/20210705-myanmar/>).

ภาพที่ 4 ตัวอย่างการอบรมออนไลน์ ภาษาเมียนมาเพื่อการท่องเที่ยว

หมายเหตุ. จาก การอบรม “ภาษาเมียนมาเพื่อการท่องเที่ยว” โดย สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย (RILCA) มหาวิทยาลัยมหิดล, 2564, (<http://lc.mahidol.ac.th/rilca360/20210506-myanmar/>).

ภาพที่ 5 ตัวอย่างการอบรมออนไลน์ ภาษาเมียนมาเพื่อการสื่อความหมายอย่างเป็นทางการ

หมายเหตุ. จาก การอบรม “ภาษาเมียนมาเพื่อการสื่อความหมายอย่างเป็นทางการ” โดย สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย (RILCA) มหาวิทยาลัยมหิดล, 2565, (<http://lc.mahidol.ac.th/rilca360/20220521-myanmar/>).

1.1 ข้อดี

- 1) การจัดการอบรมสามารถทำได้ทุกสถานที่ที่สะดวกและมีสัญญาณอินเทอร์เน็ต
- 2) สามารถเรียนทบทวนได้ เพราะมีระบบบันทึกการอบรมไว้
- 3) ผู้สอนสามารถเชิญ ผู้เชี่ยวชาญ มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพิ่มเติมได้
- 4) ประหยัดเวลา และค่าใช้จ่ายในการเดินทางทั้งผู้เรียนและผู้สอน
- 5) ปลอดภัยจากการติดเชื้อและการแพร่ระบาดของโรค เพราะไม่ต้องใกล้ชิดกับบุคคลอื่น
- 6) ทำให้โครงการจัดอบรมภาษาเมียนมา สามารถดำเนินไปได้อย่างต่อเนื่อง

1.2 ข้อจำกัด

- 1) ความชำนาญของผู้สอน พบว่า ผู้สอนบางกลุ่มยังไม่คุ้นชินกับการประยุกต์ใช้โปรแกรมหรือเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน
- 2) การฝึกออกเสียง การฟัง ตลอดจนการพูดคุยโต้ตอบในห้องเรียน ได้ยินไม่ชัดเจนทำให้เกิดความล่าช้า เนื่องด้วยความไม่เสถียรของสัญญาณอินเทอร์เน็ต
- 3) ความพร้อมของผู้เรียน เช่น อุปกรณ์ที่สนับสนุนในการเรียน เช่น คอมพิวเตอร์ สมาร์ทโฟน แท็บเล็ต และ สัญญาณอินเทอร์เน็ต เป็นต้น
- 4) มีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น เช่น การซื้อสัญญาณอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง ค่าไฟฟ้าเพิ่ม เป็นต้น
- 5) ปัญหาด้านเทคนิค เช่น ไฟฟ้าดับ คอมพิวเตอร์มีปัญหา ระบบอินเทอร์เน็ตล่มหรือสัญญาณไม่เสถียร ส่งผลให้การอบรมไม่ต่อเนื่อง เป็นต้น

จากข้อดีและข้อจำกัดของการอบรมในรูปแบบออนไลน์นั้น ทำให้ผู้จัดโครงการอบรมทบทวนและนำไปพิจารณาเป็นแนวทางในการพัฒนาโครงการอบรมภาษาเมียนมา ให้ตอบสนองต่อผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เข้าร่วมโครงการ รวมถึงพิจารณานำไปปรับเป็นนโยบายการจัดโครงการอบรมภาษาเมียนมาของสถาบันฯ ต่อไปในอนาคตอีกด้วย

2. การจัดทำบันทึกวิดีโอการสอนผ่านช่องทางยูทูบ ยูทูบเป็นเว็บไซต์ที่ให้บริการแลกเปลี่ยนภาพวิดีโอระหว่างผู้ใช้ที่ให้บริการฟรีไม่เสียค่าใช้จ่าย ซึ่งเป็นข้อดีของเว็บไซต์ทำให้มีผู้ใช้บริการจำนวนมากไม่ว่าจะใช้เพื่อการโฆษณาสินค้า ความบันเทิง ยังรวมถึงใช้ในการศึกษาและจัดการเรียนการสอนได้อีกด้วย ซึ่งในปัจจุบันการจัดการเรียนการสอนได้ก้าวเข้าสู่ยุคดิจิทัลอย่างเต็มรูปแบบ เทคโนโลยีคือสิ่งที่ช่วยในการเข้าถึงข้อมูลได้ง่ายและสะดวกสบายมากขึ้น อีกทั้งยังทำให้เกิดการเรียนการสอนในรูปแบบใหม่ (ศรัณย์ บุญทา, 2558) ซึ่งยูทูบได้เข้ามามีบทบาทเป็นอย่างมาก ถือว่าเป็นเครื่องมือที่ทำให้ผู้เรียนสามารถค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองได้ตลอดเวลา ช่วยให้การเผยแพร่ความรู้ดำเนินต่อไปได้ ดังนั้นการอบรมภาษาเมียนมาผ่านช่องทางยูทูบจึงเป็นอีกหนึ่งแนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพและพัฒนาทักษะด้านภาษา ท่ามกลางวิกฤตการณ์การแพร่ระบาดของ COVID-19

ภาพที่ 6 ตัวอย่างการสอนภาษาเมียนมา โดยการจัดทำบันทึกวิดีโอการสอนผ่านทางยูทูป

หมายเหตุ. จาก การสอนภาษาเมียนมา: การออกเสียงวรรณยุกต์ภาษาเมียนมา โดย สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย (RILCA) มหาวิทยาลัยมหิดล, 2564, (https://www.youtube.com/watch?v=Dbnht_8BgKY).

2.1 ข้อดี

- 1) ลดเวลาการเดินทาง ทั้งครูผู้สอน และผู้เรียน
- 2) สามารถใช้เครื่องมือออนไลน์ค้นคว้าข้อมูลเพิ่มเติมได้มากขึ้น และไม่จำกัดเวลา
- 3) ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองตลอดเวลา และสามารถทบทวนได้ไม่จำกัดจำนวนครั้ง

2.2 ข้อจำกัด

- 1) การสอนมีลักษณะเป็นการสื่อสารทางเดียว จึงมีโอกาสเกิดความผิดพลาดในการรับรู้ อีกทั้งผู้เรียนไม่สามารถซักถามข้อสงสัยกับทางผู้สอนได้
- 2) การเข้าถึงอุปกรณ์เรียนออนไลน์ไม่ว่าจะเป็น โทรศัพท์ โทศัพท์มือถือ แท็บเล็ต หรือ สัญญาณอินเทอร์เน็ตมีข้อจำกัด
- 3) กรณีที่วิดีโอมีความยาวมาก ๆ ส่งผลให้การดาวน์โหลดล่าช้าและเปลืองสัญญาณอินเทอร์เน็ต

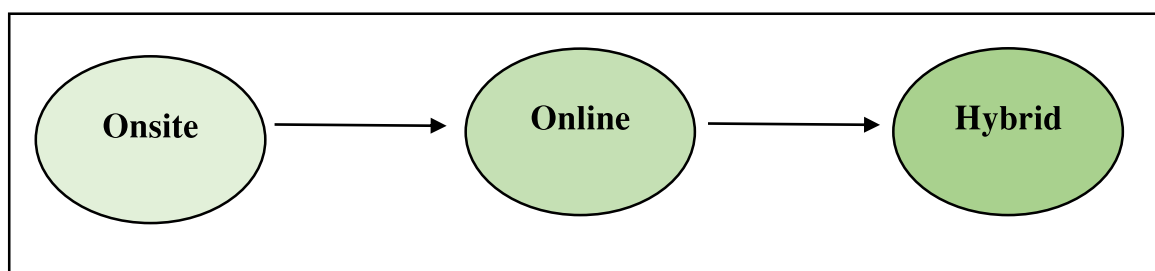
Hybrid Learning เทรนด์การเรียนรู้แบบผสมผสานตอบโต้ภัยสถานการณ์ COVID-19

จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของ COVID-19 ส่งผลให้การเรียนการสอนในห้องเรียนมีความจำเป็นที่ต้องมีการปรับรูปแบบใหม่เพื่อลดความเสี่ยงต่อการติดเชื้อ ดังนั้นจึงมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการเรียนการสอนเป็นแบบออนไลน์ โดยให้ผู้เรียนและผู้สอนสามารถเข้าร่วมชั้นเรียนได้จากที่พักของตนเอง จากการสังเกตของผู้สอนพบว่า ผู้เรียนรับความรู้จากผู้สอนได้ไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ เช่น การออกเสียงของภาษา การท่อนเสียงเพื่อออกเสียง หรือการออกเสียงที่คล้ายคลึงกัน ทำให้ผลกระทบดังกล่าวส่งผลต่อผู้เรียนเป็นอย่างมาก เนื่องจากหากผู้เรียนได้จดจำการออกเสียงที่ไม่ถูกต้อง จะทำให้ผู้เรียนนำไปใช้ผิดได้ เมื่อสถานการณ์การแพร่ระบาดของ COVID-19 คลี่คลายลง สถาบันฯ จึงได้พิจารณาปรับเปลี่ยนรูปแบบการเรียนแบบออนไลน์เป็นรูปแบบ Hybrid Learning หรือบางที่อาจจะเรียกว่า Blended Learning คือการเรียนแบบผสมผสานรูปแบบใหม่ เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นและปรับเปลี่ยนได้ตามสถานการณ์ของชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไป

โดยมีการผสมผสานการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในเวลาเดียวกัน (synchronous) และคนละเวลา (asynchronous) ที่เชื่อมโยงด้วยเครือข่ายโทรคมนาคม สามารถเรียนได้แบบออนไลน์ วิดีโอถ่ายทอดสดจากคลาส หรือ live-streaming ร่วมกับการเข้าเรียนในห้องเรียนได้เช่นกัน

ภาพที่ 7 การปรับเปลี่ยนรูปแบบการเรียนการสอนของโครงการอบรมภาษาเมียนมา

หมายเหตุ. โดย วาสนา ส้วยเกร็ด, 2565.

ผลดีของการออกแบบห้องเรียนยุคใหม่แบบ Hybrid Learning สามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียนที่มีรูปแบบการเรียนรู้ที่ต่างกัน (learning style) สามารถดึงดูดและกระตุ้นความสนใจของผู้เรียนได้ดี เพื่อเปิดโอกาสการเรียนรู้ด้วยตนเองตามวัน เวลา และสถานที่ที่ตนเองสะดวก เพื่อเป็นการพัฒนาบุคลากรการสอนให้มีความสามารถหลากหลาย ดำเนินงานวิจัย การบริการวิชาการ และงานสร้างสรรค์ ได้มากขึ้น มีการเชื่อมต่อและการประสานเป็นไปได้อย่างง่ายดาย ตอบสนองกับฐานวิถีชีวิตใหม่ในสภาพการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นตลอดเวลา (ดิเรก ตั้งจิตยีนง, 2565)

สรุปและอภิปราย

การอบรมภาษาเมียนมาในวิถีชีวิตใหม่ท่ามกลางวิกฤตการณ์การแพร่ระบาดของโรค COVID-19 ทำให้มีความจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบการสอนให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ส่งผลให้จากเดิมที่สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดล จัดโครงการอบรมภาษาเมียนมาให้มีการเรียนการสอนในชั้นเรียน ผู้เรียนต้องเดินทางมาร่วมโครงการเป็นระยะเวลา 5 วัน การสอนจะให้ความสำคัญกับผู้สอนเป็นหลัก เน้นการปฏิสัมพันธ์กันในห้องเรียน ทักษะการออกเสียง จังหวะการออกเสียงต่าง ๆ ผู้สอนจะสาธิต และถามตอบโดยตรงกับผู้เรียน และภายหลังจากชั้นเรียนผู้เรียนสามารถทบทวนบทเรียนได้จากบันทึกวิดีโอการสอนผ่านช่องทางยูทูปที่เจ้าหน้าที่โครงการได้จัดเตรียมไว้ให้

ในช่วงการแพร่ระบาดของ COVID-19 ทำให้สถานศึกษาต้องประกาศปิดการเรียนการสอนในชั้นเรียนปกติ ตามประกาศของศูนย์บริหารสถานการณ์ COVID - 19 (ศบค.) เกิดผลกระทบต่อ การทำโครงการต่าง ๆ ที่จัดเพื่อสนับสนุนส่งเสริมศักยภาพของทั้งผู้เรียนและผู้สอนต้องหยุดไปโดยปริยาย ทำให้สถาบันฯ ต้องนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้เพื่อให้โครงการต่าง ๆ ยังสามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่องผู้สอนต้องศึกษาทำความเข้าใจให้ทันต่อความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยี ต้องปรับเทคนิคและวิธีการถ่ายทอดความรู้ให้สอดคล้องและเชื่อมโยงกับเนื้อหาของหลักสูตร โดยเน้นเนื้อหาที่กระชับและเหมาะสม ดึงดูดความสนใจให้ผู้เข้าอบรมมีปฏิสัมพันธ์ในห้องเรียน ผลของการเรียนออนไลน์ภายใต้วิกฤตการณ์

การแพร่ระบาดของ COVID-19 นั้น ยังมีแรงจูงใจน้อยกว่าการจัดอบรมในห้องเรียน เนื่องจากขาดความชัดเจนในการออกเสียง และขาดการโต้ตอบซักถามได้ในเวลาอันรวดเร็ว อีกทั้งผู้สอนไม่สามารถสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนได้อย่างทั่วถึง ซึ่งจากการศึกษาของพิชญ์สินี เสถียรธราดลและคณะ (2564) พบว่า รูปแบบการเรียนออนไลน์มีข้อจำกัดด้านความพร้อมของอุปกรณ์ และจากประสบการณ์ของผู้เรียนและผู้สอนในการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์นั้น รูปแบบการสอนในชั้นเรียนปกติสร้างแรงจูงใจในการเรียนมากกว่ารูปแบบการเรียนการสอนแบบออนไลน์

ดังนั้นจากการสังเกตและการประเมินผลของผู้สอน รูปแบบการเรียนการสอนแบบออนไลน์ยังไม่ใช่วิธีแบบที่มีประสิทธิภาพที่สุดสำหรับการจัดอบรมของโครงการอบรมภาษาเมียนมาของสถาบันฯ แต่ก็มีปฏิเสธไม่ได้ว่าการเรียนการสอนแบบออนไลน์ได้เข้ามาแทนที่การเรียนการสอนในห้องเรียนตามปกติ และกลายเป็นส่วนสำคัญของการศึกษาในโลกยุคปัจจุบัน เนื่องจากในบางกิจกรรมยังจำเป็นต้องเรียนในชั้นเรียนโดยเฉพาะ ด้วยข้อจำกัดด้านสถานที่และวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ อย่างไรก็ตามการจัดอบรมของโครงการอบรมภาษาเมียนมาของสถาบันฯ สามารถเรียนรู้แบบออนไลน์ควบคู่ไปกับการเรียนรู้ในรูปแบบเข้าชั้นเรียน แนวคิดนี้จึงสอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้เพื่อแก้ปัญหาทางการศึกษาที่เรียกว่า Hybrid Learning ดังนั้นสถาบันฯ จึงนำการจัดการเรียนการสอนรูปแบบ Hybrid Learning มาใช้ ซึ่งมีความจำเป็นที่ต้องเตรียมความพร้อมในด้านต่าง ๆ ทั้งด้านการจัดการ ด้านเทคโนโลยี ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน และที่สำคัญคือการเตรียมความพร้อมให้ทั้งผู้สอนและผู้เรียนให้เข้าใจ สามารถก้าวทันเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่ใช้กับนวัตกรรมการเรียนการสอนในยุคการศึกษาไร้พรมแดนอีกด้วย แม้ว่าในอนาคตอันใกล้จะสามารถรับมือกับเรื่องของสถานการณ์การแพร่ระบาดของ COVID-19 และเข้าสู่ภาวะปกติได้ แต่ก็ไม่สามารถคาดเดาได้ว่าในอนาคตจะต้องเผชิญกับสถานการณ์เช่นนี้อีกหรือไม่ จึงเป็นหนทางที่ผู้สอนจะจัดเตรียมการเรียนการสอนแบบผสมผสานนี้ ไว้เพื่อรับมือกับสถานการณ์ที่ไม่อาจคาดการณ์ได้ในอนาคต

รายการอ้างอิง

กันต์ภูษิต วิโรจะ. (2563). การศึกษาภาษาและวัฒนธรรมเมียนมาที่ใช้ในจังหวัดสมุทรสาคร.

วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยวิทยาเชิงพุทธ, 5(10), 213-230.

ดิเรก ตั้งจิตยืนยง. (2565, 18 มีนาคม). ห้องเรียนยุคใหม่ รองรับการใช้งานแบบ Hybrid Learning.

AVL. <https://avl.co.th/blogs/hybrid-learning/>

ธนชัย แสงจันทร์. (2559, 10 พฤศจิกายน). ภาษา (ถิ่น) ในอาเซียน. ศูนย์การเรียนรู้อาเซียนกรม

ส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. <http://asean.dla.go.th/public/knowledgeArticle.do?cmd=article&category=5&nid=46&lang=th&random=1478907428474>

ธิษณา ศรัทธารัตน์ธนา. (2564). การจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในวิถีชีวิตใหม่ในบริบทการศึกษาของประเทศไทย. วารสารครุศาสตร์อุตสาหกรรม, 20(3), C1-C15.

- นภาพรรณ จ้อยชารัตน์. (2558). การจัดอบรมและแรงจูงใจที่มีความสัมพันธ์ต่อการถ่ายโอนการฝึกอบรม: กรณีศึกษา สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย [การค้นคว้าอิสระ, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี]. DSpace JSPUI.
<http://www.repository.rmutt.ac.th/dspace/bitstream/123456789/2878/1/RMUTT-151702.pdf>
- นิตาวรรณ สุบรรณเสนีย์. (2556). ความต้องการแรงงานคนไทยที่มีความรู้ภาษาเมียนมาในตลาดแรงงาน เพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC). [ปัญหาพิเศษ, มหาวิทยาลัยบูรพา].
http://digital_collect.lib.buu.ac.th/dcms/files/54930548.pdf
- พิชญ์สินี เสถียรธราดล, นริศา ไพเจริญ, กมลวดี บุรณวัฒน์, ณณินทรา อีรนนท์ และวิไลวรรณ จักรแก้ว. (2564). ผลกระทบของการเรียนออนไลน์ภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019: กรณีศึกษานิสิตหลักสูตรการศึกษาด้านจิตและศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยพะเยา. วารสารบัณฑิตแสงโคมคำ, 6(3), 424-439.
- มหาวิทยาลัยมหิดล. (2563, 23 ธันวาคม). คำแถลง/ประกาศมหาวิทยาลัยมหิดล (COVID-19) เรื่อง การปิด ส่วนงานของมหาวิทยาลัยมหิดลในพื้นที่ศาลายา การจัดกิจกรรมทางการศึกษาและการประชุมผ่านออนไลน์. Mahidol University. <https://mahidol.ac.th/temp/2020/12/announcement-23-12-63-th.pdf>
- ยง ภู่วรรณ. (2563). ผลกระทบจากการระบาดของโรค COVID-19 ผลกระทบทางด้านการศึกษา. COVID-19 และระบาดวิทยา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
<https://learningcovid.ku.ac.th/course/?c=7&l=4>
- ราชบัณฑิตยสภา. (2563, 13 พฤษภาคม). ราชบัณฑิตบัญญัติศัพท์คำว่า “New Normal”.
<https://shorturl.asia/sU37j>
- ศรัณย์ บุญทา. (2558, 11 กุมภาพันธ์). ยูทูบ ห้องเรียนใหม่ พลังการเรียนรู้ที่ไม่รู้จบ. ครูบ้านนอก.คอม.
<https://www.kroobannok.com/73955>
- อภิชาติ จำรัสสุทธิรงค์, จรัมพร ไหล่ายอง และกัญญา อภิพรชัยสกุล. (2554). ชีวิตความเป็นอยู่ของ แรงงานข้ามชาติใน 11 จังหวัดสำคัญในประเทศไทย. สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.
- อัญญรัตน์ นาเมือง. (2560). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ในการสอนภาษาเมียนมาเพื่อพัฒนา ทักษะการสื่อสารสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วารสารมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 4(1), 54-66.
- สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเซีย มหาวิทยาลัยมหิดล. (2564, 28 เมษายน). การสอนภาษาเมียนมา: การออกเสียงวรรณยุกต์ภาษาเมียนมา. YouTube.
https://www.youtube.com/watch?v=Dbnht_8BgKY
- สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเซีย มหาวิทยาลัยมหิดล. (2564, 5 พฤษภาคม). การอบรม “ภาษา เมียนมาเพื่อการท่องเที่ยว”. <http://lc.mahidol.ac.th/rilca360/20210506-myanmar/>

สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเซีย มหาวิทยาลัยมหิดล. (2564, 5 กรกฎาคม). การอบรม
“ภาษาเมียนมาเพื่อบุคลากรการแพทย์ รุ่นที่ 1”.

<http://lc.mahidol.ac.th/rilca360/20210705-myanmar/>

สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเซีย มหาวิทยาลัยมหิดล. (2564, 6 พฤศจิกายน). การอบรม
“ภาษาเมียนมาเบื้องต้น” รุ่นที่ 3. <http://lc.mahidol.ac.th/rilca360/20211106-myanmar03/>

สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเซีย มหาวิทยาลัยมหิดล. (2565, 21 พฤษภาคม). การอบรม
“ภาษาเมียนมาเพื่อการสื่อความหมายอย่างเป็นทางการ”.

<http://lc.mahidol.ac.th/rilca360/20220521-myanmar/>

บทความงานสร้างสรรค์ (Creative Work Articles)

เพลงชุดภูมิทัศน์พัฒนศิลป์: การสร้างสรรค์เพลงค่านิยมองค์กร สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

Phum-wat Patanasilpa: The Creative Suite of Bunditpatanasilpa Institute Core Values

บำรุง พาทย์กุล / Bamrung Phattayakul

อาจารย์ ดร. โครงการบัณฑิตศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

Dr., Graduate School, Bunditpatanasilpa Institute

bumrung_ptk@hotmail.com

วัชรมนต์ อรัญยานาค / Watcharamon Aranyaank

อาจารย์ ดร. วิทยาลัยนาฏศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

Dr., The College of Dramatic Arts, Bunditpatanasilpa Institute

ach_aem1640@hotmail.com

Received: October 20, 2022 Revised: November 25, 2022 Accepted: December 15, 2022 Published: December, 29 2022

บทคัดย่อ

บทความนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างสรรค์เพลงชุดภูมิทัศน์พัฒนศิลป์ ประกอบด้วย เพลงนาฏศิลป์ปาริหมย์ และเพลงภูมิทัศน์พัฒนศิลป์ การสร้างสรรค์เนื้อร้องใช้คำประพันธ์ชนิดกลอนแปด มีการใช้การสัมผัสและลักษณะรูปแบบการประพันธ์ที่ใช้คำคล้องจองกันทั้งสระ พยัญชนะ และวรรณยุกต์ การสร้างสรรค์มีการนำคำสัมผัสอักษรมาใช้ สัมผัสอักษร คือ คำคล้องจองที่ใช้พยัญชนะชนิดเดียวกัน ทำให้เกิดเสียงในการเล่นคำและสำเนียง เกิดเป็นท่วงทำนองดนตรีที่มีการไต่ระดับเสียงสูงต่ำ โดยบทเพลงมีเนื้อร้องเพลงละ 4 บทกลอน การสร้างสรรค์ทำนองเพลงชุดภูมิทัศน์พัฒนศิลป์ ใช้หลักโครงสร้างเพลงไทยในการสร้างทำนองเพลงยึดรูปแบบสังคีตลักษณ์ เป็นเพลง 2 ท่อน จังหวะหน้าทับเพลงไทย คือ หน้าทับปรบไก่ สองชั้น และหน้าทับจังหวะมาร์ช ที่นิยมใช้ในเพลงไทยสำเนียงฝรั่ง หรือกลุ่มเสียงตามแบบแผนของรูปแบบเพลงไทย เป็นการประพันธ์ด้วยวิธีการสร้างทำนองขึ้นมาใหม่จากแรงบันดาลใจและจินตนาการของผู้สร้างสรรค์เอง แต่ยังมีขนบแบบโบราณผสม สร้างทำนองกลุ่มเสียงให้อยู่ในกลุ่มเสียงปัญจมูล โดยเลือกใช้กลุ่มเสียง ด ร ม X ช ล X และกลุ่มเสียง ช ล ท X ร ม X มาสร้างทำนองเพลง เนื่องจากเป็นกลุ่มเสียงที่ทำให้สะดวกในการนำไปใช้บรรเลงและง่ายต่อการจดจำ

คำสำคัญ: ภูมิทัศน์พัฒนศิลป์, การสร้างสรรค์เพลง, ค่านิยมองค์กร

Abstract

The purpose of this article is to present the creative suite of Bunditpatanasilpa Institute Core Value in which there are two pieces: 1) *Nattasilapa Phirom* (นาฏศิลป์ปาริหมย์) and 2) *Phum Wat Patanasilpa* (ภูมิวัฒน์พัฒนศิลป์). The lyrics were written based on the *klon pat* (กลอนแปด), traditional Thai formative poems in which there are particular types of rhymes: vowel, consonant, and intonation marks. The prominent rhyme form used is the consonant rhyme that creates various tones and musical dialects, and each piece has four formative units of lyrics. The process of creation employs Thai classical music composition in which there are two sections accompanied by *nathap propkai song chan* and the marching drum pattern used mostly in the “*farang* (ฝรั่ง)”¹ musical dialect. The melodies of the musical selection were inspired by the composer’s imagination with the traditional Thai music style. Noticeably, a group of notes used in the selection is based on the “*pan-cha-mun* (ปัญจมูล)” (Penta-centric basis) with two relevant modes based on Thai music keys (Do Re Mi–Sol La and Sol La Ti–Re Mi) to be realized into various instrumental paths in the ensemble to be recognized and performed easily.

Keywords: *Phum Wat Patanasilpa*, the creative suite, the institute core value

บทนำ

ค่านิยม เป็นความคิด พฤติกรรมและสิ่งอื่นที่คนในสังคมเห็นว่ามีคุณค่าจึงยอมรับมาปฏิบัติและหวงแหนไว้ระยะหนึ่ง สอดคล้องกับ สุขอรุณ วงษ์ทิม (2560) กล่าวว่า ค่านิยม เป็นความคิด ความเชื่อ และความรู้สึกของแต่ละบุคคลที่ได้พิจารณาแล้วว่ามีคุณค่า ดีงาม และเป็นประโยชน์ต่อตนเองสมควรยอมรับยึดถือและปฏิบัติตามจนกลายเป็นวัฒนธรรมหรือแบบแผนในการดำเนินชีวิตของบุคคล นอกจากนี้ ศุทธกานต์ มิตรกุล และ อนันต์ชัย คงจันทร์ (2559) กล่าวว่า ในขณะที่องค์กรเองก็จะใช้ค่านิยมเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจและกลยุทธ์ในการดำเนินงานด้วยเช่นกัน

ค่านิยมองค์กร เป็นสิ่งที่บุคคลหรือสังคมในองค์กรยึดถือให้สามารถใช้เป็นเครื่องมือตัดสินใจ และกำหนดการกระทำของตนเอง โดยที่ค่านิยมนั้นจะเป็นตัวผลักดันให้องค์กรสามารถบรรลุตามวิสัยทัศน์ที่ตั้งไว้ ซึ่งหากปราศจากค่านิยมแล้วการขับเคลื่อนขององค์กรอาจจะเป็นไปด้วยความยากลำบาก (นาฏยา นวลคล้าย, ม.ป.ป.) การสร้างค่านิยมองค์กรจึงเป็นแนวทางปฏิบัติที่ดีที่บุคลากรในองค์กรพึงกระทำ ทำให้เกิดความภูมิใจ และเกิดพลังในการปฏิบัติงาน อย่างไรก็ตามการสร้างแรงจูงใจหรือเสริมสร้างค่านิยมให้เป็นผลนั้น ค่านิยมควรได้รับการพูดถึง กล่าวถึง หรือนำมาปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดพลังในการปฏิบัติต่อไป จนกลายเป็นวัฒนธรรมองค์กร แต่อาจขาดการบูรณาการเข้ากับระบบประสบปัญหา ปราศจากการวางแผน เป็นเพียงตัวหนังสือที่ปรากฏเท่านั้น ขาดการลงมือปฏิบัติ ผลที่ได้รับอาจไม่มีพลังเพียงพอที่จะเข้าถึงบุคลากร ทำให้ไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ซึ่งปัจจุบันในหลายองค์กรไม่ว่าจะเป็นภาครัฐหรือภาคเอกชน โดยเฉพาะองค์กรหรือสถาบันทางการศึกษา นอกจากมีการจัดกิจกรรมและโครงการที่ให้นักงาณมีส่วนร่วม

¹ “Farang” is the musical dialect imitating the western musical style based on Thai classical music interpretation.

เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดค่านิยม เช่น การจัดสัมมนาให้ความรู้พนักงานด้วยรูปแบบที่ไม่น่าเบื่อ มีกิจกรรมการเรียนรู้ที่แฝงเนื้อหาสาระเรื่องค่านิยมอย่างกลมกลืน นอกจากนี้ ฉลองชัย ทัศนโกวิท (2563) กล่าวว่า มักมีการใช้บทเพลงช่วยสร้างการตระหนักรู้ สร้างการจดจำเพื่อปลูกฝังและขับเคลื่อนค่านิยมองค์กรอย่างต่อเนื่อง บทเพลงขององค์กรหรือสถาบันทางการศึกษาที่เกิดขึ้นโดยส่วนใหญ่มักปรากฏในรูปแบบของเพลงมาร์ชประจำองค์กรที่รับมาจากชาติตะวันตกในช่วงแผ่นดินแห่งรัชกาลที่ 4 ตลอดจนลักษณะดนตรีที่ให้อารมณ์ในทิศทางที่สนุกสนานและบันเทิงเริงใจไปจนถึงการปลุกขวัญกำลังใจ หรือความจงรักภักดีที่มีต่อสถาบัน ดังนั้นการสร้างค่านิยมองค์กรให้ประสบความสำเร็จได้ จึงเป็นสิ่งสำคัญที่บุคคลในองค์กรควรตระหนักอย่างแท้จริง

สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ เป็นสถาบันการศึกษาที่มีหน้าที่ผลิตนักเรียน นักศึกษา ครู อาจารย์ ศิลปิน ผู้สอน นักวิชาการ นักบริหารจัดการด้านศิลปะ นาฏศิลป์ ดนตรี และทัศนศิลป์ มีหน้าที่สืบทอดและ พัฒนาควบคู่ไปกับงานวิชาการ ดำรงไว้ซึ่งความเป็นไทยที่เป็นอัตลักษณ์ของชาติอย่างเป็นที่ประจักษ์ ดังค่านิยมที่กล่าวว่า “มุ่งมั่นพัฒนา ก้าวหน้าวิชาการ สืบสานงานศิลป์” ซึ่งหมายถึง ความเพียรพยายาม ไปให้ถึงสิ่งที่มุ่งหวังเพื่อให้สำเร็จตามเป้าหมายในการพัฒนาปรับเปลี่ยนด้านวิชาการที่ดีขึ้นตามลำดับ ทั้งยังสืบทอด ถ่ายทอด และยึดถือในการปฏิบัติอย่างต่อเนื่องเพื่อให้งานศิลปะคงอยู่ต่อไป นอกจากนี้ มีประวัติ และพัฒนาการอันยาวนานควรค่าแก่การศึกษา เพื่อให้นักเรียน นักศึกษา และบุคลากรในสถาบัน บัณฑิตพัฒนศิลป์ มีความรู้เกี่ยวกับเรื่องราวหรือเหตุการณ์ความเป็นมาในอดีต ความเจริญของงาน รำลึกถึง ครูบาอาจารย์ เกิดความภาคภูมิใจ ความรัก ห่วงแหน ความศรัทธา และความตระหนักในคุณค่าของมรดก ทางวัฒนธรรมที่พึงมีในองค์กรโดยผ่านทางกระบวนการสร้างสรรค์เพลง ผู้สร้างสรรค์จึงคิดประพันธ์ เป็นบทเพลงสร้างสรรค์ขึ้นใหม่ทั้งบทร้องและทำนองเพลง โดยมีจุดประสงค์เพื่อใช้เป็นสื่อกระตุ้นเตือน ให้เกิดความรักความศรัทธา ภาคภูมิใจในคุณค่าของศิลปวัฒนธรรมในแหล่งพื้นที่วังหน้า ซึ่งปัจจุบันส่วนหนึ่งคือ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ที่ผู้สร้างสรรค์นำมาใช้เป็นชื่อบทเพลงสร้างสรรค์ว่า “เพลงชุดภูมิวัฒนธรรมพัฒนศิลป์”

เพลงชุดภูมิวัฒนธรรมพัฒนศิลป์ เป็นการบูรณาการเข้ากับระบบขององค์กร มีการสร้างสรรค์ทำนอง เพลงไทยและขับร้อง ที่ให้ความสำคัญกับพัฒนาการและค่านิยมองค์กรของสถาบันฯ เพื่อสร้างแรงจูงใจ ให้บุคลากรในองค์กรได้เข้าถึงและพึงปฏิบัติ ประกอบด้วยเพลงนาฏศิลป์ปาริภมย์ เป็นบทเพลงไทย ประเภทเพลงเกร็ด อัตราจังหวะสองชั้น หน้าทับปรบไก่ แสดงถึงความเป็นมาและพัฒนาการของสถาบันฯ ที่เริ่มต้นจากวิทยาลัยนาฏศิลป์ และเพลงภูมิวัฒนธรรมพัฒนศิลป์ เป็นเพลงไทยสำเนียงฝรั่งใช้หน้าทับจังหวะมาร์ช ที่สื่อถึงค่านิยมขององค์กร นอกจากนี้ทางด้านการศึกษายังสามารถนำบทเพลงไปต่อยอดและฝึกฝน ควรค่าแก่การนำไปใช้ในหลักสูตรการเรียนการสอนหรือบรรเลงในงานเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมในระดับชาติ ต่อไปได้

วัตถุประสงค์การสร้างสรรค

เพื่อสร้างสรรค์เพลงชุดภูมิวัฒนธรรมพัฒนศิลป์

ขอบเขตการสร้างสรรค

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา การสร้างสรรค์ครั้งนี้ กำหนดประเด็นในการศึกษาเพื่อให้ครอบคลุมเนื้อหา ดังนี้

1.1 ประวัติพัฒนาการ และบทบาทของค่านิยมในสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

1.2 ดำเนินการประพันธ์เพลงไทย โดยใช้วิธีการศึกษาจากหลักการประพันธ์เพลงไทยจากโครงสร้างดนตรีไทย เช่น ลักษณะทางโครงสร้างของบทเพลง การแบ่งห้องเพลง วลี หรือประโยคเพลง เป็นการเรียบเรียงหรือการแต่งเพลงไทยขึ้นมาใหม่ โดยยึดหลักการประพันธ์เพลงไทยและขับร้อง มาใช้เป็นแนวทางในการสร้างสรรค์การประพันธ์เพลงสำหรับองค์กร

1.3 สร้างสรรค์เพลงชุดภูมิวัฒนธรรมพัฒนศิลป์ จากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ศึกษา

2. ขอบเขตด้านแนวคิดทฤษฎี กำหนดแนวคิดทฤษฎีเพื่อใช้ในการสร้างสรรค์ ได้แก่

2.1 แนวคิดหลักการประพันธ์เพลงไทย

2.2 แนวคิดสังคีตลักษณ์เพลงไทย

2.3 ทฤษฎีการสร้างสรรค

2.4 ทฤษฎีสุนทรียศาสตร์

การดำเนินการสร้างสรรค์

การสร้างสรรคเพลงชุดภูมิวัฒนธรรมพัฒนศิลป์ ผู้สร้างสรรค์ได้ดำเนินการสร้างสรรค์โดยมีกระบวนการดังนี้

1. แนวคิดในการสร้างสรรค์

การสร้างสรรคเพลงชุดภูมิวัฒนธรรมพัฒนศิลป์ ผู้สร้างสรรค์เห็นความสำคัญของการสร้างค่านิยมองค์กร ซึ่งเป็นแนวทางปฏิบัติที่ดีที่บุคลากรในองค์กรพึงกระทำ ทำให้เกิดความภูมิใจและเกิดพลังในการปฏิบัติงาน โดยมีแนวคิดในการสร้างสรรค์ ดังนี้

1.1 เพลงนาฏศิลป์ปกรมย์ มีแนวคิดจากการที่พื้นที่บริเวณวังหน้าในอดีต ซึ่งนอกจากเป็นที่ประทับกรมพระราชวังบวรหลายพระองค์แล้ว ยังเป็นแหล่งรวมศิลปวิทยาการที่สำคัญของชาติไทยหลายด้าน ทั้งนาฏศิลป์ ดุริยางคศิลป์ ทศนศิลป์ และเป็นที่รวมครุภูมิปัญญาทั้งศาสตร์และศิลป์หลายท่าน อาทิ พระประดิษฐไพเราะ (ศรบุษย์) พระยาประสานดุริยศัพท์ (แปลก ประสานศัพท์) พระยาเสนาะดุริยางค์ (แช่ม สุนทรวาทิน) พระเจนดุริยางค์ (ปิติ วาทยะกร) หลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) คุณครูลมุล ยมะคุปต์ คุณครูมัลลี คงประภัศร์ คุณครูสุภลักษณ์ ภทรนาวิก (หม่อมครูต่วน) โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เป็นสถานที่ ก่อกำเนิดโรงเรียนนาฏดุริยางคศาสตร์ เมื่อปี พ.ศ. 2477 เพื่อจัดการเรียนการสอน ถ่ายทอดความรู้ให้แก่ นักเรียนในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไทยได้สืบทอดต่อไป จึงควรค่าแก่การเผยแพร่ให้นักเรียนนักศึกษา บุคคลรุ่นปัจจุบันและอนาคตได้ตระหนักในคุณค่าและเกิดความภาคภูมิใจในแหล่งพื้นที่ดังกล่าว เพลงนาฏศิลป์ปกรมย์ เป็นเพลงที่ฟังและจดจำได้ง่าย เหมาะแก่การบรรเลงขับร้องหรือการฟังของเด็กและเยาวชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักเรียนนักศึกษาของวิทยาลัยนาฏศิลป์ ที่เป็นกลุ่มเป้าหมายหลัก บทร้องมุ่งให้เกิดความเข้าใจ ต่อศิลปะอันเป็นบ่อเกิดความสุข เช่น นาฏศิลป์ ดนตรี คีตศิลป์ ที่สร้างสุนทรียะและวิทยาการ ซึ่งเป็นสิ่งที่ ควรแก่การอนุรักษ์สืบสาน

ภาพที่ 1 ภาพประกอบวิดีโอ ค่านิยมองค์กร สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ (วังหน้า)

หมายเหตุ. จาก ค่านิยมองค์กร สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์, โดย สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์, 2562, YouTube
(<https://www.youtube.com/watch?v=GZYy3awAvDQ>)

ภาพที่ 2 ภาพประกอบวิดีโอ ค่านิยมองค์กร สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ (วังหน้า)

หมายเหตุ. จาก ค่านิยมองค์กร สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์, โดย สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์, 2562, YouTube
(<https://www.youtube.com/watch?v=GZYy3awAvDQ>)

1.2 เพลงภูมิวัฒนธรรมพัฒนศิลป์ มีแนวคิดเพื่อให้ผู้ฟังจดจำบทเพลงทั้งบทร้องและทำนองเพลงได้ง่าย ไม่ซับซ้อน เหมาะแก่เด็กและเยาวชน โดยเฉพาะนักเรียนนักศึกษาสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ซึ่งเป็นกลุ่มบุคคลที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับแหล่งพื้นที่และบริบททางด้านศิลปวัฒนธรรมดังกล่าวโดยตรง อารมณ์ของเพลงภูมิวัฒนธรรมพัฒนศิลป์ เป็นเพลงที่สื่อสะท้อนถึงอารมณ์ร่าเริง ยินดี ภาคภูมิใจ ประทับใจตระหนักในคุณค่าที่รักเคารพและศรัทธา สามารถนำมาสู่ความรักความสามัคคีให้เกิดกับผู้ฟังได้

2. กระบวนการสร้างสรรค์ผลงาน

2.1 ขั้นตอนเตรียมการเบื้องต้น

2.1.1 สืบหาข้อมูลจากเอกสารในเรื่องประวัติและ พัฒนาการ ค่านิยมองค์กร และหลักการประพันธ์เพลงไทยจากโครงสร้างดนตรีไทย

2.1.2 กำหนดแผนการดำเนินงาน เพื่อกำหนดกรอบในการสร้างสรรค์ วางแผนงาน

2.2 ขั้นเก็บรวบรวมข้อมูล

2.2.1 เก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและการสังเกต

2.2.2 จัดระเบียบและตรวจสอบข้อมูล เพื่อความถูกต้อง

2.3 ขั้นวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล

2.3.1 นำข้อมูลเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาและค่านิยมองค์กร มาวิเคราะห์เพื่อให้ได้รูปแบบของประเภทเพลงที่ใช้ประพันธ์ทำนองและคำร้อง

2.3.2 นำรูปแบบทำนองเพลงและคำร้องที่ได้ มาสร้างสรรค์ตามหลักการประพันธ์เพลง

2.3.3 นำข้อมูลที่ได้รับมาปรับแก้ไขเพื่อความสมบูรณ์ของการสร้างสรรค์เพลง

2.4 ขั้นนำเสนอข้อมูล จัดทำรายงานการนำเสนอในรูปแบบรายงานการสร้างสรรค์

3. อัตลักษณ์ผลงานสร้างสรรค์

ผลงานการสร้างสรรค์เพลงชุดภูมิวัฒนธรรมพัฒนศิลป์ ประกอบด้วยเพลงนาฏศิลป์ปัทมศิลป์และเพลงภูมิวัฒนธรรมพัฒนศิลป์ มีอัตลักษณ์ของเนื้อร้องและทำนองเพลงในผลงานสร้างสรรค์ ดังนี้

3.1 การสร้างสรรค์เนื้อร้อง ใช้คำประพันธ์ชนิดกลอนแปด มีการใช้การสัมผัสและลักษณะรูปแบบการประพันธ์ที่ใช้คำคล้องจองกันทั้งสระ พยัญชนะ และวรรณยุกต์ การสร้างสรรค์มีการนำคำสัมผัสอักษรมาใช้สัมผัสอักษร คือ คำคล้องจองที่ใช้พยัญชนะชนิดเดียวกัน ทำให้เกิดเสียงในการเล่นคำและสำเนียง เกิดเป็นท่วงทำนองดนตรีที่มีการไต่ระดับเสียงสูงต่ำ

ความหมายของเพลงนาฏศิลป์ปัทมศิลป์ กล่าวถึงประวัติความเป็นมาและบทบาทหน้าที่วิทยาลัยนาฏศิลป์ ซึ่งก่อตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นสถานศึกษานาฏศิลป์และดุริยางคศิลป์ของทางราชการ เพื่อบำรุงรักษาและเผยแพร่นาฏศิลป์และดุริยางคศิลป์ประจำชาติไทย และเพื่อให้ศิลปะทางดนตรีและโขน - ละครภายในประเทศมีฐานะเป็นที่ยกย่อง เพลงภูมิวัฒนธรรมพัฒนศิลป์ มีการบรรยายถึงหน้าที่ของสถาบันฯ และความสำเร็จในการมุ่งมั่นพัฒนาตรงตามค่านิยมของสถาบันฯ ที่เสริมความเข้มแข็งปลูกฝังและวางเป้าหมายให้สำเร็จ

3.2 การสร้างสรรค์ทำนองเพลง ใช้หลักโครงสร้างเพลงไทยในการสร้างทำนองเพลง ยึดรูปแบบสังคีตลักษณ์ เป็นเพลง 2 ท่อน จังหวะหน้าทับเพลงไทย คือหน้าทับปรบไก่ สองชั้น และหน้าทับจังหวะมาร์ช ที่นิยมใช้ในเพลงไทยสำเนียงฝรั่ง หรือกลุ่มเสียงตามแบบแผนของรูปแบบเพลงไทย เป็นการประพันธ์ด้วยวิธีการสร้างทำนองขึ้นมาใหม่จากแรงบันดาลใจและจินตนาการของตนเอง แต่ยังมีขนบแบบโบราณผสมสร้างทำนองกลุ่มเสียงให้อยู่ในกลุ่มเสียงปัญญามูล โดยเลือกใช้กลุ่มเสียง ด ร ม X ช ล X และกลุ่มเสียง ช ล ท X ร ม X มาสร้างทำนองเพลง

4. การเผยแพร่ผลงานสร้างสรรค์

การเผยแพร่ผลงานสร้างสรรค์ เพลงชุดภูมิวัฒนธรรมศิลป์ ในรูปแบบวงปี่พาทย์ไม้นวม โดยแบ่งเป็นเพลงนาฏศิลป์ปกรมย์ และเพลงภูมิวัฒนธรรมศิลป์ ได้ถ่ายทอดให้นักเรียน นักศึกษา

องค์ความรู้ที่ได้รับจากงานสร้างสรรค์

การสร้างสรรค์เพลงชุดภูมิวัฒนธรรมศิลป์ ผู้สร้างสรรค์ได้รวบรวมข้อมูลจากเอกสาร สิ่งพิมพ์ งานวิจัย หนังสือ ตำรา และวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้อง นำข้อมูลทั้งหมดมาศึกษา วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูล และดำเนินการสร้างสรรค์เนื้อร้องและทำนองเพลงขึ้นใหม่ จากการศึกษาสามารถจำแนกองค์ความรู้ได้ดังนี้

1. การสร้างสรรค์เนื้อร้องและทำนองเพลงนาฏศิลป์ปกรมย์

1.1 เนื้อร้อง มีการสัมผัสและลักษณะการประพันธ์ที่ใช้คำที่คล้องจองกัน โดยคล้องจองทั้งสระ พยัญชนะ และวรรณยุกต์ การสร้างสรรค์มีการนำคำสัมผัสมาใช้ มีการเล่นคำและสำเนียง ใช้คำคล้องจองที่มี วรรณยุกต์ชนิดเดียวกันทำให้เกิดเสียงในการเล่นคำและสำเนียง เกิดเป็นท่วงทำนองดนตรีที่มีการ ได้ระดับเสียงสูงต่ำ ส่วนการเขียนบทเพลงที่แต่งใช้คำประพันธ์ชนิดกลอนแปด ซึ่งเป็นที่นิยมนำมาใช้ในการ ประพันธ์เนื้อร้อง ให้มีคำสัมผัสระหว่างวรรคโดยใช้โครงสร้างในลักษณะกลอนแปดเป็นหลัก เป็นที่ เข้าใจว่าภาษาไทยมีอักษรเสียงสูง กลาง ต่ำ ดังนั้นการใช้โครงสร้างในลักษณะกลอนแปดจะช่วยสร้าง ความสัมพันธ์ของเนื้อร้องได้อย่างลงตัว บทเพลงมีเนื้อร้องเพลงละ 4 บทกลอน เนื้อหาสาระแต่ละบท มีลักษณะดังนี้

บท 1 ถือว่าเป็นบทอาารัมภบท คือเป็นการเกริ่นสภาพทั่ว ๆ ไป กล่าวถึงสถานที่ที่มีความสวยงามและมีคุณค่าทางศิลปะ

บท 2 กล่าวถึงวิทยาลัยนาฏศิลป์ ที่เป็นแหล่งรวมศิลปะทั้งการดนตรีและการละครฟ้อนรำ และเป็นที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ร่วมสืบสาน และอนุรักษ์ศิลปะไทย

บท 3 กล่าวถึงประวัติความเป็นมาว่าแต่เดิมตั้งอยู่ที่วังหน้า ปัจจุบันได้พัฒนาและขยาย การศึกษาไปก่อตั้งอยู่ที่ตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล

บท 4 กล่าวถึงวิทยาลัยนาฏศิลป์ที่ปัจจุบันอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสถาบันบัณฑิต พัฒนศิลป์ ซึ่งได้รับพระราชทานนามจากสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

ภาพที่ 3 แสดงทำนองเพลงโดยใช้โครงสร้างในลักษณะกลอนแปด

บท 1

นาฏศิลป์ปาฏิหาริย์ ความสวยงามสุนทรีย์ที่สร้างสรรค์

คือบ่อเกิดแห่งความสุขไร้ทุกข์ทัณฑ์

คุณอนันต์ศิลปะวิทยาการ

บท 2

แหล่งเรียนรู้เชิดชูศิลปะ

ดุริยางคดนตรีที่สืบสาน

นาฏศิลป์โขนละครเพื่อนกรการ

ให้ลูกหลานอนุรักษ์พัฒนา

บท 3

วิทยาลัยนาฏศิลป์ถิ่นวังหน้า

แรกตั้งมาศิลปากรก่อศึกษา

จนเติบโตใหญ่มั่นคงวัฒนา

ขยายสู่ศาลาयाพุทธมณฑล

บท 4

สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

นามระบิลพระราชทานการส่งผล

กำกับงานการศึกษาเจริญดล

เป็นมงคลวิทยาลัยนาฏศิลป์

หมายเหตุ. จาก เพลงชุดภูมิวัฒนธรรมพัฒนศิลป์: การสร้างสรรค์เพลงค่านิยมองค์กร สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์. (น. 35) โดย บำรุง พาทย์กุล และ วัชรมณฑ์ อรรถะนาค, (2564), รายงานการวิจัยทุนสนับสนุนการสร้างสรรค์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์.

1.2 ทำนองเพลง มีแนวคิดและโครงสร้างทำนองเพลง ดังนี้

ภาพที่ 4 ทำนองเพลงนาฏศิลป์ปาฏิหาริย์

ท่อน 1

- - - ม	- ช ช ช	- - - ล	- ช ช ช	- ล ล ล	- ท - ล	- - - ม	- ม ม ม
- ล ช ม	- ร - ด	- - ม ร	ด ร - ม	- ด - ร	- ม - ช	- ล - ช	- ม - ร
- - - ม	- ช ช ช	- - - ล	- ช ช ช	- ล ล ล	- ท - ล	- - - ม	- ม ม ม
- ล ช ม	- ร - ด	- - ม ร	ด ร - ม	- ช - ล	- ช - ม	- - - ร	- - - ด

กลับต้น

ท่อน 2

- ท ท ท	- ล - ช	- - - ม	- ม ม ม	- ท ท ท	- ล - ช	- - - ร	- ร ร ร
- ล ช ม	- ร - ด	- - ม ร	ด ร - ม	- ด - ร	- ม - ช	- ล - ช	- ม - ร
- ท ท ท	- ล - ช	- - - ม	- ม ม ม	- ท ท ท	- ล - ช	- - - ร	- ร ร ร
- ล ช ม	- ร - ด	- - ม ร	ด ร - ม	- ช - ล	- ช - ม	- - - ร	- - - ด

กลับต้น

หมายเหตุ. จาก เพลงชุดภูมิวัฒนธรรมพัฒนศิลป์: การสร้างสรรค์เพลงค่านิยมองค์กร สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์. (น. 40) โดย บำรุง พาทย์กุล และ วัชรมณฑ์ อรรถะนาค, (2564), รายงานการวิจัยทุนสนับสนุนการสร้างสรรค์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์.

1.2.1 แนวคิด เพลงนาฏศิลป์ปาริภมย์เป็นเพลงที่ฟังและจดจำได้ง่าย เหมาะแก่การบรรเลงขับร้องหรือการฟังของเด็กและเยาวชน อารมณ์ของบทเพลงนาฏศิลป์ปาริภมย์ สื่อถึงอารมณ์อันสุนทรีย์ มีความสุข เพลิดเพลินต่อศิลปะนาฏศิลป์ – ดนตรี การฟ้อนรำ โขน – ละคร ซึ่งเป็นศิลปวิทยาการที่มีคุณค่าควรแก่การอนุรักษ์สืบสาน สามารถสร้างความภาคภูมิใจ ความรัก ให้เกิดขึ้นแก่ผู้ฟัง ผู้บรรเลง – ขับร้องที่มีต่อศิลปะและองค์กรสถานศึกษา คือ วิทยาลัยนาฏศิลป์ สามารถเผยแพร่ให้นักเรียนนักศึกษา บุคคลรุ่นปัจจุบันและอนาคตได้ตระหนักในคุณค่าและภาคภูมิใจในแหล่งพื้นที่ดังกล่าว

1.2.2 โครงสร้างทำนองเพลง เป็นเพลงไทยประเภทเพลงเกร็ด อัตราจังหวะสองชั้น หน้าทับปรบไก่ มีสองท่อน ความยาวท่อนละสองจังหวะเท่ากันทั้งสองท่อน ลักษณะบทเพลงคล้ายคลึงกับเพลงแขกบรเทศ สองชั้น ในแง่โครงสร้างและอัตราจังหวะหน้าทับ

1) กลุ่มเสียงหรือทาง ผู้สร้างสรรค์สร้างโดยให้ทำนอง ท่อน 1 ประโยคที่ 1 และ 3 ใช้กลุ่มเสียง ช ล ท X ร ม X และในประโยคที่ 2 – 4 ใช้กลุ่มเสียง ด ร ม X ช ล X ท่อน 2 ประโยคที่ 1 และ 3 ใช้กลุ่มเสียง ช ล ท X ร ม X และในประโยคที่ 2 – 4 ใช้กลุ่มเสียง ด ร ม X ช ล X

2) สังคีตลักษณ์ทำนองเพลง อยู่ในรูปแบบการซ้ำท้าย กล่าวคือในการบรรเลงแต่ละท่อน ประโยคท้ายๆ มีลักษณะเหมือนกันทุกท่อน มีลักษณะของการซ้ำหัวท่อน ในท่อนที่ 1 – 2 ปรากฏในประโยคที่ 1 และ 3 และมีการซ้ำในท่อน ในท่อนที่ 1 – 2 ปรากฏในประโยคที่ 2 นอกจากนี้ยังมีการซ้ำท้ายท่อน ในท่อนที่ 1 – 2 ปรากฏในประโยคที่ 4 ซึ่งมีการย้อนทำนองช่วงหัวท่อนในท่อนเดียวกันหรือต่างท่อนและเปลี่ยนทำนองในช่วงท้ายมีสังคีตลักษณ์ ดังนี้

ABAC / DBDC /

3) จังหวะ เป็นอัตราจังหวะสองชั้น หน้าทับปรบไก่

4) การสร้างทำนองเพลงอยู่ในกลุ่มเสียง ช ล ท X ร ม X และ ด ร ม X ช ล X ลักษณะของทำนองเพลงแต่ละประโยคแต่งทำนองอยู่ในบันไดเสียงเดียวกันทั้งหมด ลักษณะของการดำเนินทำนองเป็นไปในรูปแบบซ้ำเสียงลูกตก และการเรียงเสียงขึ้นลงบ้าง รวมทั้งมีการย่ำเสียงลูกตกเพื่อความกลมกลื่นของการเคลื่อนที่ของเสียงสร้างความพลิ้วไหว สวยงาม และสร้างสุนทรียะของทำนองเพลงได้เป็นอย่างดี

ภาพที่ 5 QR Code บทเพลงนาฏศิลป์ปาริภมย์

หมายเหตุ. โดย บำรุง พาทยกุล และ วัชรมนต์ อรัณยะนาถ, 2564.

2. การสร้างสรรค์เนื้อร้องและทำนองเพลงภูมิวัฒนธรรมศิลป

2.1 เนื้อร้อง คล้องจองทั้งสระ พยัญชนะ และวรรณยุกต์ โดยแบ่งออกตามเครื่องหมายการสัมผัส สร้างโดยการใช้สัมผัสอักษร คือ คำคล้องจองที่ใช้พยัญชนะชนิดเดียวกัน หรือพยัญชนะที่มีเสียงคู่กัน เป็นการเขียนบทเพลงที่แต่งโดยใช้คำประพันธ์ชนิดกลอนแปด ซึ่งเป็นที่นิยมนำมาใช้ในการประพันธ์เนื้อร้องให้มีคำสัมผัสระหว่างวรรคโดยใช้โครงสร้างในลักษณะกลอนแปดเป็นหลัก เป็นที่เข้าใจว่าภาษาไทยมีอักษรเสียงสูง กลาง ต่ำ ดังนั้น การใช้โครงสร้างในลักษณะกลอนแปดนี้จะช่วยสร้างความสัมพันธ์ของเนื้อร้องได้อย่างลงตัว บทเพลงมี 4 บทกลอน เนื้อหาสาระแต่ละบทมีลักษณะดังนี้

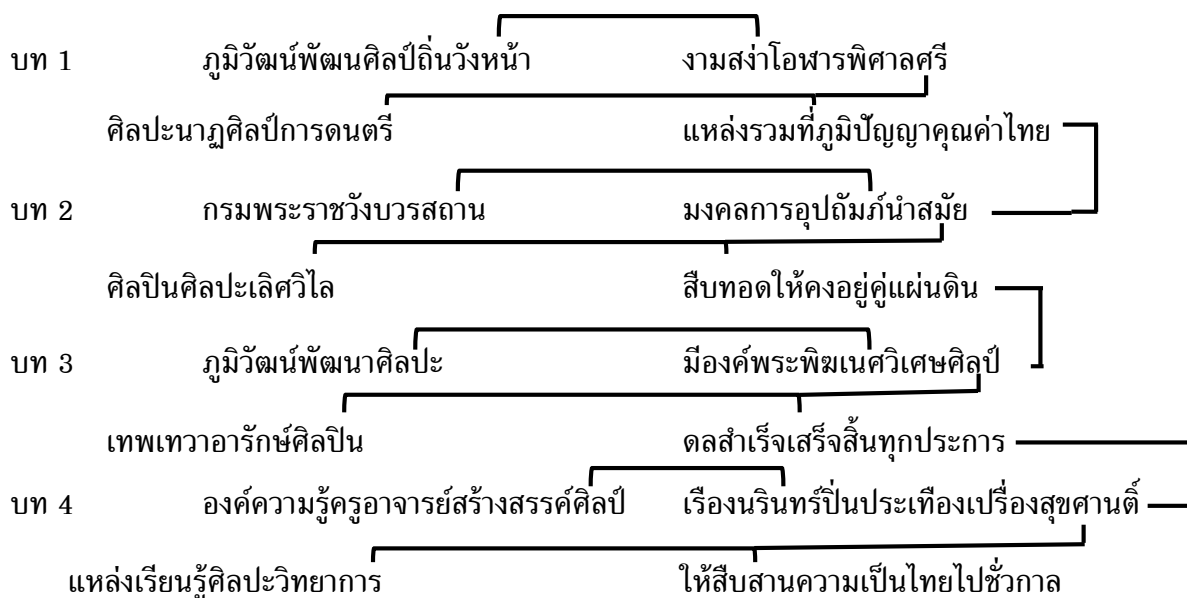
บท 1 ถือว่าเป็นบทอารัมภบท คือเป็นการเกริ่นสภาพทั่ว ๆ ไป บรรยายถึงความงามของสถานที่และแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมไทย

บท 2 เป็นบทที่มีความสัมพันธ์ต่อเนื่องจากบทที่ 1 เป็นส่วนใหญ่ เพลงโดยทั่ว ๆ ไปแล้ว มักจะมีทำนองเพลงเหมือนหรือคล้ายกับบทที่ 1 ฉะนั้นเนื้อร้องจึงไม่แตกต่างกันมากนัก แต่จะกล่าวเสริมถึงสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่เป็นที่เคารพภักดีของสถาบันฯ ความงามของสถานที่ ปุชนิยสถาน

บท 3 บทนี้ถือเป็นบทแยก คือ มีการแยกออกจากสองบทแรก และเป็นบทที่แสดงถึงความรัก ความศรัทธาในสิ่งที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ กล่าวถึงองค์พระพิฆเนศที่สถิตคุ้มครองและสร้างแรงบันดาลใจ ดลบันดาลให้สำเร็จทุกประการ

บท 4 เป็นบทสรุปแสดงถึงแหล่งที่มาขององค์ความรู้ด้านศิลปวัฒนธรรมที่รุ่งเรือง ได้รับการสืบสานและพัฒนามาหลายยุคสมัยจวบจนถึงปัจจุบัน

ภาพที่ 6 คำสัมผัสบังคับ ระหว่างวรรคและสัมผัสระหว่างบทโดยใช้โครงสร้างในลักษณะกลอนแปด

หมายเหตุ. จาก เพลงชุดภูมิวัฒนธรรมศิลป: การสร้างสรรค์เพลงค่านิยมองค์กร สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์. (น. 39) โดย บำรุง พาทย์กุล และ วัชรมณฑ์ อรรถะนาค, (2564), รายงานการวิจัยทุนสนับสนุนการสร้างสรรค์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์.

2.2 ทำนองเพลง มีแนวคิดและโครงสร้างทำนองเพลง ดังนี้

ภาพที่ 7 ทำนองเพลงภูมิวัฒนธรรมศิลป

นำขึ้นต้น (INTRO)

- - - -	- - - ตี	- ตี ตี ตี	- ตี - มี่	- มี่ มี่ มี่	- มี่ - ช	- ช ช ช	- ช - ตี
- - - -	- - - ตี	- ตี ตี ตี	- ตี - ช	- ช ช ช	- ช - ม	- ม ม ม	- ม - ตี
- - - -	- - - ช	- ช ช ช	- ช - ตี	- ช - ตี	- ช - ตี	- ช - ตี	- ช - ตี
- - - -	- - - ม	- ม ม ม	- ม - ตี	- ม - ช	- ม - ตี	- ม - ช	- ม - ตี
- - - ตี	- - ตี ตี						

ท่อน 1

- - - -	- - - -	- ตี - ร	- ม - ช	- - - -	- - - -	- ช - ม	- ร - ตี
- - - -	- - - -	- ม - ช	- ล - ตี	- - - -	- รี่ - มี่	- - รี่ มี่	- ตี - รี่
- - - -	- - - -	- - - รี่	- - - มี่	- - - ล	- - - ตี	- - - ม	- - - ช ร
- - - -	- - - -	- ม - ช	- ล - ตี	- - - -	- รี่ - รี่	- ตี รี่ มี่	- รี่ - ตี

กลับต้น

ท่อน 2

- - - -	- - - -	- - - ล	- - - ตี	- - - -	- ม - ร	- - - ตี	- ม - ช
- - - -	- - - -	- - - รี่	- รี่ - รี่	- - - -	- ตี รี่ มี่	- - - รี่	- ตี - ล
- - - -	- - - -	- - - รี่	- - - มี่	- - - ล	- - - ตี	- - - ม	- - - ช ร
- - - -	- - - -	- ม - ช	- ล - ตี	- - - -	- รี่ - รี่	- ตี รี่ มี่	- รี่ - ตี

กลับต้น

หมายเหตุ. จาก เพลงชุดภูมิวัฒนธรรมศิลป: การสร้างสรรค์เพลงค่านิยมองค์กร สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์. (น. 48) โดย บำรุง พาทย์กุล และ วัชรณธ์ อรรถะนาค, (2564), รายงานการวิจัยทุนสนับสนุนการสร้างสรรค์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์.

2.2.1 แนวคิด เพื่อให้ผู้ฟังจดจำบทเพลงทั้งบทร้องและทำนองเพลงได้ง่าย ไม่ซับซ้อน เหมาะแก่เด็กและเยาวชน โดยเฉพาะนักศึกษาสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ซึ่งเป็นกลุ่มบุคคลที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับแหล่งพื้นที่และบริบททางด้านศิลปวัฒนธรรมดังกล่าวโดยตรง อารมณ์ของเพลงภูมิวัฒนธรรมศิลป เป็นเพลงที่สื่อสะท้อนถึงอารมณ์ร่าเริง ยินดี ภาคภูมิใจ ประทับใจกับคุณค่าที่รักเคารพและศรัทธา สามารถนำมาสู่ความรักความสามัคคีให้เกิดแก่ผู้ฟังได้

2.2.2 โครงสร้างทำนองเพลง เป็นเพลงไทยสำเนียงฝรั่ง หน้าทับจังหวะมาร์ช ความยาวท่อนละ 8 จังหวะ ลักษณะของบทเพลงคล้ายคลึงเพลงโยสลัมที่มีมาแต่เดิม แต่เพลงภูมิวัฒนธรรมศิลป มีทำนองนำขึ้นต้นเพลง (Intro) ก่อนเข้าทำนองเนื้อเพลง

1) กลุ่มเสียงหรือท่วง ผู้วิจัยสร้างโดยให้ทำนอง ช่วงเกริ่น ท่อน 1 และ ท่อน 2 โดยใช้กลุ่มเสียง ต ร ม X ช ล X ทั้งหมด

2) สังคีตลักษณ์ทำนองเพลง อยู่ในรูปแบบการซ้ำท้าย กล่าวคือในการบรรเลงแต่ละท่อน ประโยคท้ายๆ จะมีลักษณะเหมือนกันทุกท่อน มีการซ้ำท้ายท่อน ในท่อนที่ 1 – 2 ปรากฏในประโยคที่ 3 และ 4 ซึ่งสามารถเขียนอธิบายสังคีตลักษณ์ได้ดังนี้

ABC/ DEC/

3) จังหวะ กำหนดให้บรรเลงในจังหวะมาร์ช ปกติทั้งในเที่ยวแรกและเที่ยวกลับ

4) การสร้างทำนองเพลงอยู่ในกลุ่มเสียง ต ร ม X ช ล X ลักษณะของทำนองเพลงแต่ละประโยคแต่งทำนองอยู่ในกลุ่มเสียงเดียวกันทั้งหมด โดยไม่พบเสียงนอกกลุ่มเสียงทั้งทำนองหลักและทำนองสรัดตะเลย ลักษณะของการดำเนินทำนองเป็นไปในรูปแบบการซ้ำท้ายท่อน ย้ำเสียงลูกตกท้ายท่อน ทำนองเพลงมีการเรียงเสียงของทำนองขึ้น – ลง เพื่อความกลมกลื่นของการเคลื่อนที่ของเสียงให้ความรู้สึกถึงการหยอกเย้ากันของกลอนเพลงและมีการข้ามเสียงบ้างเพื่อสร้างพลังของทำนองเพลงได้เป็นอย่างดี

ภาพที่ 8 QR Code บทเพลงภูมิวัฒนธรรมศิลป

หมายเหตุ. โดย บำรุง พาทยกุล และ วัชรมนต์ อรัณยะนาถ, 2564.

บทสรุปและอภิปราย

การสร้างสรรค์เพลงชุดภูมิวัฒนธรรมศิลป ประกอบด้วย เพลงนาฏศิลป์ปกริพย์และเพลงภูมิวัฒนธรรมศิลป โดยมีข้อสรุปและการอภิปราย แบ่งเป็นหัวข้อดังต่อไปนี้

การสร้างสรรค์เนื้อร้อง

1. เพลงนาฏศิลป์ปกริพย์ เนื้อร้องมีการสัมผัสและลักษณะการประพันธ์ที่ใช้คำคล้องจองกัน โดยคล้องจองทั้งสระ พยัญชนะ และวรรณยุกต์ การสร้างสรรค์มีการนำคำสัมผัสมาใช้ มีการเล่นคำและสำเนียง ใช้คำคล้องจองที่มีวรรณยุกต์ชนิดเดียวกันทำให้เกิดเสียงในการเล่นคำและสำเนียง เกิดเป็นท่วงทำนองดนตรีที่มีการไต่ระดับเสียงสูงต่ำ ความหมายของเพลงกล่าวถึงประวัติความเป็นมาและบทบาทหน้าที่วิทยาลัยนาฏศิลป์ ซึ่งก่อตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นสถานศึกษานาฏศิลป์และดุริยางคศิลป์ของทางราชการ เพื่อบำรุงรักษาและเผยแพร่นาฏศิลป์ ดุริยางคศิลป์ประจำชาติไทย และเพื่อให้ศิลปะทางดนตรี โขน – ละคร ภายในประเทศมีฐานะเป็นที่ยกย่อง

2. เพลงภูมิวัฒนธรรมศิลป เนื้อร้องมีความคล้องจองทั้งสระ พยัญชนะ และวรรณยุกต์ โดยแบ่งออกตามเครื่องหมายการสัมผัส สร้างโดยการใช้สัมผัสอักษร คือ คำคล้องจองที่ใช้พยัญชนะชนิดเดียวกัน หรือพยัญชนะที่มีเสียงคู่กัน เป็นการเขียนบทเพลงที่แต่งโดยใช้คำประพันธ์ชนิดกลอนแปด มีการบรรยายถึงหน้าที่ของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์และความสำเร็จในการมุ่งมั่นพัฒนาตรงตามค่านิยมของสถาบันฯ ที่เสริมความเข้มแข็งปลูกฝังและวางเป้าหมายให้สำเร็จ

จากการสร้างสรรค์เนื้อร้องดังกล่าวของทั้งสองเพลงข้างต้น จะเห็นได้ว่าเพลงชุดภูมิวัฒนธรรมพัฒนศิลป์ มีการใช้คำสัมผัสที่คล้องจองกันในเนื้อร้อง ตามลักษณะของการประพันธ์กลอนในรูปแบบของกลอนแปด รูปแบบของเพลงเป็นไปตามแบบแผนที่กำหนดไว้มีทั้งเสียงและความหมายที่สัมผัสคล้องจองกัน มีสัมผัสในสัมผัสนอก แบ่งวรรคตอนไว้ครบถ้วนตามแบบแผนที่กำหนด ทำให้เกิดเสียงและสำเนียงที่มีการไต่ระดับเสียงสูงต่ำเข้ากับสำเนียงหรือเสียงของท่วงทำนองดนตรีที่เกิดความไพเราะ ซึ่งการใช้โครงสร้างในลักษณะกลอนนี้ช่วยสร้างความสัมพันธ์ของเนื้อร้องได้อย่างลงตัว เนื่องจากบทร้องที่ดีควรเป็นบทร้อยกรองที่เรียกว่ากลอนลำนำ มีจำนวน 4 วรรคเท่ากับจำนวนประโยคในตอนหนึ่ง ๆ ของทำนองเพลงพอดิ และการเลือกถ้อยคำมาประพันธ์เป็นกลอนลำนำบรรจุลงในทำนองเพลงต้องคำนึงถึงความสอดคล้องระหว่างแนวดำเนินทำนองกับเสียงวรรณยุกต์สามัญ เอก โท ตรี จัตวา รวมทั้งคำเป็นหรือคำตายด้วย การสร้างสรรค์บทเพลงหรือประพันธ์เพลงเปรียบได้กับการประพันธ์บทร้อยกรองในลักษณะต่าง ๆ เช่น โคลง ฉันท์ กาพย์ กลอน จะต้องพิจารณาเสียงแต่ละเสียงให้สอดคล้องประสานกลมกลืนสามารถสื่ออารมณ์ความรู้สึกต่าง ๆ ได้ ขณะเดียวกันก็ต้องคำนึงถึงรูปแบบของเพลงแต่ละประเภทให้เป็นไปตามแบบแผนที่กำหนดไว้ ทั้งเสียงและความหมายที่สัมผัสต้องคล้องจองกัน แบ่งวรรคตอนให้ครบถ้วน สอดคล้องกับ นกตล จันทรเพ็ญ (2542) กล่าวว่า การเขียนคือการแสดงออกในการติดต่อสื่อสารอย่างหนึ่งของมนุษย์โดยอาศัยภาษาตัวอักษรเป็นสื่อเพื่อถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิด ความต้องการ และความในใจของเราให้ผู้อื่นทราบ

ความหมายของเพลงได้กล่าวถึงความเป็นมาของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ซึ่งมีบทบาทหน้าที่ในการอนุรักษ์ สืบทอด และเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรม และการสร้างความสำเร็จในการมุ่งมั่นพัฒนาตรงตามค่านิยมของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ เป็นสัญลักษณ์ศิลป์ (Symbolic Arts) ทำให้เห็นภาพเหตุการณ์ออกมาในรูปของบทกลอน ดังที่ สุเชาวน์ พลอยชุม (2534) กล่าวว่า สัญลักษณ์ศิลป์ ได้แก่ วรรณคดี ซึ่งแสดงภาพของเหตุการณ์ออกมาในรูปของกวีนิพนธ์ นวนิยาย ศิลปะประเภทนี้น่าถ้อยคำต่าง ๆ มาใช้เป็นสัญลักษณ์ของความหมายต่าง ๆ นอกจากนี้ยังเป็นการเสริมสร้างค่านิยม สะท้อนการดำเนินงานถือเป็นการประชาสัมพันธ์และใช้สื่อต่าง ๆ ในการเชิญชวนให้ร่วมรักษ่องค์กร สามารถนำบทเพลงไปเผยแพร่และใช้ประกอบกิจกรรมต่าง ๆ ที่ทางสถาบันหรือหน่วยงานอื่นๆ จัดขึ้น ซึ่งถือได้ว่าเป็นอีกหนึ่งฟันเฟืองในการประชาสัมพันธ์องค์กร สอดคล้องกับ สำราญ จูช่วย (2551) ได้ทำการศึกษาแนวทางการประชาสัมพันธ์ตามคุณลักษณะของนักศึกษาวิทยาลัยราชพฤกษ์ กล่าวไว้ว่า การประชาสัมพันธ์ หมายถึง การติดต่อเผยแพร่ข้อมูล ข่าวสารต่าง ๆ ขององค์กร สถาบันนั้น ๆ ด้วยความพยายามในการเสริมสร้างความสัมพันธ์และความเข้าใจอันดี ด้วยสื่อหรือวิธีการที่เหมาะสมเพื่อกลุ่มประชาชน เป้าหมาย เกิดทัศนคติ มีความเข้าใจต่อภาพพจน์ที่ดีขององค์กร สถาบันและยอมรับด้วยความศรัทธา เกิดการสนับสนุนและให้ความร่วมมือเป็นผลให้การดำเนินงานขององค์กร สถาบันบรรลุวัตถุประสงค์

การสร้างสรรค์ทำนองเพลง

1. เพลงนาฏศิลป์ปาริภมย์ สร้างสรรค์ทำนองเพลงโดยมีแนวคิดเพื่อนำไปใช้เผยแพร่ให้นักเรียน นักศึกษา บุคคลรุ่นปัจจุบันและอนาคตได้ตระหนักในคุณค่าและภาคภูมิใจ เป็นเพลงที่ฟังและจดจำได้ง่าย เหมาะแก่การบรรเลงขับร้องหรือการฟังของเด็กและเยาวชน อารมณ์ของบทเพลงนาฏศิลป์ปาริภมย์สื่อถึงอารมณ์ อันสุนทรีย์ มีความสุข เพลิดเพลินต่อศิลปะนาฏศิลป์ – ดนตรี การฟ้อนรำ โขน – ละคร ซึ่งเป็นศิลปวิทยาการ ที่มีคุณค่าควรแก่การอนุรักษ์สืบสาน สามารถสร้างความภาคภูมิใจ ความรัก ให้เกิดขึ้นกับผู้ฟัง ผู้บรรเลง – ขับร้อง ที่มีต่อศิลปะและองค์การสถานศึกษา คือ วิทยาลัยนาฏศิลป์ และมีโครงสร้างทำนองเพลง เป็นเพลงไทย ประเภทเพลงเกร็ด อัตราจังหวะสองชั้น หน้าทับปรบไก่ มีสองท่อน ความยาวท่อนละสองจังหวะเท่ากัน ทั้งสองท่อน ลักษณะบทเพลงคล้ายคลึงกับเพลงแขกบรเทศ สองชั้น

2. เพลงภูมิวัฒน์พัฒนศิลป์ สร้างสรรค์ทำนองเพลง โดยมีแนวคิดเพื่อให้ผู้ฟังจดจำบทเพลง ทั้งบทร้องและทำนองเพลงได้ง่ายไม่ซับซ้อน เป็นเพลงที่สื่อสะท้อนถึงอารมณ์ร่าเริง ยินดี ภาคภูมิใจ ประทับใจ กับคุณค่าที่รักเคารพและศรัทธา และมีโครงสร้างทำนองเพลงเป็นเพลงไทยสำเนียงฝรั่งใช้หน้าทับจังหวะมาร์ช ความยาวท่อนละ 8 จังหวะ ลักษณะคล้ายคลึงเพลงโยสลัมที่มีมาแต่เดิม แต่เพลงภูมิวัฒน์พัฒนศิลป์ มีทำนองนำขึ้นต้นเพลงก่อนเข้าทำนองเนื้อเพลง

จากการสร้างสรรค์ทำนองเพลงดังกล่าว เพลงชุดภูมิวัฒน์พัฒนศิลป์ ใช้หลักโครงสร้างเพลงไทย ในการสร้างทำนองเพลงยึดรูปแบบสังคีตลักษณ์ จังหวะหน้าทับเพลงไทยและหน้าทับจังหวะมาร์ชที่นิยมใช้ในเพลงไทยสำเนียงฝรั่งหรือกลุ่มเสียงตามแบบแผนของรูปแบบเพลงไทย เป็นการประพันธ์ด้วยวิธีการ สร้างทำนองขึ้นมาจากแรงบันดาลใจและจินตนาการของตนเอง โดยยังมีขนบแบบโบราณผสม สร้างทำนอง กลุ่มเสียงให้อยู่ในกลุ่มเสียงปัญญามูล โดยเลือกใช้กลุ่มเสียง ด ร ม X ช ล X และกลุ่มเสียง ช ล ท X ร ม X มาสร้างทำนองเพลง เนื่องจากเป็นกลุ่มเสียงที่สะดวกในการนำไปใช้บรรเลงและง่ายต่อการจดจำ สอดคล้องกับ พิชิต ชัยเสรี (2559) กล่าวว่า รูปแบบหรือสังคีตลักษณ์เพลงไทยจะช่วยให้เข้าใจและยอมรับมาตรฐานต่าง ๆ ทั้งของตนเองและผู้อื่น จนถึงสามารถเลือกสรรที่เหมาะสมที่ควรได้ จากการวิเคราะห์ความคล้อยตามทำนอง นอกจากนี้ ณรงค์ชัย ปิฎกรัษต์ (2563) กล่าวว่า การสร้างสรรค์ที่เกิดขึ้นจากการกระทำของมนุษย์ การเกิดขึ้น ของงานศิลป์เป็นความงดงามจากการกระทำให้เกิดงานศิลป์ทั้งด้านดุริยางคศิลป์ ด้านนาฏศิลป์ และด้านทัศนศิลป์ ต้องสำเร็จขึ้นด้วยการสร้างสรรค์ของมนุษย์เท่านั้น เมื่อใดก็ตามที่ศิลปินได้พินิจปรากฏการณ์เหล่านั้น จนเกิดจินตนาการ เช่น ศิลปินดนตรีนำเสียงที่ได้ยินจากธรรมชาตินั้นมาเรียงร้อยเป็นลีลา สำเนียง ทำนอง ด้วยเสียงขับร้องหรือบรรเลงเครื่องดนตรี ศิลปินวาดปั้นแกะสลักฉลุสลักถักทอเป็นภาพ เป็นชิ้นผลงาน เกิดรูปร่างลวดลายตามที่เห็นตามจินตนาการ ศิลปินนักแสดงประดิษฐ์นาฏยารังสรรค์ด้วยลีลา ท่าเต้น เยื้องกราย ร่ายรำ ผูกสาระเป็นเรื่องราว การกระทำในลักษณะดังกล่าวของศิลปินจัดเป็นงานสร้างสรรค์ศิลป์

ทำนองเพลงที่สร้างมีความสอดคล้องกับแนวคิดของผู้สร้างสรรค์ที่ต้องการสร้างทำนองเพลงที่มี ลักษณะเรียบง่าย ให้ผู้ฟังจดจำบทเพลงทั้งบทร้องและทำนองเพลงได้ง่าย ไม่ซับซ้อน จึงเลือกที่จะสร้าง ทำนองเพลงเพื่อใช้เพลงเป็นสื่อในการประชาสัมพันธ์ หรือเสริมแรงปลุกฝังค่านิยมให้รักองค์กร โดยสร้างแรงจูงใจให้บุคลากรในองค์กรเข้าถึงและพึงปฏิบัติ สามารถซึมซับผ่านกระบวนการเพลงไทย สอดคล้องกับ ลักษณะ สตะเวทิน (2540) กล่าวว่า วิธีที่จะได้มาซึ่งความสำเร็จมีหลายวิธี แต่ที่นิยมใช้กันมาก

คือการเลือกใช้สื่อช่วยเสริมให้การดำเนินงานเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้อย่างกว้างขวาง สำหรับการดำเนินงานประชาสัมพันธ์นั้น การประชาสัมพันธ์มีสื่อซึ่งสามารถนำมาใช้เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพของการดำเนินงานได้ 2 ประเภท คือ 1) Controlled Media คือ สื่อที่นักประชาสัมพันธ์จัดทำขึ้นเองในด้านเนื้อหา วิธีการรูปแบบ การผลิตรวมทั้งการดำเนินงานเผยแพร่ไปสู่ประชาชนกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งการใช้สื่อสิ่งพิมพ์ นักประชาสัมพันธ์สามารถเจาะจงประชาชนเป้าหมายได้เป็นกลุ่ม ๆ สื่อเหล่านี้ได้แก่สิ่งพิมพ์ (Printed Media) คำพูด (Spoken Word) ภาพและเสียง (Sight and Sound) การจัดเหตุการณ์พิเศษ (Staged Events) การโฆษณาเพื่อการประชาสัมพันธ์ (Public Relations Advertising) 2) Mass Media คือสื่อที่นักประชาสัมพันธ์สามารถใช้เผยแพร่ข่าวสารไปยังผู้รับ ซึ่งเป็นประชาชนจำนวนมาก ๆ หรือเรียกว่ามวลชน (Mass Audience) ประชาชนเหล่านี้อยู่กันอย่างกระจัดกระจายในที่ต่าง ๆ กัน แต่ด้วยพัฒนาการทางด้านเทคโนโลยีการสื่อสาร จึงทำให้สามารถใช้สื่อประเภทนี้ถ่ายทอดข่าวสารการประชาสัมพันธ์ไปสู่คนจำนวนมากได้ในเวลาเดียวกัน หรือใกล้เคียงกันอย่างรวดเร็ว สื่อมวลชนเหล่านี้ ได้แก่ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร และภาพยนตร์ การที่สื่อมวลชนจะเสนอข่าวให้หรือไม่ องค์กรไม่สามารถบังคับได้และการเผยแพร่ก็เป็นการมุ่งไปสู่มวลชนทั่วไป จะไม่มุ่งเจาะจงเผยแพร่เฉพาะประชาชนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง เพราะฉะนั้นการเผยแพร่ข่าวสารในเรื่องใดก็ตามที่มุ่งถึงประชาชนเฉพาะกลุ่มจึงอาศัยสื่อมวลชนไม่ได้ จะใช้ได้เฉพาะเรื่องที่ต้องการมุ่งเผยแพร่ประชาชนได้รับทราบเท่านั้น

ข้อเสนอแนะ

1. ควรนำการสร้างสรรค์เพลงชุดภูมิวัฒนธรรมศิลป มาประกอบในกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกเพื่อสร้างอัตลักษณ์และปลูกฝังค่านิยมขององค์กร
2. ควรสร้างสรรค์ต่อยอดเพลงชุดภูมิวัฒนธรรมศิลป เพื่อใช้สำหรับองค์กร โดยศึกษารูปแบบการสร้างสรรค์ตามเพลงประเภทต่าง ๆ เช่น เพลงหมอโรง เพลงประกอบการแสดง

กิตติกรรมประกาศ

ผลงานเพลงชุดภูมิวัฒนธรรมศิลป: การสร้างสรรค์เพลงค่านิยมองค์กร สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ สำเร็จลุล่วงไปได้โดยได้รับความอนุเคราะห์และสนับสนุนเป็นอย่างดีจากคณาจารย์และบุคลากรหลายฝ่าย ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. ณรงค์ชัย ปิฎกริษฐ์ ที่ได้กรุณาเป็นที่ปรึกษาในการให้ข้อมูลและความรู้ในกระบวนการสร้างสรรค์เพลงชุดภูมิวัฒนธรรมศิลป ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. สุพรรณิ เหลือบุญชู ที่กรุณาเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ในการแนะนำงานสร้างสรรค์ครั้งนี้ ขอขอบคุณ นายสุเมธ สุขสวัสดิ์ ที่ช่วยรวบรวมและจัดทำข้อมูล สุดท้ายนี้ขอกราบขอบพระคุณสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ที่ให้การสนับสนุนทุนการสร้างสรรค์ในครั้งนี้

รายการอ้างอิง

- ฉลองชัย ทศโนโกวิท. (2563). การสร้างสรรค์บทเพลงขับขานประสานเสียง “สร้างปัญญา ศรีธรรมาความดี”.
วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี, 12(2), 79-112.
<https://e-journal.sru.ac.th/index.php/jhsc/article/view/1121>
- ณรงค์ชัย ปิฎกกริชต์. (2563). ทฤษฎีดนตรีเพื่อการวิจัยและสร้างสรรค์บท. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยมหิดล.
- นภดล จันทรเพ็ญ. (2542). การใช้ภาษาไทย. ต้นอ้อ.
- นาฏยา นวลคล้าย. (ม.ป.ป.). คำนิยมการทำงานต่อความผูกพันองค์กรของพนักงานตรวจสอบบัญชี
กลุ่มเจนเนอเรชันวาย ในเขตกรุงเทพมหานคร. (ม.ป.ท.)
- บำรุง พาทยกุล และ วัชรณัฐ อรัณยะนาถ. (2564). เพลงชุดภูมิวัฒนธรรมพัฒนาศิลป์: การสร้างสรรค์เพลง
ค่านิยมองค์กร สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ [เอกสารไม่ตีพิมพ์]. รายงานการวิจัยทุนสนับสนุน
การสร้างสรรค์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์.
- พิชิต ชัยเสรี. (2559). สังคีตลักษณะวิเคราะห์เพลงไทย. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ลักขณา สตะเวทิน. (2540). หลักการประชาสัมพันธ์. เฟื่องฟ้าพริ้นติ้ง.
- ศุทธกานต์ มิตรกุล และ อนันต์ชัย คงจันทร์. (2559). เจเนอเรชันวายในองค์กร: การศึกษาความสัมพันธ์
ระหว่างความสอดคล้องของค่านิยมกับความผูกพันต่อองค์กร. วารสารวิทยาการจัดการ
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 33(1), 51-75. [https://so03.tci-](https://so03.tci-thaijo.org/index.php/jms_psu/article/view/61559)
[thaijo.org/index.php/jms_psu/article/view/61559](https://so03.tci-thaijo.org/index.php/jms_psu/article/view/61559)
- สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์. (2562, 6 กันยายน). ค่านิยมองค์กร สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์, YouTube.
<https://www.youtube.com/watch?v=GZYy3awAvDQ>
- สำราญ จุช่วย. (2551). แนวทางการประชาสัมพันธ์ตามคุณลักษณะของนักศึกษาวิทยาลัยราชพฤกษ์.
วิทยาลัยราชพฤกษ์.
- สุเชาว์ พลอยชุม. (2534). สุนทรียศาสตร์ ปัญหาและทฤษฎีเกี่ยวกับความงามและศิลปะ. พิมพ์ครั้งที่ 2.
มหามกุฏราชวิทยาลัย.
- สุขอรุณ วงษ์ทิม. (2560). รูปแบบการฝึกอบรมทางจิตวิทยาเพื่อเสริมสร้างค่านิยมในองค์กร ของบุคลากร
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. วารสารพยาบาลตำรวจ, 9(1), 1-12. [https://he01.tci-](https://he01.tci-thaijo.org/index.php/policeurse/article/view/82067)
[thaijo.org/index.php/policeurse/article/view/82067](https://he01.tci-thaijo.org/index.php/policeurse/article/view/82067)

รายละเอียด และหลักเกณฑ์ในการส่งบทความ

วารสารวิพิธพัฒนศิลป์ รับผิดชอบบทความคุณภาพทางด้านศิลปะ นาฏศิลป์ ดุริยางคศิลป์ ทัศนศิลป์ และการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับสาขาศิลปะ โดยมีกลุ่มเป้าหมาย คือ คณาจารย์ นักศึกษา นักวิจัย และบุคคลทั่วไป ทั้งในระดับชาติ และนานาชาติ โดยกำหนดออกปีละ 3 ฉบับ

ฉบับที่ 1 มกราคม – เมษายน

ฉบับที่ 2 พฤษภาคม – สิงหาคม

ฉบับที่ 3 กันยายน – ธันวาคม

ประเภทบทความที่เผยแพร่

ผู้เขียนต้องระบุประเภทของบทความว่าเป็นบทความประเภทใด โดยบทความที่เผยแพร่ในวารสารวิพิธพัฒนศิลป์ มีขอบเขตประเภท ดังนี้

1. บทความวิจัย บทความวิชาการ หรือบทความงานสร้างสรรค์ ที่นำเสนอแนวคิด องค์ความรู้ ทฤษฎี วิธีการวิจัย หรือกระบวนการอันเกี่ยวข้องกับสาขาวิชาด้านศิลปะ นาฏศิลป์ ดุริยางคศิลป์ ทัศนศิลป์ และการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับสาขาศิลปะ

2. บทความวิจารณ์หนังสือ หรือบทความปริทัศน์ ที่เกี่ยวข้องกับสาขาวิชาที่ปรากฏในข้อ 1. ทั้งนี้ บทความที่ส่งมาตีพิมพ์ต้องไม่เคยเผยแพร่ในวารสาร หรือสิ่งพิมพ์ใดมาก่อน และไม่อยู่ระหว่างการพิจารณาของวารสาร หรือสิ่งพิมพ์อื่น โดยการส่งบทความเข้าสู่ระบบวารสารวิพิธพัฒนศิลป์ สามารถส่งบทความผ่านระบบออนไลน์ได้ที่

เว็บไซต์: <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/WIPIT>

ท่านสามารถอ่านรายละเอียดของบทความเพิ่มเติม ในส่วนขององค์ประกอบบทความ

การจัดรูปแบบหน้า การเขียนรายการอ้างอิง และอื่น ๆ ได้ที่

เว็บไซต์: <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/WIPIT/about/submissions>

วารสารวิพิธพัฒนศิลป์

โครงการบัณฑิตศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม

2 ถนนราชินี แขวงพระบรมมหาราชวัง

เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร 10200

โทร. +66(0)2-224-5851 +66(0)64-272-7263

อีเมล: wipit.bpi@gmail.com

เว็บไซต์ <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/WIPIT>

